

Profesjoniści przeciwko przemocy domowej

Materiały szkoleniowe

Autorzy:

Diana Basinskaite
Margarete Berg
Assunta Bigelli
Joëlle Blache
Lucia Ferilli
Antoine Gambin
Sylwia Kurszewska
Liudmila Mecajeva
Sandra Paulos
Ines Polzin
Petra Viegas
Sabine Wiemann

PACT

Promowanie świadomości w zakresie współpracy i szkoleń dotyczących przemocy domowej

BUPNETKOORDYNATOR PROJEKTU:

BUPNET GmbH
Getynga, Niemcy
www.bupnet.de

PARTNERZY PROJEKTU:

AMCV
Lizbona, Portugalia
www.amcv.org.pt

Social Innovation Fund
Kowno, Litwa
www.lpf.lt

Orizzonte
Città della Pieve, Włochy
www.orizzonte.info

Opportunities Aid Foundation
Sliema, Malta
www.oafmalta.org

Centrum Kształcenia Ustawicznego
Sopot, Polska
www.cku.sopot.pl

die Berater
Wiedeń, Austria
www.dieberater.com

Strona projektu PACT www.pact-eu.org

Niniejsza publikacja została opracowana w ramach projektu:

PACT - Promowanie świadomości w zakresie współpracy i szkoleń dotyczących przemocy domowej
(PACT - Promoting Awareness for Cooperation and Training in the Field of Domestic Violence)

(502810-LLP-1-2009-DE-GRUNDTVIG-GMP)

PACT został zrealizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej.

DG Edukacja i Kultura
Program „Uczenie się przez całe życie”

Education, Audiovisual & Culture
Executive Agency

Zarówno Projekt i niniejsza publikacja odzwierciedlają jedynie stanowisko ich autorów i Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość merytoryczną.

Pakiet szkoleniowy projektu PACT

Autorzy:

Diana Basinskaite
Margarete Berg
Assunta Bigelli
Joëlle Blache
Lucia Ferilli
Antoine Gambin
Sylwia Kurszewska
Liudmila Mecajeva
Sandra Paulos
Ines Polzin
Petra Viegas
Sabine Wiemann

Edycja:

Sabine Wiemann

Wydawca:

BUPNET GmbH
Am Leinekanal 4,
37073 Getynga

Copyright:

2011, BUPNET GmbH

Polska wersja językowa opracowana przez CKU Sopot ©

Nakład:

96 egz.

ISBN:

978-83-61216-21-6

Spis treści

1. Wprowadzenie	6
2. Założenia szkolenia PACT	8
2.1. Struktura szkolenia	8
2.2. Zasady szkolenia	9
2.3. Realizacja	12
3. Program szkolenia	14
Moduł 1: Wprowadzenie na temat problemu przemocy domowej	18
Część 1.1. Definicje przemocy domowej	20
Część 1.2. Stereotypy na temat przemocy domowej	21
Część 1.3. Rodzaje przemocy domowej	22
Część 1.4. Oznaki przemocy domowej	23
Część 1.5. Dynamika przemocy domowej	24
Część 1.6. Skutki przemocy domowej	25
Moduł 2: Potrzeby kobiet	26
Zadanie 2.1. Zdefiniowanie czynników wpływających na decyzję	28
kobiety (on-line)	28
Zadanie 2.2. Poznanie metod oceny ryzyka (on-line)	29
Zadanie 2.3. Omówienie potrzeb kobiet (on-line)	31
Zadanie 2.4. Opracowanie planu bezpieczeństwa (on-line)	32
Zadanie 2.5. Czynniki wywołujące przemoc domową	33
Zadanie 2.6. Ocena ryzyka i plan bezpieczeństwa	34
Zadanie 2.7. Identyfikacja potrzeb kobiety a dostępne zasoby	35
Moduł 3: Rola profesjonalistów	36
Część 3.1. Ocena ryzyka zawodowego (on-line i praca w grupie)	38
Część 3.2. Komunikacja (on-line i praca w grupie)	39
Część 3.3. Wzmocnienie kobiet / empowerment (on-line)	41
Część 3.4. Wyjście z kręgu przemocy (on-line)	42
Część 3.5. Strategie radzenia sobie w sytuacjach trudnych	43
Część 3.6. Przemoc wtórna	44
Moduł 4: Próby zmiany zachowań sprawców przemocy	45
Część 4.1. Wprowadzenie	48
Część 4.2. Warunki wstępne do pracy ze sprawcami przemocy	49
Część 4.3. Szkolenie dla sprawców	50
Część 4.4. Wymagania w stosunku do profesjonalistów	51
Część 4.5. Różne podejścia	52
Część 4.6. Opinie specjalistów pracujących ze sprawcami przemocy	53
Część 4.7. Wnioski i perspektywy	54

Moduł 5: Aspekty prawne	55
Część 5.1. Krajowe i międzynarodowe ramy prawne	57
Część 5.1. Zadanie 1. Znaczenie aspektów prawnych na poziomie	59
Część 5.1. Zadanie 2. Znaczenie krajowych aktów prawnych dotyczących przemocy domowej	60
Część 5.2: Postępowanie prawne	61
Część 5.2. Postępowanie prawne	62
Część 5.2. Zadanie 4. Za i przeciw zgłaszaniu przypadku przemocy domowej	63
Część 5.2. Zadanie 5. Wymiar sprawiedliwości w sprawach sądowych a oczekiwania ofiary przemocy	64
Część 5.2. Zadanie 6. Procedury prawne	65
Część 5.3. Forum dyskusyjne	66
Część 5.3. Zadanie 7. Forum dyskusyjne na temat aspektów przemocy w rodzinie	67
Moduł 6: Budowanie sieci kontaktów	68
Zadanie 6.1. Burza mózgów	70
Zadanie 6.2. Omówienie zagadnień teoretycznych i dyskusja	71
Zadanie 6.3. Przykłady dobrych praktyk - analiza przypadków	72
Zadanie 6.4. Praca indywidualna i dyskusja	73
Zadanie 6.5. Powiązanie potrzeb ofiary ze sposobem interwencji	74
Zadanie 6.6. Modele interwencji	75
Zadanie 6.7. Budowanie sieci kontaktów	76
Zadanie 6.8. Wykorzystanie technologii teleinformatycznych do budowania sieci kontaktów	77
Moduł 7: Działania prewencyjne	78
Zadanie 7.1. Ćwiczenia aktywizujące	80
Zadanie 7.2. Wprowadzenie: kim jesteśmy, co chcemy osiągnąć	81
Zadanie 7.3. Identyfikacja wartości	82
Zadanie 7.4. Definiowanie wizji: dla siebie, dla celów kampanii	83
Zadanie 7.5. Rozsądne spojrzenie w przyszłość	84
Zadanie 7.6. Wprowadzenie do lekcji e-learningowych: inwestowanie w szeroką wizję	85
Zadanie 7.7. E-learning z wykorzystaniem techniki „foresight	86
Moduł 7: Działania prewencyjne	88
Zadanie 7.1. Wprowadzenie do tematu	89
Zadanie 7.2. Działania prewencyjne na przykładzie kampanii społecznych	90
Zadanie 7.3. Działania prewencyjne na przykładzie szkoleń i programów	91
Zadanie 7.4. Programy ochrony ofiar przemocy w Polsce	92
Zadanie 7.5. Podsumowanie modułu i szkolenia	93
Na zakończenie	93

1. Wprowadzenie

Niniejsze opracowanie jest produktem międzynarodowego projektu „PACT - Promowanie świadomości w zakresie współpracy i szkoleń dotyczących przemocy domowej” (ang. PACT - Promoting Awareness for Cooperation and Training in the field of domestic violence) i ma na celu przybliżenie założeń i rezultatów projektu. Opracowanie zawiera podstawowe informacje dotyczące przemocy oraz **konceptji szkolenia wypracowanego w ramach projektu**. Ma dostarczyć osobom prowadzącym szkolenia oparte na rezultatach projektu, kluczowe informacje dotyczące metod i przebiegu szkoleń oraz przegląd modułów objętych programem nauczania. W opisie poszczególnych modułów zawarte są cele i działania edukacyjne, przegląd ćwiczeń czy w końcu materiały i wskazówki pomocne w przeprowadzeniu szkolenia.

Przemoc wobec kobiet przekracza wszelkie granice: społeczno-gospodarcze, kulturowe, religijne, polityczne, państwowe. Występuje niezależnie od wieku, rasy czy przynależności do grupy społecznej. Opublikowane dokumenty i wyniki licznych badań na temat przemocy w rodzinie wskazują na to jak poważne są jej skutki i wpływ na kobiety i dzieci. Projekt PACT ma więc na celu zachęcanie do współpracy w zakresie zapobiegania i zwalczania przemocy oraz podnoszenie świadomości na temat potrzeby organizowania szkoleń wśród pracowników instytucji będących ogniwami łańcucha wsparcia dla ofiar przemocy w Europie.¹ PACT promuje współpracę między organizacjami, oferuje szkolenia i buduje europejską sieć poradnictwa w obszarze przemocy wobec kobiet i dzieci.

Przemoc w rodzinie jest pojęciem szerokim i zróżnicowanym podmiotowo. Aktom przemocy ulegają nie tylko kobiety, ale i dzieci czy rodzice w podeszłym wieku. Sprawcami zaś są nie tylko mężowie i ojcowie, ale i rodzeństwo a nawet matki. Jednak to przemoc wobec kobiet jest zjawiskiem występującym najczęściej i najtrudniejszym do wyeliminowania. Toteż głównie tym tematem zajmujemy się podczas szkolenia. Należy również zaznaczyć, że bardzo często, używając terminu "przemoc w rodzinie", mamy de facto na myśli przeciwdziałanie tejże przemocy.

Głównym celem szkolenia wypracowanego w ramach projektu PACT jest, z jednej strony, pogłębianie wiedzy specjalistów na temat przemocy wobec kobiet, a z drugiej, promowanie

¹ *Mogą to być pracownicy socjalni, nauczyciele, policjanci, prokuratorzy, kuratorzy sądowi, pracownicy służby zdrowia, opieki środowiskowej, terapeuci, psycholodzy i inni specjaliści.*

blіszej współpracy i nawiązywanie kontaktów na poziomie europejskim poprzez wymianę doświadczeń na temat różnych modeli interwencji. Program szkolenia obejmuje aspekty dotyczące wszelkich form i rodzajów przemocy, gdzie sprawcą jest partner kobiety lub inny członek rodziny.

Projekt PACT został dofinansowany przez Komisję Europejską w ramach programu „Uczenie się przez całe życie na lata 2007-2013” (ang. Lifelong Learning Programme) – Grundtvig. Projekt realizowany był od stycznia 2010 do grudnia 2011 r. przez konsorcjum składające się z siedmiu instytucji partnerskich z Austrii, Niemiec, Litwy, Malty, Polski, Portugalii i Włoch. Informacje zawarte w niniejszym opracowaniu zebrane zostały w oparciu o doświadczenia z przeprowadzonych w wymienionych krajach szkoleń pilotażowych. Stan prawny materiałów szkoleniowych pochodzi z 31 marca 2011 r. Nie przewiduje się aktualizacji materiałów na bieżąco, dlatego też prowadzący i/lub uczestnicy przyszłych szkoleń zobowiązani są do sprawdzenia aktualnego stanu prawnego (w szczególności w module 5. Aspekty prawne).

Jak doszło do wypracowania programu i materiałów szkoleniowych? W pierwszej fazie realizacji projektu prowadzone były kompleksowe działania badawcze, jak również wywiady wśród pracowników sądów, policji, organizacji pozarządowych itd. w celu zbadania ich potrzeb i preferencji w zakresie szkoleń oraz potrzeby tworzenia sieci lokalnych podmiotów działających w obszarze przemocy domowej. Wszyscy partnerzy projektu zostali poproszeni o dokonanie analizy istniejących ofert edukacyjnych z myślą o treści szkoleniowej, metodach prowadzenia szkoleń, dobrych praktykach oraz wsparciu dla uczestników w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT). Osoby biorące udział w wywiadach poproszone zostały o zidentyfikowanie obszarów w funkcjonujących sieciach wsparcia dla ofiar przemocy, które wymagają poprawy. Szczególny nacisk położony został na aspekty dotyczące różnych ogniw łańcucha wsparcia ofiar przemocy. Na podstawie analizy wyników badań opracowana została międzynarodowa synteza potrzeb, która udostępniona została na stronie internetowej projektu PACT [<http://www.pact-eu.org>]. Synteza ta była podstawą do wypracowania programu i materiałów szkoleniowych w ramach projektu PACT.

Analiza potrzeb wykazała, że nadal istnieje niedobór kształcenia dotyczącego przemocy w rodzinie. Po przeanalizowaniu wyników partnerzy projektu, a zarazem twórcy programu szkoleniowego, w siedmiu modułach szkoleniowych zawarli określone treści szkolenia, zaproponowane przez osoby ankietowane. Jeśli chodzi o metody szkolenia, preferowane przez ankietowanych, najczęściej wymieniany był e-learning. Metoda ta doceniana została ze względu na możliwość uczenia się w wolnym czasie, po pracy lub po wykonaniu

obowiązków rodzinnych. Wiele osób, preferujących uczenie się on-line, podkreślało możliwość wzięcia udziału w tego typu szkoleniu zaznaczając, iż nie mogliby wziąć w nim udziału, gdyby szkolenie zorganizowane było w tradycyjny sposób. Ostatecznie program szkolenia składa się z siedmiu modułów zaplanowanych do realizacji w systemie mieszanym (tj. stacjonarnym - w formie spotkań uczestników w siedzibie organizatora szkolenia oraz godzin przeznaczonych do realizacji indywidualnie przez każdego uczestnika na edukacyjnej platformie e-learningowej). Całkowity czas trwania szkolenia to około 70 godzin, w tym przeszło 3/4 ilości godzin oferowanych on-line.² W Polsce szkolenie zaplanowano na 72 godziny, z czego 14 godzin w formie warsztatów, a 58 godzin jako indywidualna praca uczestników w formie e-learningu i indywidualnych konsultacji z osobami prowadzącymi szkolenie.

2. Założenia szkolenia PACT

Jak już wspomniano, w wyniku analizy potrzeb okazało się, że istnieje duże zainteresowanie modułowymi szkoleniami dotyczącymi przemocy domowej, które byłyby dostosowane do potrzeb poszczególnych grup zawodowych oraz specjalistów o różnym stopniu doświadczenia. Tak więc program szkoleniowy PACT z jednej strony ma zapewnić znajomość podstaw dla tych osób, które nie zajmują się regularnie ofiarami przemocy domowej, ale mogą stykać się z przypadkami przemocy w rodzinie, z drugiej zaś strony ma on dostarczać szczegółowej wiedzy „praktykom”, którzy chcieliby odświeżyć lub pogłębić swoją wiedzę na temat przemocy oraz dowiedzieć się więcej o nowych sposobach podejścia do tego problemu.

2.1. Struktura szkolenia

Struktura szkolenia oparta jest na koncepcji modułowej. Oznacza to, że uczestnik szkolenia może zdobywać wiedzę niezależnie od tego, czy chciałby skorzystać ze wszystkich, czy tylko z wybranych modułów. Zgodnie z tą koncepcją, moduły szkoleniowe mogą być składane niczym "cegiełki" na różne sposoby - w zależności od potrzeb szkoleniowych, charakterystyki grupy docelowej i czasu, jaki uczestnik może przeznaczyć na szkolenie. Treści modułów i zawartych w nich poszczególnych jednostek szkoleniowych mogą być używane do tworzenia szkoleń o różnych programach.

² Liczba godzin szkoleń w poszczególnych krajach różni się nieznacznie w zależności od organizacji partnerskiej.

Przedstawiciele instytucji partnerskich we wszystkich siedmiu krajach, podczas wywiadów nakierunkowanych na analizę rzeczywistych potrzeb, chcieli zaoferować szkolenie, w którym, w miarę możliwości, mogłyby uczestniczyć osoby z różnych organizacji, niezależnie od ograniczeń przestrzennych i czasowych. Aby wyjść naprzeciw oczekiwaniom grup zainteresowanych szkoleniami, „nauczanie mieszane” wydało się najlepszym rozwiązaniem. „Nauczaniem mieszanym” (ang. *blended learning*) nazywa się właśnie kombinację tradycyjnych metod uczenia się z nauczaniem internetowym. Może ono być stosowane dzięki powstaniu tzw. Wirtualnego Środowiska Nauczania (ang. *Virtual Learning Environment VLE*). W przypadku szkolenia PACT nauczanie on-line odbywa się dzięki wykorzystaniu platformy edukacyjnej Moodle³. Szkolenie znajduje się pod adresem internetowym: <http://pl.elearning.pact-eu.org/>⁴. Połączenie tradycyjnego nauczania w klasie z elementami e-learningu pozwala na wykorzystanie różnych metod i wielu stylów uczenia się.

Biorąc pod uwagę różnorodność potencjalnych uczestników: ich zawodów czy poziomu wiedzy i doświadczenia, oczywiste jest, że w połączeniu metod edukacyjnych wykorzystywanych w systemie mieszanym, należy wziąć pod uwagę możliwości i potrzeby różnych grup docelowych.

2.2. Zasady szkolenia

Dzięki modułowej koncepcji i nauczaniu w systemie mieszanym szkolenie PACT spełnia dwie podstawowe potrzeby, które zostały jasno wyrażone przez wszystkich badanych podczas analizy potrzeb: przestrzenną i czasową.

Elastyczność przestrzenna (ang. *spatial flexibility*) tj. wykorzystywanie niestandardowych miejsc wykonywania pracy czy prowadzenia szkolenia. Poprzez połączenie nauczania stacjonarnego z metodami stosowanymi w nauczaniu internetowym, uczestnicy zdobywają wiedzę z dowolnego miejsca, mogą odbywać konsultacje indywidualne, komunikując się z prowadzącym szkolenie on-line lub podczas indywidualnego spotkania w organizacji prowadzącej szkolenie. Tego typu podejście jest szczególnie ważne na obszarach wiejskich i o słabej infrastrukturze.

³ <http://moodle.org/>

⁴ Wersje językowe: angielska (<http://en.elearning.pact-eu.org/>); litewska (<http://lt.elearning.pact-eu.org/>); niemiecka (<http://de.elearning.pact-eu.org/>); polska (<http://pl.elearning.pact-eu.org/>); portugalska (<http://pt.elearning.pact-eu.org/>); włoska (<http://it.elearning.pact-eu.org/>).

Elastyczność czasu pracy (ang. *time flexibility*) polega na rozłożeniu czasu pracy, zgodnie z ustaleniami, na przestrzeni dłuższego okresu. Szkolenie projektu PACT jest w dużej mierze ofertą samodzielnego zdobywania wiedzy. Moduły szkoleniowe mogą zostać zrealizowane przez uczącego się samodzielnie, nawet gdy nie będzie obecny na planowanych spotkaniach stacjonarnych. Spotkania stacjonarne są jednak niejednokrotnie konieczne. W zależności od tego, czy odbywają się przed, czy po zrealizowanych przez uczestników modułach dostępnych on-line, mogą być wprowadzeniem lub podsumowaniem materiału. Spotkania takie nie tylko uzupełniają wiedzę uczestników zdobytą samodzielnie, ale są też okazją do wyjaśnienia ewentualnych wątpliwości, zadawania pytań, głębszych dyskusji i w końcu poznania innych uczestników. W związku z powyższym uczestnicy powinni być zachęceni do korzystania z wszystkich możliwości, jakie daje szkolenie w systemie mieszanym. Jeśli organizator szkolenia dopuszcza takie rozwiązanie, uczestnicy mają możliwość zadecydowania, w których częściach szkolenia wziąć udział, a w których nie. Nie muszą zatem koncentrować się na elementach nieistotnych dla siebie. Uczestnicy powinni być jednak świadomi, że poszczególne części szkolenia tworzą cały "pakiet" edukacyjny i że każdy element szkolenia wnosi do niego coś ważnego; powinien zatem być brany pod uwagę.

Szkolenie PACT opiera się na następujących zasadach uczenia się dorosłych:

- uczestnik uczy się samodzielnie we własnym tempie,
- szkolenie pozwala na uczestnictwo w najbardziej dogodnym dla uczestnika czasie, dzięki czemu uczestnictwo ma być bardziej efektywne,
- uczenie się jest empiryczne, tzn. jest procesem zdobywania nowych doświadczeń poprzez działanie; uczestnicy (i prowadzący) uczą się również od siebie,
- uczestnik ma czas na refleksję i samoocenę, otrzymuje też informacje zwrotne od prowadzącego na temat postępów w nauce,
- środowisko uczenia się ukierunkowane jest na wzajemne poszanowanie między prowadzącym i uczestnikami szkolenia,
- środowisko uczenia się powinno być komfortowe dla każdego uczestnika.

Techniki nauczania stosowane podczas szkolenia PACT:

- „**Case Studies**” czyli opis tzw. przypadków - opisy prawdziwych sytuacji wykorzystywane do refleksji i dyskusji [*warsztaty i on-line*];

- **Prezentacje** - zgodnie z myślą „obraz jest więcej wart niż słowa” prowadzący przekazują informacje, teorie, zasady za pomocą prezentacji multimedialnych [*warsztaty i on-line*];
- **Symulacje** - rekonstrukcje rzeczywistych sytuacji np. poprzez odgrywanie ról czy interaktywne ćwiczenia on-line typu „co dalej” [*warsztaty i on-line*];
- **Grupy dyskusyjne** - wymiana doświadczeń i pomysłów oraz przykładów rozwiązania problemu [*warsztaty i on-line*];
- **Burza mózgów** - aktywizująca technika mająca na celu doskonalenie decyzji grupowych czy rozpatrzenie konkretnego tematu; forma dyskusji dydaktycznej mająca na celu stymulowanie uczestników i wzmacnianie ich kreatywności. Na przykład uczestnicy są zaproszeni do przedyskutowania danego zagadnienia, a trener zapisuje zagadnienie/pytanie na tablicy lub flipcharcie. Dopiero potem grupa rozpoczyna analizę problemu czy jego krytyczną ocenę. [*warsztaty*];
- **Autorefleksja** - przy pomocy różnych ankiet uczestnicy stymulowani są do refleksji na temat wpływu szkolenia na własne przekonania, wartości, wierzenia, styl komunikacji czy doświadczenia, celem głębszego zrozumienia własnej kultury osobistej, uprzedzeń, doświadczeń czy przekonań, mogących mieć wpływ na uczenie się i przyszłe działania w pracy. [*warsztaty i on-line*];
- **Quizy** - kwestionariusze on-line umieszczone na platformie Moodle pozwalają uczestnikom sprawdzić swoją wiedzę i postępy. Uczestnicy mogą wypełnić quiz w każdej chwili, a po jego zakończeniu obejrzeć wyniki. [*on-line*];
- **Audiowizualne pomoce dydaktyczne** - krótkie klipy filmowe wykorzystywane, aby dodać element autentyczności do poruszanego tematu. Filmy te nie pokazują aktów przemocy, ale przede wszystkim wywiady z profesjonalistami.
- **„Labirynt działań”** (ang. *action maze*) czyli **„Interaktywne studium przypadku”** - to rodzaj zadania, w którym uczestnikowi przedstawiona jest sytuacja z kilkoma możliwościami działania. Po wyborze jednej z dowolnych opcji uczestnik otrzymuje informację zwrotną. Uczestnik musi sam sobie poradzić z rozwiązaniem problemu. Praca przy tak rozgałęzionym „drzewie” jest niczym podróż po labiryncie, stąd nazwa „Labirynt działań” [*on-line*].

2.3. Realizacja

Szkolenie PACT oparte jest na możliwościach, które niosą nowe technologie oraz dobre, sprawdzone praktyki w nauczaniu. Moduły szkoleniowe udostępnione w Internecie zostały przystosowywane do samodzielnego uczenia się, a następnie podsumowywane są podczas dyskusji w grupie, czy to na forum internetowym, czy na spotkaniu uczestników z prowadzącymi szkolenie. Wszystkie materiały edukacyjne i forum dyskusyjne dostępne są na platformie edukacyjnej Moodle. Słowo „Moodle” jest skrótem od „Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment”, oznaczającego dynamiczne środowisko uczenia się. Znanie jest także jako „Learning Management System” (LMS) lub „Virtual Learning Environment” (VLE). Korzystanie z platformy jest bezpłatne. „Moodle”, jako narzędzie do tworzenia dynamicznych stron internetowych z materiałami przeznaczonymi dla studentów i uczniów w ciągu ostatnich dziesięciu lat stawało się coraz bardziej popularne wśród nauczycieli na całym świecie. Moduły e-learningowe są zaprojektowane tak, by przygotować uczestników do zdobycia, powtórzenia i utrwalenia wiedzy. Ponadto są one wsparciem dla trenerów podczas prowadzonych zajęć. Co ważne, uczestnicy mogą pogłębić swoją wiedzę w zależności od własnego tempa uczenia się.

Aby uczestniczyć w szkoleniu e-learningowym konieczne jest połączenie z Internetem. Idealną sytuacją jest, gdy podczas nauki on-line uczestnikom towarzyszy trener lub opiekun, który może służyć swoją wiedzą merytoryczną i wsparciem technicznym. Prowadzący sesje stacjonarne muszą znać treści jednostek e-learningowych, gdyż sesje stacjonarne i internetowe powinny być komplementarne. Trenerzy powinni więc podczas warsztatów nawiązywać do materiałów e-learningowych, odpowiadać na pytania uczestników odnośnie wątpliwości dotyczących materiałów dostępnych on-line, wyciągać wnioski razem z uczestnikami i dokonywać podsumowań.

Chociaż program szkolenia PACT jest zaplanowany do nauczania w systemie mieszanym, moduły e-learningowe mogą stanowić zupełnie niezależne szkolenie. W ramach wprowadzenia do szkolenia internetowego rekomendowane są warsztaty wprowadzające, podczas których uczestnicy zapoznają się z platformą e-learningową, jej funkcjami i sposobem działania. Wprowadzenie na temat korzystania z platformy e-learningowej „krok po kroku” jest udostępnione także na samej platformie Moodle. Uczestnicy szkolenia mają dostęp do platformy e-learningowej ze strony projektu PACT [on-line]: <www.pact-eu.org>. Zainteresowani uczestnictwem w szkoleniu mogą samodzielnie zarejestrować się na platformie edukacyjnej. Automatycznie otrzymają konto i hasło dostępu umożliwiające

przeglądanie poszczególnych części szkolenia. Mogą też zwrócić się z prośbą o utworzenie konta do organizatorów szkolenia. W przypadku przeprowadzenia szkolenia bez warsztatów wprowadzających, znalezienie odpowiedzi na pytania i rozwiązywanie problemów technicznych pozostawia się albo samym uczestnikom, albo umożliwia się im konsultacje z administratorem poprzez forum lub pocztę elektroniczną.

3. Program szkolenia

Program szkolenia jest opracowany z myślą o określonych grupach zawodowych. Zawiera podstawowe informacje o problemie przemocy wobec kobiet i dzieci, które są istotne dla wszystkich grup zawodowych, jak również bardziej szczegółowe informacje dla profesjonalistów, którzy na co dzień mają do czynienia z przemocą w rodzinie. Program przywiązuje szczególną wagę do podnoszenia świadomości profesjonalistów zajmujących się ofiarami przemocy w rodzinie, jako do skutecznego środka zapobiegania przemocy. Odbywa się to m.in. poprzez podawanie konkretnych przykładów zapobiegania i rozwiązywania problemu, które sprawdziły się w różnych krajach w ciągu ostatnich lat.

Szkolenie PACT składa się z siedmiu modułów:

Wprowadzenie nt. przemocy domowej	Definicje, stereotypy, rodzaje i przejawy przemocy domowej, skala przemocy - jej wpływ na ofiary przemocy i społeczeństwo
Potrzeby kobiet	Przyczyny, które nie pozwalają kobietom wyzwolić się z przemocy, ocena ryzyka, potrzeby kobiet
Rola profesjonalistów	Ocena ryzyka, komunikacja, budowanie poczucia wartości ofiar przemocy, pomoc w wychodzeniu z przemocy, strategia radzenia sobie w sytuacjach przemocy, przemoc wtórna
Sposoby zmiany zachowań sprawców	Sposoby działania i zachowań sprawców przemocy, praca z osobami stosującymi przemoc w rodzinie
Aspekty prawne	Sytuacja prawna w kontekście globalnym, europejskim i narodowym, przykłady dobrych praktyk, procedury interwencyjne, stosowanie prawa w praktyce
Budowanie sieci kontaktów	Strategie budowania sieci kontaktów, budowanie zespołu, wymiana dobrych praktyk, wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych do pracy w sieci
Działania prewencyjne	Działania prewencyjne, podnoszenie świadomości społeczeństwa na temat przemocy w rodzinie, przykłady dobrych praktyk, kontekst narodowy

Kolejność modułów, jaką pokazano na powyższym rysunku, nie jest obowiązkowa. Uczestnicy mogą wybrać, od czego zacząć i w jakiej kolejności pracować nad poszczególnymi częściami szkolenia. Niemniej jednak konsorcjum PACT uważa, że istnieją trzy moduły, które powinny być przeprowadzone w określonym porządku. Są to pierwsze trzy moduły: „Wprowadzenie na temat przemocy”, „Potrzeby kobiet” oraz „Rola profesjonalistów”. Nie tylko uzupełniają się nawzajem, ale zawierają fundamentalne informacje o problemie przemocy w rodzinie istotne dla wszystkich grup zawodowych. Stanowią one wprowadzenie dla tych uczestników, którzy jeszcze nie pracowali w dziedzinie zapobiegania przemocy. Pozostałe cztery moduły są bardziej szczegółowe i mogą być wykorzystane w dowolnie elastyczny sposób. Podejście modułowe to przede wszystkim umożliwienie uczestnikom wyboru własnej ścieżki kształcenia.

W krajowych szkoleniach pilotażowych, które przeprowadzono we wszystkich siedmiu krajach partnerskich, szkolenia rozpoczęły się od wstępnych warsztatów stacjonarnych. Warsztaty miały na celu wprowadzenie uczestników w zagadnienia ogólne i przede wszystkim - zapoznanie ze środowiskiem nauczania internetowego.

Podział szkolenia na pracę w grupie oraz indywidualne nauczanie w formie e-learningu przedstawia następujący rysunek:⁵

	Praca w grupie	E-learning
Warsztaty wprowadzające	4	
Wprowadzenie na temat przemocy domowej		6
Potrzeby kobiet	3	12
Rola profesjonalistów	3	12
Sposoby zmiany zachowań sprawców przemocy		8
Aspekty prawne		8
Budowanie sieci kontaktów	2	8
Działania prewencyjne	2	4
Totale	10	58

Przyszłe szkolenia nie muszą być organizowane w taki sam sposób. Proponowana formuła szkolenia oferuje dużą elastyczność, np.: zamiast krótkich sesji stacjonarnych - po dwie lub trzy godziny dziennie, można zaplanować cały dzień. Można też poświęcić jeden dzień na wprowadzenie do szkolenia/modułu, a następny na rozwinięcie. Zmniejszenie ilości spotkań (sesji stacjonarnych) poprzez zwiększenie liczby godzin danego dnia, może być szczególnie przydatne na obszarach wiejskich, gdzie uczestnicy muszą pokonywać duże odległości do miejsca, w którym odbywa się szkolenie.

⁵ Na przykładzie szkolenia pilotażowego, które odbyło się w Polsce w okresie kwiecień-maj 2011 r.

Istnieje możliwość całkowitego pominięcia sesji stacjonarnych i przeprowadzenie szkolenia jedynie w formie e-learningu. W takiej sytuacji nauczanie internetowe może być wspierane przez nauczyciela, oferującego uczestnikom zarówno pomoc techniczną, jak i wsparcie merytoryczne, podczas gdy uczestnicy pracują indywidualnie we własnym tempie. W tych przypadkach oczywiste jest, że bezpośredni kontakt grupy sprowadza się do wirtualnej komunikacji na platformie e-learningowej na odpowiednich forach lub poprzez pocztę elektroniczną. Stanowi to pewne ograniczenie. Ponadto ćwiczenia grupowe, które są przewidziane w warsztatach stacjonarnych w celu eksperymentalnego przećwiczenia pewnych zachowań, symulowania danej sytuacji w grupie i tym podobne, nie są możliwe. Stosując wyłącznie e-learning, mimo jego licznych zalet, nie można osiągnąć takich samych wyników, jak w systemie mieszanym. Brak bezpośredniej wymiany doświadczeń wśród uczestników szkoleń internetowych i mogące wynikać z tego problemy z motywacją mogą być przyczyną umiarkowanej skuteczności. Z kolei rozwój technologii, np. rozwój komunikatorów, czatów internetowych czy wideokonferencji umożliwia uczestnikom współpracę. Z doświadczeń partnerów projektu PACT wynika, że niewskazane jest całkowite zerwanie bezpośredniego kontaktu uczestników z prowadzącymi szkolenie i innymi uczestnikami.

Niniejsze materiały zawierają opis modułów szkoleniowych. Do materiałów dołączona jest płyta CD z wybranymi materiałami edukacyjnymi dostępnymi również na platformie edukacyjnej. Poniższe opisy modułów mają na celu pomóc trenerom zorientować się w tematyce i proponowanym przebiegu szkolenia. Każdy opis zawiera krótki wstęp teoretyczny, wykaz kompetencji, które uczestnicy zdobywają podczas pracy nad poszczególnymi modułami, jak również opis wszystkich ćwiczeń proponowanych dla sesji stacjonarnych i internetowych. Ponadto, w przypadku chęci dalszego zgłębienia danego tematu, podane są proponowane przydatne materiały źródłowe do dalszej lektury.

Moduł 1. Wprowadzenie na temat problemu przemocy domowej

Wstęp

Określenie i jasne zdefiniowanie przemocy w rodzinie nie jest łatwe. Na zagadnienie przemocy domowej możemy spojrzeć z wielu perspektyw. Badania statystyczne wskazują, że przemoc domowa nie jest zjawiskiem marginalnym, lecz jest poważnym problemem społecznym. Według badań CBOS z 2009 roku 37% badanych osób w Polsce zna przynajmniej jedną kobietę, która podczas konfliktów małżeńskich bywa bita przez męża (partnera). Połowa z nich (17% ogółu kobiet) zna przynajmniej kilka takich kobiet! Statystyki światowe są jeszcze mniej optymistyczne. Więcej kobiet w wieku od 15 do 44 lat umiera rocznie na świecie na skutek przemocy niż na raka, malarię czy ginie w wypadkach drogowych. W ciągu swego życia co trzecia kobieta na świecie zostaje pobita, zmuszona do uprawiania seksu lub pada ofiarą innych naruszeń praw człowieka.

„Przemoc wobec kobiet jest jednym z najczęstszych i najpowszechniejszych przypadków łamania praw człowieka. Jest ona raczej zakorzeniona w strukturach społecznych, aniżeli stanowi przypadkowe jednorazowe incydenty. Problem wykracza poza granice wiekowe, społeczno-ekonomiczne, edukacyjne czy geograficzne. Przemoc ma wpływ na wszystkie społeczności i jest główną barierą w ostatecznej likwidacji problemu globalnej nierówności płci i dyskryminacji.” [Zgromadzenie Ogólne ONZ, 2006].

W „Deklaracji ONZ z 1993 roku o Eliminacji Przemocy wobec Kobiet” wyróżniono 3 poziomy występowania przemocy wobec kobiet: państwo, społeczeństwo i rodzinę. Niniejsze szkolenie, jak wskazuje jego tytuł, dotyczy przemocy na poziomie rodziny.

„Wprowadzenie na temat problemu przemocy domowej” to pierwszy moduł szkolenia PACT, skierowany do profesjonalistów już pracujących z ofiarami przemocy lub zamierzających pracować w tym obszarze.

Ponieważ przemoc wobec kobiet można oceniać w zależności od typu sprawcy, w module przeanalizowane zostaną wszelkie formy przemocy domowej, gdzie sprawcą jest partner ofiary. Dokładniej rzecz biorąc, przyjrzymy się parom heteroseksualnym, z dziećmi i bez, gdzie sprawcą jest mężczyzna.

Cel

Niniejszy moduł ma na celu pogłębiać wiedzę i zrozumienie definicji, form, dynamiki, powszechności występowania i wpływu przemocy domowej.

Cele edukacyjne

Po ukończeniu niniejszego modułu, uczestnicy szkolenia powinni umieć:

- zdefiniować przemoc domową,
- zidentyfikować i opisać różne formy przemocy oraz jej oznaki,
- rozpoznać i przeciwdziałać stereotypom oraz mitom związanym z przemocą domową,
- opisać dynamikę przemocy domowej,
- zilustrować wpływ przemocy domowej na ofiary i społeczeństwo,
- zastanowić się nad osobistymi reakcjami na zagadnienia poruszane w module.

Metoda szkoleniowa i czas trwania

Moduł I jest dostępny wyłącznie na platformie e-learningowej i składa się z sześciu części. Przewidziany czas realizacji modułu to około sześciu godzin pracy indywidualnej.

Zadania edukacyjne

- Część 1.1. Definicje przemocy domowej
- Część 1.2. Stereotypy na temat przemocy domowej
- Część 1.3. Rodzaje przemocy domowej
- Część 1.4. Oznaki przemocy domowej
- Część 1.5. Dynamika przemocy domowej
- Część 1.6. Skutki przemocy domowej

Polecana lektura

- *ONZ na rzecz równości płci i wzmocnienia pozycji kobiet* / UN Women - United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women [on-line] <[http://www.unwomen.org/focus-areas/?show=Violence against Women](http://www.unwomen.org/focus-areas/?show=Violence%20against%20Women)> (wersje językowe: angielska, hiszpańska, francuska)
- Rada Europy / Council of Europe [on-line] <<http://www.coe.int/t/DGHL/StandardSetting/Violence>> (wersje językowe: angielska, francuska, niemiecka, włoska, rosyjska)
Deklaracja ONZ o Eliminacji Przemocy wobec Kobiet / United Nations, Declaration on the Elimination of VAW [on-line] <<http://www.un.org/documents/ga/res/48/a48r104.htm>> (angielska wersja językowa) oraz <<http://www.bezuprzedzen.org/doc/3cdekIPrzeciwPrzem.pdf>> (polska wersja językowa)
- *WAVE - międzynarodowa sieć organizacji pozarządowych zajmujących się zwalczaniem przemocy wobec kobiet* / Wave Network (Women against Violence Europe) [on-line] <<http://www.wave-network.org>>
- *Przemoc domowa dla początkujących* / Domestic Violence for Beginners, Alisa Del Tufo, (Writers and Readers Beginners Documentary Comic Book, 67), ISBN: 0863161731
- *Dzieci maltretowanych kobiet* / Children of Battered Women, Peter Jaffe, David Wolfe, Susan Kaye Wilson, SAGE Publications, Inc., 1990, 136 s. ISBN: 0803933843 (książka w języku angielskim)

Część 1.1. Definicje przemocy domowej

Wprowadzenie

Przemoc domowa występuje wtedy, kiedy członek rodziny, mąż, żona, partner próbuje zdominować fizycznie lub psychicznie drugiego partnera i używa przy tym przewagi fizycznej, ekonomicznej, gróźb, przymusu, szantażu lub odizolowania w celu moralnego lub fizycznego zranienia drugiej osoby. Jest to postępowanie celowe, mające umożliwić podporządkowanie sobie i kontrolowanie tej osoby.

Na potrzeby niniejszego szkolenia przemoc domowa rozumiana będzie, jako *„przemoc mężczyzn wobec ich obecnych i byłych partnerek”*. Mamy przy tym świadomość, że definicja ta obejmuje jedną z wielu form przemocy obecnej w życiu społecznym.

Zaprezentowane zostaną przy tym różne definicje przemocy domowej proponowane przez międzynarodowe autorytety i mające na celu umożliwić zrozumienie, co kryje się pod pojęciem „partnerstwa opartego na przemocy”.

Cele edukacyjne

- Zdefiniowanie i zrozumienie przemocy domowej.

Opis materiałów e-learningowych

- Przykładowe definicje oficjalnie podawane przez instytucje międzynarodowe, takie jak ONZ, podane są w formie skróconej w formacie PDF. Można je ściągnąć z platformy szkoleniowej. Plik z definicjami zawiera również linki do stron internetowych do dalszego zapoznania się.

Uwagi i wskazówki

Materiały zawierają ogólne informacje na temat oficjalnego definiowania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej. Według przeprowadzonych badań wysoki odsetek przypadków przemocy domowej skierowany jest przeciwko kobietom. W ramach szkolenia przyjrzymy się przypadkom przemocy domowej mającym miejsce w domu, w związkach heteroseksualnych, gdzie sprawcą jest mężczyzna.

Uczestnicy

Praca indywidualna na platformie edukacyjnej

Czas

30 min.

Sprzęt

Komputer z dostępem do Internetu

Materiały

*1.1.1. Definicje przemocy domowej (pdf)
1.1.2. Czym jest przemoc domowa (video)*

Część 1.2. Stereotypy na temat przemocy domowej

Wprowadzenie

Stereotypy (z greckiego: *stereos* = przestrzenny, *typos* = wzorzec) stanowią standardowy i uproszczony pogląd, jaki ludzie mają na temat cech wszystkich członków danej grupy, w oparciu o pewne fałszywe przeświadczenia. Stereotypy określają świat, prezentując jego ograniczoną wizję, opartą na niewiedzy i niesłusznych opiniach. To trudne do wykorzenia przekonania determinujące ludzkie postawy np. wobec grup społecznych, religijnych czy innych narodowości, formułujące trwałe, często krzywdzące sądy. Z przemocą domową wiąże się wiele różnych stereotypów. Dla przykładu: **“To alkohol powoduje agresję u mężczyzn.”**

Wielu pijących mężczyzn nie jest agresywnych wobec swoich partnerek, podobnie, jak wielu mężczyzn niepijących jest agresywnych. Alkohol może być czynnikiem wpływającym na agresywne zachowania w życiu rodzinnym, ale nie jest jego zasadniczą przyczyną! Pijaństwo jednak nigdy nie może stanowić usprawiedliwienia dla przemocy. Nie uważa się, że pijani kierowcy nie mają wpływu na swoje zachowanie, a ich pijaństwo nigdy nie jest usprawiedliwieniem dla szkód, jakie wyrządzili pod wpływem alkoholu. Dlaczego więc usprawiedliwiamy akty przemocy osób pod wpływem alkoholu?

W tej części szkolenia zwrócimy uwagę na najpowszechniejsze stereotypy i mity. Podamy też fakty rozprawiające się z tymi mitami.

Cele edukacyjne

- Zdobycie umiejętności rozpoznawania stereotypów dotyczących przemocy domowej i zachęcenie do zastanowienia się nad własnym postrzeganiem problemu.
- Zrozumienie funkcjonowania stereotypów.

Opis materiałów e-learningowych

- Uczestnicy proszeni są o odpowiedź na pytania typu: „prawda czy fałsz”, badający ich własne postrzeganie przemocy w kontekście stereotypów.
- Po udzieleniu odpowiedzi na wszystkie pytania uczestnicy otrzymają wnioski na temat poszczególnych stereotypów zawartych w materiałach szkoleniowych.
- Uczestnicy zostaną następnie poproszeni o zapoznanie się z komiksem ilustrującym funkcjonowanie stereotypów i komentarzem na ten temat.
- Materiały zawierają polecaną literaturę o tematyce związanej z funkcjonowaniem stereotypów.

Uwagi i wskazówki

- Podczas spotkań stacjonarnych prowadzący szkolenie powinni sami unikać stereotypów, podając przykłady konkretnych sytuacji w życiu codziennym małżeństwa/pary (“mężczyzna w pracy”, “kobieta w domu z dziećmi” itp.).

Uczestnicy

Praca indywidualna na platformie edukacyjnej

Czas

1 godz.

Sprzęt

Komputer z dostępem do Internetu

Materiały

1.2.1 Quiz: Stereotypy w kontekście przemocy domowej (on-line)
1.2.2. „Jak funkcjonują stereotypy” (pdf)
1.2.3. Komiks (jpg)

Część 1.3. Rodzaje przemocy domowej

Wprowadzenie

Przemoc domowa nie zawsze jest taka sama. Przyjmuje ona różne formy, włączając przemoc fizyczną, wykorzystywanie seksualne, emocjonalne, zastraszenie, pozbawienie środków, zagrożenie przemocą czy niszczenie mienia ofiary.

Ta część szkolenia koncentruje się na różnych rodzajach przemocy, głównie wobec kobiet i dzieci. Ma pomóc uczestnikom szkolenia w rozpoznaniu różnych przejawów przemocy. Jednocześnie część ta stanowi podstawę konieczną do zrozumienia dynamiki przemocy domowej.

Cele edukacyjne

- Umiejętność rozpoznawania różnych rodzajów przemocy.

Opis materiałów e-learningowych

- Materiały multimedialne opisujące różne rodzaje przemocy przeznaczone do pracy samodzielnej.

Uwagi i wskazówki

- Chociaż materiały nie prezentują w sposób bezpośredni żadnych aktów przemocy, mogą mieć one wpływ na tych uczestników, którzy sami doznali przemocy domowej. Jeśli zajdzie taka potrzeba, należy zapewnić wsparcie ze strony prowadzących szkolenie.

Uczestnicy

Praca indywidualna na platformie edukacyjnej

Czas

1 godz.

Sprzęt

Komputer z dostępem do Internetu

Materiały

*1.3.1.a. Różne formy przemocy domowej (ppt)
1.3.2.b. Różne formy przemocy (ppt) - wersja dźwiękowa]*

Część 1.4. Oznaki przemocy domowej

Wprowadzenie

Nie ma możliwości, aby zawsze i w sposób jednoznaczny stwierdzić, czy ktoś doświadcza przemocy domowej. Ci, którzy doznają takiego nadużycia i ci, którzy się jego dopuszczają, mają różnego rodzaju osobowości. Ofiary przemocy nie zawsze są pasywne i nie zawsze mają zaniżoną samoocenę. Sprawcy nie zawsze stosują przemoc, czy odnoszą się z nienawiścią do swoich ofiar w obecności innych. Większość osób, doświadczających przemocy w relacjach z innymi, nie opowiada o tym, co dzieje się w domu. Skąd więc można to wiedzieć?

Ta część szkolenia ma na celu przedstawienie informacji dotyczących możliwych objawów przemocy, które potencjalnie mogą pomóc w stwierdzeniu, czy kobieta jest ofiarą przemocy domowej. Uświadamia też fakt, że niektóre oznaki mogą nie być tak oczywiste, jak byśmy mogli się tego spodziewać.

Cele edukacyjne

- Uświadomienie uczestnikom faktu, że oznaki przemocy domowej nie zawsze są oczywiste.
- Uczestnicy będą potrafili zidentyfikować możliwe przejawy przemocy domowej.

Opis materiałów e-learningowych

- Materiały multimedialne dotyczące przejawów przemocy przeznaczone do pracy samodzielnej.

Uczestnicy

Praca indywidualna na platformie edukacyjnej

Czas

1 godz.

Sprzęt

Komputer z dostępem do Internetu

Materiały

*1.4.1.a. Oznaki przemocy domowej (pdf)
1.4.2.b. Oznaki przemocy domowej (ppt)
- wersja dźwiękowa*

Część 1.5. Dynamika przemocy domowej

Wprowadzenie

Chociaż poszczególne przypadki nadużyć mają swoją własną specyfikę, każdy z tych przypadków odbywa się według pewnego schematu, znanego w psychologii i jako „cykl aktu przemocy”. Przemoc domowa to działanie zamierzone. Celem przemocy domowej jest zdobycie oraz wykorzystanie władzy i kontroli nad partnerem. Sprawcy stosują szeroką gamę środków przymusu i obraźliwych zachowań wobec swoich ofiar. Zachowania te okaleczają ofiarę zarówno fizycznie, jak i psychicznie, wiążą się z zachowaniami silnie emocjonalnymi, psychicznie szkodliwymi dla ofiary.

W tej części szkolenia, uczestnicy zapoznają się z koncepcją rozwoju kolejnych faz przemocy w życiu codziennym (cykl przemocy). Zwrócona zostanie uwaga na fakt, że przemoc domowa stanowi schemat zachowań stanowiących nadużycie (koło władzy i kontroli) włączając w to przemoc fizyczną, seksualną, psychologiczną i ekonomiczną.

Cele edukacyjne

- Uczestnicy szkolenia zapoznają się z dynamiką przemocy i uświadomią sobie fakt, że w większości przypadków agresor nie popełnia nadużycia tylko raz, ale powtarza je.
- Uczestnicy szkolenia zapoznają się z różnymi formami nadużyć, wykorzystywanych do zdobycia i egzekwowania władzy i utrzymania kontroli, przedstawionymi na podstawie koła władzy i kontroli według modelu Duluth.

Opis materiałów e-learningowych

Uczestnicy są poproszeni o zapoznanie się z następującymi materiałami:

- Wykres ilustrujący cykl przemocy z jego fazami budowania napięcia, aktu przemocy i fazą pojednania.
- Informacje wstępne dotyczące koła władzy i kontroli według modelu Duluth.
- Wykres ukazujący koło władzy i kontroli, ilustrujący schemat działania sprawcy zmierzającego do celowej kontroli i zastraszania partnera (koncentrujemy się tutaj tylko na doświadczeniach kobiet).
- Pytania do rozważenia i wymiany doświadczeń na forum, dostępne na platformie e-learningowej.

Uwagi i wskazówki

- Dynamika przemocy dogłębniej przedstawiona jest w module 4. dotyczącym zmiany zachowania sprawców przemocy. Uczestnicy w części 3. modułu 4. znajdują:
 - Ćwiczenie typu „dopasuj”, gdzie wzory strategii władzy i kontroli, stosowane przez sprawców należy dopasować do wzorów egalitarnych, nieprzemocowych związków rodzinnych.
 - Tekst dotyczący przyczyn zachowań przemocowych.

Uczestnicy

Praca indywidualna na platformie edukacyjnej

Czas

1 god.

Sprzęt

Komputer z dostępem do Internetu

Materiały

*1.5.1. Cykl aktu przemocy (pdf)
1.5.2.a. Kluczowe fakty na temat „koła przemocy i kontroli” (pdf)
1.5.2.b. Kluczowe fakty na temat „koła przemocy i kontroli” - wersja dźwiękowa (mp3)
1.5.3. Koło władzy i kontroli (jpg)
1.5.4. Pytania do rozważenia na forum*

Część 1.6. Skutki przemocy domowej

Wprowadzenie

Przemoc domowa ma swoje konsekwencje zarówno dla ogółu społeczeństwa, jak i dla jednostki (ofiary). Poza konsekwencjami zdrowotnymi, które mogą być efektem jednorazowych lub powtarzających się aktów przemocy, społeczne i ekonomiczne koszty skutków przemocy są ogromne i mają długofalowe skutki. Kobiety mogą doświadczyć izolacji, niezdolności do pracy, utraty źródła dochodów, niezdolności do wykonywania codziennych czynności, czy mieć ograniczoną zdolność do zajmowania się sobą i dziećmi.

Ta część szkolenia ma na celu ukazać wpływ przemocy domowej zarówno na ofiary, jak i na ogół społeczeństwa.

Cele edukacyjne

- Uświadomienie uczestnikom konsekwencji i skutków toksycznego związku dla jego ofiar oraz społeczeństwa.

Opis materiałów e-learningowych

- Uczestnicy zapoznają się ze studium przypadku w oparciu o pamiętnik kobiety, ilustrujący wpływ przemocy na nią jako na ofiarę zaburzonego związku.

Następnie uczestnicy zapoznają się z materiałami multimedialnymi ilustrującymi wpływ przemocy domowej na:

- kobiety,
- dzieci,
- ogół społeczeństwa.

Uwagi i wskazówki

- Ta część stanowi uzupełnienie modułu 3. dotyczącego roli profesjonalistów.

Uczestnicy

Praca indywidualna na platformie edukacyjnej

Czas

1,5 godziny

Sprzęt

Komputer z dostępem do Internetu

Materiały

1.6.1. Studium

przypadku: Anna (pdf)

1.6.2. Wpływ na kobiety (pdf)

1.6.3. Wpływ na dzieci Dokument formatu PDF (pdf)

1.6.4. Wpływ na społeczeństwo (pdf)

Moduł 2. Potrzeby kobiet

Wstęp

Na to, czy kobieta decyduje się trwać w związku pełnym brutalności i przemocy, czy nie, ma wpływ wiele czynników. Na przykład to, jak postrzega ona dobro swoje i dzieci, czy jak rozumie swoje własne potrzeby - między innymi te dotyczące bezpieczeństwa. Świadomość tych uwarunkowań jest bardzo ważna, gdy oferujemy ofierze wsparcie w uzyskaniu przez nią poczucia autonomii, przysługujących jej praw i upodmiotowienia, jako osoby ludzkiej – w nadziei na zakończenie przemocowej relacji.

By możliwe było zbudowanie (lub przebudowanie) życia godnego i bez przemocy, konieczne jest określenie potrzeb kobiet na kilku różnych poziomach, takich jak bezpieczeństwo fizyczne, ekonomiczne czy socjalne. Kobieta musi być świadoma tych potrzeb. Przy tym, poziom ryzyka wiktyimizacyjnego, na które narażona jest ofiara, należy oceniać nie tylko w czasie samych zaistnień kryzysowych, ale w trakcie całego procesu odzyskiwania przez nią niezależności. Taka ocena ryzyka zagrożenia przemocą powinna pomagać w rozpoznaniu sytuacji i zachowań, które są potencjalnym źródłem zagrożeń. Oznacza to szczegółową analizę wszystkich czynników ryzyka, które mogą prowadzić do przemocy, w celu sprawdzenia, czy prewencyjne metody diagnozy są efektywne i wystarczające.

Cel

Moduł ten ma na celu uwrażliwienie osób zajmujących się niesieniem (na różnych poziomach) pomocy ofiarom przemocy, na powody ich decyzji dotyczących odejścia lub pozostania w relacji przemocowej. Jest to niezbędne do zapewnienia ofiarom skutecznej pomocy dzięki opracowaniu planów bezpieczeństwa dostosowanych dokładnie do potrzeb ofiar.

Cele edukacyjne

Zakłada się, że po ukończeniu tego modułu uczestnicy szkolenia będą umieli:

- opisać czynniki wpływające na decyzję kobiety o tym, czy odejść, czy trwać w brutalnym związku,
- docenić wagę oceny ryzyka zagrożenia przemocą i czynników wpływających na jego zwiększenie,
- zastosować narzędzia oceny ryzyka,
- opracować indywidualny plan bezpieczeństwa, przy uszanowaniu decyzji kobiety,
- zrozumieć potrzeby ofiar, w tym dzieci,
- określić potrzebne i dostępne zasoby,
- dostrzec własne reakcje na kwestie poruszane w tym module.

Metoda szkoleniowa i czas trwania

Moduł składa się z siedmiu części, z których pierwsze cztery umieszczone są na platformie e-learningowej, a kolejne trzy zrealizowane będą na zajęciach stacjonarnych. Przewidziany czas na realizację tego modułu to pięć godzin, w tym 2 godziny zajęć indywidualnych na platformie edukacyjnej.

Zadania edukacyjne

- spis części przeznaczonych do realizacji w trybie on-line

- Zadanie 2.1. Zdefiniowanie czynników wpływających na decyzję kobiety
- Zadanie 2.2. Poznanie metod oceny ryzyka
- Zadanie 2.3. Omówienie potrzeb kobiet
- Zadanie 2.4. Opracowanie planu bezpieczeństwa

- spis części przeznaczonych do realizacji na sesjach stacjonarnych

- Zadanie 2.5. Czynniki wywołujące przemoc domową
- Zadanie 2.6. Ocena ryzyka i plan bezpieczeństwa
- Zadanie 2.7. Identyfikacja potrzeb kobiety a dostępne zasoby

Polecana lektura

- Krzysztof Sarzała „Interwencja kryzysowa w przypadkach przemocy w rodzinie” [on-line] <http://www.niebieskalinia.pl/przewodnik_ustawa/poradnik_-_eksperci_radza/05._Krzysztof_Sarzala.pdf> (polska wersja językowa)
- Model Duluth przedstawiający model wielostronnej interwencji [on-line] <<http://www.theduluthmodel.org/duluthmodelonpublic.php>> (angielska wersja językowa)
- Krajowa Infolinia przeciw Przemocy Domowej, Stany Zjednoczone, National Domestic Violence Hotline, USA [on-line] <<http://www.thehotline.org/get-help/safety-planning/>> (angielska wersja językowa)
- Ocena ryzyka: model wielostronny wg. organizacji brytyjskich (The Marac model of intervention. Risk assessment: UK-based Multi-agency Model) [on-line] <<http://www.communitycare.co.uk/Articles/2007/04/19/104205/Risk-assessment-and-domestic-violence-the-multi-agency-Marac-model-of.htm>> (angielska wersja językowa)

Zadanie 2.1. Zdefiniowanie czynników wpływających na decyzję kobiety (on-line)

Wprowadzenie

Często słyszy się pytanie: *“Dlaczego te kobiety tkwią w związkach pełnych przemocy? Dlaczego po prostu nie odchodzą?!”* Tak naprawdę odpowiedź na to pytanie jest bardzo złożona. Często przerwanie tego rodzaju związku wiąże się z dodatkowym zagrożeniem bezpieczeństwa kobiety. Odejście może oznaczać bycie nękaną i życie w ciągłym strachu np. przed utratą prawa do opieki nad dziećmi. Jeśli sprawca wykorzystuje strategię przemocy ekonomicznej (zobacz moduł 1. część 3.: Typy przemocy lub moduł 5., część 1., zadanie 3.) i zabiera pieniądze rodziny, odejście może prowadzić do dodatkowych trudności. Być może i Tobie zdarzyło się powiedzieć: *„Nie rozumiem. Ja takiego dawno bym zostawiła!”* / *„Głupia jest. Ja to od razu kazałbym jej uciekać od niego jak najdalej!”*. Nie jest to jednak takie proste. Wyróżnia się wiele kategorii ofiar. Kobiety te posiadają cechy sprawiające, że tkwią one w związku z oprawcą nawet długie lata. Osoby, które udzielają wsparcia ofiarom, powinny poznać sposób ich myślenia!

Ta część modułu 2. przeznaczona jest do realizacji indywidualnie na platformie e-learningowej i ma na celu podniesienie świadomości tego, że istnieje wiele przyczyn, dla których kobiety decydują się zarówno na przerwanie, jak też kontynuowanie brutalnego związku.

Cele edukacyjne

- Poznanie kategorii ofiar i sposobu ich myślenia.
- Poznanie powodów, dla których kobiety decydują się na trwanie, bądź też przerwanie brutalnego związku.

Opis materiałów e-learningowych

- Pokaz slajdów opisujących kategorie ofiar oraz czynniki, które sprawiają, że kobieta nie jest w stanie podjąć decyzji o odejściu oraz takie, które pomagają jej w podjęciu takiej decyzji
- Ćwiczenie w formie quizu z wielokrotnym wyborem odpowiedzi dotyczące czynników sprawczych przemocy domowej - ma na celu sprawdzić zrozumienie tematu. Ćwiczenie zawiera automatyczny klucz z poprawnymi odpowiedziami.

Uwagi i wskazówki

W czasie pierwszych zajęć stacjonarnych w tym module uczestnicy kursu powinni zgłaszać prowadzącemu szkolenie pytania dotyczące zagadnień zawartych w quizie, na które nie potrafili udzielić poprawnej odpowiedzi.

Uczestnicy

Praca indywidualna na platformie edukacyjnej

Czas

2 godz.

Wypożyczenie

Komputer z dostępem do Internetu

Materiały

2.1.1. Wprowadzenie: Czynniki wywołujące przemoc domową (pdf)
2.1.2. Quiz: Czynniki wywołujące przemoc domową (on-line)

Zadanie 2.2. Poznanie metod oceny ryzyka (on-line)

Wprowadzenie

Jednym z głównych zagadnień, które należy wziąć pod uwagę podczas interwencji jest bezpieczeństwo osób poszkodowanych w czasie incydentu przemocy. W proces interwencji zaangażowane są między innymi osoby przeszkolone w zakresie oceny stopnia ryzyka i sposobów radzenia sobie z zagrożeniami. W procesie interwencji zdolność radzenia sobie z zagrożeniem oraz opracowania planów bezpieczeństwa i wsparcia są sprawami pierwszorzędnej wagi.

Ocena ryzyka uważana jest za formalne zastosowanie narzędzi pozwalających oszacować prawdopodobieństwo powtórzenia się lub eskalacji przemocy (Roehl i Guertin, 2000, strona 171). W ostatnich dziesięcioleciach opracowano kilka narzędzi i instrumentów umożliwiających ocenę poziomu zagrożenia, jakie stanowi sprawca, a tym samym ryzyka, jakie niesie dla swojej partnerki.

Pomimo istnienia narzędzi oceny ryzyka, żadne z nich nie są w stanie wymierzyć, a tym bardziej przewidzieć przyszłych aktów przemocy w sposób pewny i skuteczny. Z pewnością są one jednak użyteczne do zbierania i systematyzowania informacji oraz porównywania nowych danych z posiadaną wcześniej wiedzą i doświadczeniem, co ma ostatecznie pomóc wyciągnąć wnioski, odnośnie powagi sytuacji i stanu zagrożenia zdrowia i życia partnerki (i dzieci) sprawcy przemocy.

W przeprowadzaniu oceny ryzyka kluczowe znaczenie ma wielostronne podejście i współpraca. Specjaliści działający w różnych kontekstach instytucjonalnych powinni wymieniać się informacjami o określonych przypadkach przemocy. W czasie regularnie przeprowadzanych spotkań mogą oni przedyskutować niektóre wymagające tego sprawy, określić przypadki najwyższego ryzyka i ustalić całościowe podejście.

Ponadto ocena ryzyka powinna być dokonana przy współudziale ofiary przemocy, by móc wspólnie z nią zaplanować strategię zapewnienia jej bezpieczeństwa.

Cele edukacyjne

- Zapoznanie się przez uczestników z instrumentami przydatnymi w procesie oceny ryzyka.
- Zdobycie umiejętności identyfikowania przez uczestników szkolenia poziomu ryzyka, przed którym stoi ofiara oraz omówienie czynników mogących to ryzyko jeszcze bardziej podnieść.

Uczestnicy

Praca indywidualna na platformie edukacyjnej

Czas

1 godz.

Wyposażenie

Komputer z dostępem do Internetu

Materiały

2.2.1. Tekst wprowadzający na temat oceny ryzyka
2.2.2. Krzyżówka / Crossword (tylko w wersji angielskiej szkolenia)
2.2.3./2.6.5. Kwestionariusz - Big 26 (pdf)
2.2.4./2.6.4. Kwestionariusz - SARA (pdf)
2.2.5./2.6.2. Kwestionariusz - CAADA (pdf)

Opis materiałów e-learningowych

- Tekst wprowadzający, dotyczący zagadnienia oceny ryzyka.
- Krzyżówki, w których uczestnicy muszą wpisać dziesięć terminów dotyczących różnych aspektów przemocy domowej.
- Informacje o przykładowych narzędziach i instrumentach używanych przy przeprowadzaniu oceny ryzyka:
 - The BIG 26: The Domestic Abuse Intervention Program (Program Interwencyjny Przemocy Domowej) (DAIP) w Duluth w stanie Minnesota, gdzie opracowany został zestaw 26 pytań pomagających oszacować poziom zagrożenia stwarzanego przez sprawcę.
 - SARA: The Spousal Assault Risk Assessment Guide (Przewodnik Oceny Ryzyka Przemocy Małżeńskiej) pomaga pracownikom wymiaru sprawiedliwości ocenić prawdopodobieństwo wystąpienia aktów przemocy.
- Metoda oceny ryzyka opracowana przez policję miejską w Londynie (the Metropolitan Police, London).
- Uczestnicy proszeni są o przeprowadzenie własnych studiów badawczych w Internecie i poszukania dostępnych w ich własnym kraju narzędzi oceny ryzyka. Wyniki mogą być przedyskutowane albo na forum platformy e-learningowej, albo na zajęciach stacjonarnych, w zależności od struktury szkolenia.

Uwagi

Jak wspomniano we wprowadzeniu, ocena ryzyka powinna być dokonywana w sposób wielostronny. Dalsze informacje na temat działania w ramach systemu współpracy są zawarte w module 6. zatytułowanym "Budowanie sieci kontaktów". Konkretnie przykłady dobrej praktyki, efektywnej współpracy w ramach sieci kontaktów, podane są w części 6. modułu 6.

Zadanie 2.3. Omówienie potrzeb kobiet (on-line)

Wprowadzenie

Nadrzędną potrzebą ofiar przemocy domowej jest zbudowanie (od nowa) swojego życia, z jednym najważniejszym założeniem: że ma to być życie bez przemocy. Celem interwencji jest udzielenie kobiecie i jej rodzinie wsparcia na różnych poziomach, wzięcie pod uwagę różnych aspektów życia.

W tej części modułu 2. nacisk położony jest na potrzeby kobiet, jako warunek wstępny każdej udanej interwencji oraz jako krok w kierunku skutecznego określenia niezbędnych w danym przypadku zasobów.

Cele edukacyjne

Uczestnicy będą potrafili opisać typowe potrzeby osoby dorosłej, jak też szczególne potrzeby kobiety znajdującej się w związku pełnym przemocy.

Opis materiałów e-learningowych

- Ćwiczenie, w którym uczestnicy proszeni są o podanie ogólnych potrzeb przeciętnej osoby dorosłej, szukając odpowiednich słów w tabeli.
- Jako podsumowanie, uczestnicy otrzymają streszczenie w postaci listy potrzeb kobiety znajdującej się w sytuacji przemocowej, a którymi trzeba się zająć, aby wesprzeć ją w budowaniu życia od nowa.

Uczestnicy

Praca indywidualna na platformie edukacyjnej

Czas

20 min.

Wyposażenie

Komputer z dostępem do Internetu

Materiały

*2.3.1. Ćwiczenie: Znajdź słowo - potrzeby
2.3.2. Lista potrzeb kobiet*

Zadanie 2.4. Opracowanie planu bezpieczeństwa (on-line)

Wprowadzenie

Ustalenie planu bezpieczeństwa jest jednym z najistotniejszych momentów w interwencji kryzysowej, ponieważ jednym z ważniejszych celów jest zagwarantowanie bezpieczeństwa poszkodowanym w wyniku przemocy i zapobieżenie dalszym aktom przemocy, a w skrajnych przypadkach nawet morderstwu.

Zbudowany plan bezpieczeństwa powinien odpowiadać wynikom oceny ryzyka i brać pod uwagę potrzeby kobiet. Plan taki konstruowany jest przy współudziale kobiety i z poszanowaniem jej decyzji.

Cele edukacyjne

- Uświadomienie uczestnikom potrzeby tworzenia planu bezpieczeństwa oraz jego struktury.

Opis materiałów e-learningowych

- Prezentacja multimedialna naświetla kwestie, które powinny być wzięte pod uwagę przy ustalaniu planu bezpieczeństwa wspólnie z ofiarą przemocy domowej.
- Studium przypadku przedstawione w interaktywnym ćwiczeniu decyzyjnym typu „labirynt” (*action maze*), opisującego historię Anny i Józefa, żyjących w przemocowej relacji. Anna, pobita przez Józefa, wymaga pomocy medycznej. Choć Józef początkowo okazuje skruchę, nadal zastrasza i bije Annę. W ćwiczeniu tym uczestnicy proszeni są o postawienie się w sytuacji Anny i o próbę wyobrażenia sobie decyzji, które musi ona podjąć w każdej z opisanych sytuacji. W każdej z nich uczestnicy mają do wyboru trzy opcje działania i muszą wybrać tę decyzję, która minimalizuje zagrożenie dla niej i jej dzieci.

Uwagi i wskazówki

- Prowadzący szkolenie powinien rozważyć możliwość realizacji ćwiczenia na sesji stacjonarnej, by dać uczestnikom okazję do omówienia różnych aspektów poruszonych w ćwiczeniu.

Uczestnicy

Praca indywidualna na platformie edukacyjnej

Czas

15 min.

Wyposażenie

Komputer z dostępem do Internetu

Materiały

2.4.1. Zagadnienia i przydatne wskazówki dotyczące ograniczenia zagrożenia kobiet będących w relacjach pełnych przemocy
2.4.2 Studium przypadku zawarte w interaktywnym ćwiczeniu decyzyjnym typu „labirynt”

Części stacjonarne

Zadanie 2.5. Czynniki wywołujące przemoc domową

Wprowadzenie

Jak wspomniano wcześniej, ustalenie czynników wywołujących przemoc domową jest kluczowe dla podjęcia decyzji o sposobie interwencji w danej sytuacji, gdyż pomaga to zrozumieć kontekst, w którym ofiara musi podejmować decyzje.

Czynniki te obejmują zagadnienia od poziomu osobistego do społecznego i ekonomicznego, i wszystkie powinny być wzięte pod uwagę w trakcie procesu interwencji, by jak najlepiej dostosować sposób reagowania do specyficznych potrzeb kobiety.

Cele edukacyjne

- Uczestnicy będą potrafili wymienić i opisać przykłady konkretnych czynników wpływających na decyzję kobiety o tym, czy zostać w związku przemocowym, czy go przerwać i odejść.

Opis zadań stacjonarnych

- Uczestnicy proszeni są o podzielenie się opiniami na temat czynników, które potencjalnie mogą stworzyć sytuację przemocy domowej i do określenia wpływu tych czynników na ewentualną decyzję kobiety o tym, czy ma odejść od agresora, czy zostać.
- Ułożenie listy tych czynników ułatwić ma zestaw pytań szczegółowych zadawanych przez prowadzącego.
Na przykład:
 - Pamiętając materiał z modułu pierwszego, proszę zidentyfikować cechy charakterystyczne przemocy domowej.
 - Jakie są typowe strategie sprawcy przemocy?
 - Dlaczego kobiety decydują się zostać albo też odejść?
 - Jakie czynniki mogą wpłynąć na jej decyzję?
 - × Czy poszkodowana uznaje samą siebie za ofiarę przemocy domowej?
 - × Jak ofiara będzie dalej żyła po wyzwoleniu się z relacji pełnej przemocy?
 - × Jak sprawca postrzega ofiarę? Jaki jest jego obraz partnerki?
 - × Czy w związku są dzieci? Czy, i jak, wpływa to na decyzję ofiary?
 - × Czy ofiara ma jakieś relacje społeczne, krąg znajomych?
 - × Czy, i na ile, dostępna jest pomoc specjalistyczna?
- Słowa kluczowe ćwiczenia typu "burza mózgów" zapisywane są na flipcharcie.
- Podsumowaniem dyskusji jest prezentacja pokazu slajdów.

Uwagi i wskazówki

Prowadzący szkolenie powinien powiązać elementy programu szkolenia przeznaczone do realizacji w trybie e-learningowym z modułu 1. i 2. przez nawiązanie w szczególności do charakterystyki przemocy domowej i jej wpływu na kobietę, dzieci i ich potrzeby.

Kwestionariusz w części 2.1. modułu 2., umieszczony na platformie e-learningowej powinien być omówiony na zajęciach stacjonarnych, aby wyjaśnić wszelkie wątpliwości i niepoprawne odpowiedzi.

Uczestnicy

Cała grupa

Czas

30 min.

Wyposażenie

Komputer, projektor multimedialny, flipcharty, mazaki

Materiały

*2.1.1. Prezentacja: Czynniki wywołujące przemoc domową (pdf)
2.5.1. Pytania do ćwiczenia typu "burza mózgów"*

Zadanie 2.6. Ocena ryzyka i plan bezpieczeństwa

Wprowadzenie

Skuteczna interwencja wymaga przyjrzenia się zagrożeniom, przed którymi stoi kobieta. Ocena poziomu ryzyka pomaga zrozumieć sytuację i potrzeby kobiety, jak też opracować indywidualny plan, z odpowiednio dostosowanymi strategiami działania, z poszanowaniem decyzji kobiety, niezależnie od tego, co specjaliści uważają za najlepszą dla niej opcję czy rozwiązanie w danej sytuacji.

Obszerniejsze wprowadzenie do tematu oceny ryzyka dostępne jest na platformie e-learningowej w części 2. niniejszego modułu.

Cele edukacyjne

- Uświadomienie uczestnikom jak zidentyfikować zagrożenia, przed którymi stoi kobieta oraz opracować dla niej indywidualną strategię bezpieczeństwa.
- Uświadomienie uczestnikom faktu, że decyzja podjęta przez kobietę, niezależnie od tego jaka by nie była, musi być uszanowana przez specjalistów i osoby zajmujące się pomocą.

Opis zadań sesji stacjonarnej

- Zakładając, że uczestnicy zrealizowali ćwiczenia e-learningowe (zwłaszcza zadanie 2.- *Poznanie metod oceny ryzyka*), prowadzący szkolenie powinien wyjaśnić, co uważane jest za czynnik zagrożenia oraz objaśnić wagę przeprowadzenia oceny poziomu ryzyka już we wczesnej fazie interwencji.
 - Prowadzący rozdaje przykładowe kwestionariusze oceny ryzyka i objaśnia pytania w nich zawarte. Takie przykładowe kwestionariusze są zawarte w części 2 modułu 2 (np. Big 26, CAADA, MPS - policja miejska w Londynie, SARA).
- Uczestnicy analizują konkretny przypadek i stosują kwestionariusz oceny ryzyka do oszacowania poziomu zagrożenia występującego w opisanej sytuacji.
- Po wypełnieniu kwestionariusza (w podgrupach lub w całej grupie) uczestnicy omawiają strategie bezpieczeństwa.
- W zebraniu pomysłów i przykładów pomoc mają szczegółowe pytania przedstawione przez prowadzącego.
- Kluczowe słowa w dyskusji zapisywane są na flipcharcie.
- Po dyskusji prowadzący przedstawia krótki przegląd praktycznych porad przydatnych w opracowywaniu planu bezpieczeństwa.

Uwagi i wskazówki

- Prowadzący powinien podkreślić znaczenie dostosowania planu bezpieczeństwa do rzeczywistego poziomu zagrożenia.
- Prowadzący powinien też zachęcić uczestników szkolenia do dzielenia się uwagami i wskazówkami na temat sprawdzonych rozwiązań praktycznych z ich własnego doświadczenia. Odpowiednie pytanie zadane przez prowadzącego mogłoby brzmieć: Czy możesz podać przykład jakiejś wskazówki, która pomogła zmniejszyć ryzyko kobiety uwiękłej w przemoc domową, a którą opracowałeś wspólnie z nią?

Uczestnicy

Cała grupa

Czas

1,5 godz.

Wyposażenie

*komputer, projektor
multimedialny, flipcharty,
mazaki*

Materialy

*2.6.1. Studium przypadku
(materiały w formie
papierowej lub slajdów)
2.6.2. / 2.2.5.
Kwestionariusz - CAADA
(pdf)
2.6.3 Kwestionariusz
Ocena ryzyka / Danger
Assessment (tylko w
wersji angielskiej
szkolenia)
2.6.4 / 2.2.4.
Kwestionariusz - SARA
(pdf)
2.6.5 / 2.2.3.
Kwestionariusz - Big 26
(pdf)*

Zadanie 2.7. Identyfikacja potrzeb kobiety a dostępne zasoby

Wprowadzenie

Ta, ostatnia część modułu drugiego koncentruje się na potrzebach kobiet, przy jednoczesnym uwzględnieniu takich kwestii jak wpływ aktów przemocy domowej, rezultaty przeprowadzonej oceny ryzyka oraz dostępnych zasobów i rozwiązań alternatywnych. By odbudować bezpieczne życie bez przemocy, istotne jest zidentyfikowanie potrzeb kobiety i jej dzieci, występujących na kilku poziomach (np. bezpieczeństwo fizyczne, otoczenie społeczne, zatrudnienie, zdrowie psychiczne i fizyczne, mieszkanie czy edukacja dzieci).

Zadanie 7. wiąże się tematycznie z częścią modułu 3. poświęconą komunikacji, umieszczoną na e-platformie, a zatytułowaną *“Rola osób świadczących pomoc profesjonalną”*, gdzie omówione są podstawowe zasady efektywnej komunikacji.

Cele edukacyjne

- Dostarczenie wiedzy na temat identyfikowania specyficznych potrzeby ofiar przemocy domowej na różnych poziomach, przy poszanowaniu decyzji kobiety.
- Umożliwienie uczestnikom zdobycia umiejętności określania możliwych rozwiązań i sposobów wsparcia kobiet oraz zaspokojenia potrzeb ofiar.

Opis materiałów e-learningowych

- Uczestnicy szkolenia proszeni są o wymienienie potencjalnych potrzeb ofiar przemocy i zapisanie swoich przemyśleń na kartkach.
- W następnej kolejności uczestnicy pokazują swoje kartki i dzielą się wynikami ćwiczenia ze sobą.
- W oparciu o zawarty w tym ćwiczeniu przykład przypadku uczestnicy proszeni są o samodzielne skonstruowanie planu dla kobiety, w którym powinni:
 - uporządkować potrzeby kobiety pod kątem ich wagi/priorytetu,
 - określić strategię bezpieczeństwa,
 - określić potrzebne zasoby, przy uwzględnieniu możliwości istniejących w danych warunkach..
- Na zakończenie ćwiczenia uczestnicy omawiają potrzeby i priorytety kobiet na forum grupy.
- Prowadzący podsumowuje rezultaty dyskusji i jeszcze raz przytacza główne jej tezy.
- Na koniec omawiane są wnioski z ćwiczeń zawartych w tej części modułu, włącznie z głównymi tematami.

Uwagi i wskazówki

- Karty należy zastąpić karteczkami typu: post-it.
- Moduł niniejszy jest powiązany tematycznie z modułem III dotyczącym *roli osób świadczących pomoc profesjonalną*, a w szczególności z jego częścią 2. Jeśli uczestnicy nie zrealizowali jeszcze materiału tam zawartego, prowadzący powinien go im przedstawić na zajęciach stacjonarnych.

Uczestnicy

Na początku indywidualnie, a potem cała grupa

Czas

1 godz.

Wypożyczenie

komputer, projektor multimedialny, kartki, mazaki

Materiały

2.6.1. Studium przypadku (materiały w formie papierowej lub slajdów)

Moduł 3. Rola profesjonalistów

(Rola osób świadczących pomoc profesjonalną ofiarom przemocy domowej)

Wstęp

Często bywa, że współpraca i komunikacja pomiędzy profesjonalistami i/lub różnymi instytucjami zajmującymi się wspieraniem kobiet nie układa się dobrze lub praktycznie wcale nie istnieje. W efekcie kobiety zmuszone są wielokrotnie opowiadać swoją historię od początku pracownikom różnych organizacji. Bywa, że długo oczekują na odpowiedź i wsparcie. Nierzadko skutkuje to zwiększającym się zagrożeniem dla kobiet i ich dzieci.

Przez wiele lat wsparcie dla ofiar przemocy domowej udzielane było głównie przez organizacje kobiece. Obecnie, również przy zaangażowaniu tych organizacji, zarówno władze lokalne, jak i krajowe przystosowały przepisy ustawowe, dostosowały politykę, programy i usługi w wyniku których to działań, profesjonalści są szkoleni, przydzielane są im zadania, aby zapewnić wsparcie ofiarom przemocy zgodnie z ich uprawnieniami. Ustanowiono podejście systemowe, tzn. kilka organizacji zajmujących się przemocą domową prowadzi skoordynowane działania interwencyjne, jako sieć kontaktów i wymiany informacji. (Włączając w to zakwaterowanie, świadczenia socjalne i edukację. W sieć włączają się również jednostki specjalne, policja, służba zdrowia, schroniska, projekty społeczne, wolontariusze itp.) Mając do czynienia z tyloma profesjonalistami i organizacjami zaangażowanymi w ten proces ważne jest zrozumienie, kto czym się zajmuje i jaka jest kolejność interwencji. Z tego powodu kluczowym czynnikiem dla skutecznej interwencji jest proces komunikacji.

Współpraca w sieci (tzw. „networking”) w dziedzinie przemocy domowej jest również opisana w module 6. pt. „Budowanie sieci kontaktów”, gdzie podane są konkretne przykłady projektów interwencji wieloorganizacyjnej.

W tym module uczestnicy będą mieli możliwość wyrażenia swoich refleksji na temat roli każdego z profesjonalistów bezpośrednio zaangażowanych w udzielanie wsparcia kobietom tj. lekarzy i pielęgniarek, psychologów, pracowników socjalnych, policji, prawników, nauczycieli i innych ekspertów.

Cel

Ten moduł ma pomóc w zrozumieniu pracy i roli profesjonalistów zaangażowanych w sieć wsparcia dla ofiar przemocy domowej, w celu optymalizacji tego wsparcia i uniknięcia przemocy wtórnej wobec kobiet i dzieci ze strony systemu. Ponadto, ma na celu uświadomienie profesjonalistom, że muszą rozwijać strategie potrzebne do uniknięcia ryzyka i zapobiegania swojemu wypaleniu zawodowemu.

Cele edukacyjne

Zakłada się, że po ukończeniu tego modułu uczestnicy szkolenia będą potrafili:

- zdefiniować czynniki zwiększające ryzyko zawodowe i opisać konieczne działania w zależności od poziomu tego ryzyka,
- komunikować się w najbardziej właściwy sposób z ofiarami przemocy poprzez zastosowanie różnych stylów komunikacji, aktywnego słuchania, umiejętności zadawania pytań oraz znalezienia wspólnego języka z ofiarą,
- opisać strategie wzmacniania psychicznego kobiet (podejmowanie decyzji, autonomia, poczucie własnej wartości) i wykorzystanie modeli ról,
- zdefiniować wyjście kobiety z trudnej sytuacji w kontekście przemocy domowej,
- opisać, jak zapewnić komuś równowagę życiową (równowaga pomiędzy pracą, a życiem prywatnym), aby zapobiec wypaleniu,
- opisać znaczenie przemocy wtórnej i zidentyfikować czynniki prowadzące do niej,
- opisać sposoby, jak uniknąć przemocy wtórnej,
- opisać osobiste refleksje na tematy poruszane w tym module.

Metoda szkolenia i czas trwania

Moduł 3. podzielony jest na sześć jednostek dotyczących profesjonalistów pracujących z ofiarami przemocy domowej, a dokładniej oceny ryzyka pracy profesjonalistów, procesu komunikowania się z ofiarami, sposobu wzmocnienia kobiet i ich wyjścia ze związku pełnego przemocy oraz strategiami radzenia sobie przez profesjonalistów w życiu zawodowym, czy w końcu problemu przemocy wtórnej będącej konsekwencją postawy pomocowej, która przyjmuje stanowisko „obwiniania ofiary”.

Moduł ten przeprowadzony zostanie częściowo w formie warsztatów stacjonarnych oraz indywidualnych zajęć na platformie e-learningowej. Obie części wzajemnie się uzupełniają.

Możliwe są dwie opcje przeprowadzenia szkolenia.

Przewidziany czas na realizację tego modułu to 15 godzin, w tym:

- (opcja a) 7 godzin pracy w grupie oraz 8 godzin zajęć indywidualnych na platformie edukacyjnej lub:
- (opcja b) 3 godziny pracy w grupie oraz 12 godzin on-line.

Spis jednostek edukacyjnych dla poszczególnych części modułu

Część 3.1. Ocena ryzyka zawodowego

- Zadanie 1: Istota oceny ryzyka zawodowego w środowisku pracy profesjonalistów (e-learning) *[w opcji „b” do zrealizowania przed spotkaniem stacjonarnym]*
Wzorcowe kwestionariusze oceny ryzyka, jako przykłady dobrych praktyk do wykorzystania w praktycznej części ćwiczenia
- Zadanie 2: Konstrukcja kwestionariusza samooceny (zajęcia stacjonarne) *[w opcji „b” jako dyskusja na forum]*

Część 3.2. Komunikacja

- Zadanie 3: Wstęp do komunikacji (e-learning) *[w opcji „b” do zrealizowania przed spotkaniem]*
- Zadanie 4: Ćwiczenie praktyczne “Puste krzesło” dla profesjonalistów (zajęcia stacjonarne)

Część 3.3. Wzmocnienie kobiet (empowerment)

- Zadanie 5: Podstawowe pojęcia wzmocnienia i przykłady praktyczne (e-learning)
- Zadanie 6: Kwestionariusz „Prawda czy fałsz?” (e-learning)
- Zadanie 7: Skala wzmocnienia (e-learning)

Część 3.4. Wyjście z kręgu przemocy

- Zadanie 8: Podstawowe pojęcia dotyczące wyjścia z kręgu przemocy i jego znaczenie (e-learning)

Część 3.5. Strategie radzenia sobie w sytuacjach trudnych (ofiary przemocy i profesjonalści)

- Zadanie 9: Informacja na temat strategii radzenia sobie w sytuacjach trudnych (e-learning) *[w opcji „b” do zrealizowania przed spotkaniem]*
- Zadanie 10: Opis przypadku w celu zrozumienia zastosowania strategii radzenia sobie w sytuacjach związanych z przemocą (zajęcia stacjonarne)
- Zadanie 11: Prezentacja na temat wypalenia zawodowego oraz kwestionariusz na temat wypalenia zawodowego (e-learning) *[w opcji „b” do zrealizowania przed pierwszym spotkaniem]*

Część 3.6. Przemoc wtórna

- Zadanie 12: Podstawowe pojęcia dotyczące przemocy wtórnej (e-learning) *[w opcji „b” do zrealizowania przed spotkaniem]*
- Zadanie 13: Opis przypadku w celu rozpoznania oznak przemocy wtórnej (zajęcia stacjonarne)
- Zadanie 14: Burza mózgów: jak uniknąć przemocy wtórnej (zajęcia stacjonarne)

Część 3.1. Ocena ryzyka zawodowego (on-line i praca w grupie)

Wprowadzenie

W związku z wykonywaniem pracy ponoszone jest ryzyko zawodowe.

Ryzyko zawodowe oznacza prawdopodobieństwo wystąpienia niepożądanych zdarzeń związanych z wykonywaną pracą, powodujących straty, w szczególności wystąpienia u pracowników niekorzystnych skutków zdrowotnych w wyniku zagrożeń zawodowych występujących w środowisku pracy lub sposobu wykonywania pracy. Na ryzyko zawodowe składa się prawdopodobieństwo wystąpienia urazu lub pogorszenia stanu zdrowia oraz ich następstw.

Istnieje kilka czynników mogących w wysokim stopniu narazić profesjonalistów pracujących z ofiarami przemocy domowej.

Głównym celem tej części szkolenia jest uświadomienie uczestnikom, że istnieją czynniki ryzyka, które profesjonalści mogą zidentyfikować i odpowiednio dostosować do nich strategię interwencji.

Cele

- Uświadomienie uczestnikom szkolenia, jak ważna jest ocena ryzyka, na jakie narażeni są profesjonalści i ofiary przemocy.
- Pokazanie uczestnikom szkolenia jak zdefiniować te czynniki, które zwiększają potencjalne ryzyko.

Opis materiałów do nauczania indywidualnego (on-line)

- Slajdy ilustrujące znaczenie oceny poziomu ryzyka w oparciu o autentyczny przykład ukazujący, co może się zdarzyć, kiedy ryzyko nie jest właściwie ocenione.
- Przykłady kwestionariusza, stosowanego do oceny ryzyka kobiet (w odniesieniu do modułu 2. „Potrzeby kobiet”).

Opis materiałów do zajęć stacjonarnych

- Prowadzący prezentuje cztery najczęściej używane kwestionariusze oceny ryzyka, o których mowa na platformie e-learning i opisuje kroki konieczne do oceny ryzyka.
- Uczestnicy dzielą się na małe grupy, układają kwestionariusz oceny ryzyka odpowiedni do oceny ryzyka profesjonalistów i możliwy do zastosowania w ich codziennej praktyce. Pomoże to profesjonalistom pamiętać o tym, jak ważna jest świadomość potencjalnego ryzyka.
- W przypadku opcji „forum” zamiast „pracy w grupie”, prowadzący szkolenie zachęca uczestników do pracy indywidualnej oraz dyskusji na forum internetowym. Prowadzący dokonuje także krótkiego podsumowania na forum.

Uwagi i wskazówki

Cztery kwestionariusze oceny ryzyka można wykorzystać jako praktyczne przykłady:

- **BIG 26** (Duluth, Minnesota) – 26 pytań do oceny niebezpieczeństwa sprawcy,
- **SARA** – Spousal Assault Risk Assessment – lista pytań do określenia stopnia zagrożenia przemocą w kontekście przemocy małżeńskiej,
- **CAADA** – Rekomendowana lista ze wskaźnikiem stopnia ryzyka (South Wales Police,)
- **Model oceny ryzyka z przeznaczeniem dla przypadków przemocy domowej, opracowany przez „Metropolitan Police” w Londynie.**

Uczestnicy

Praca indywidualna na platformie edukacyjnej jako wprowadzenie do sesji stacjonarnej

Czas

opcja „a”

2 godz. on-line

2 godz. stacjonarnie

opcja „b”

4 godz. on-line,

w tym 2 godz.

w formie dyskusji na forum

Wypożyczenie

Komputer z dostępem do Internetu do części on-line

Materiały

3.1.1. Prezentacja:
Ocena ryzyka zawodowego
2.6.2. / 2.2.5.
Kwestionariusz - CAADA (pdf)
2.6.3 Kwestionariusz Ocena ryzyka / Danger Assessment (tylko w wersji angielskiej szkolenia)
2.6.4 / 2.2.4.
Kwestionariusz - SARA (pdf)
2.6.5 / 2.2.3.
Kwestionariusz - Big 26 (pdf)

Część 3.2. Komunikacja (on-line i praca w grupie)

Wprowadzenie

Komunikacja jest sprawą kluczową, jeśli chodzi o ofiary przemocy domowej. Aktywne słuchanie i umiejętność zadawania pytań, to dwa główne zagadnienia tej części szkolenia.

W tej części zwraca się szczególną uwagę na sposób, w jaki ludzie się komunikują, jakie mają trudności z autentycznym słuchaniem tego, co mówi druga osoba i jak ważny jest odpowiedni styl komunikacji na linii ofiara - osoba, która ma skuteczniej jej pomóc.

Cele edukacyjne

- Zwiększenie wiedzy uczestników na temat stosowania umiejętności aktywnego słuchania i właściwego zadawania pytań.
- Zrozumienie przez uczestników, jak ważna jest mowa ciała ich jako profesjonalistów mających wspierać ofiary oraz jaka jest mowa ciała ich rozmówcy.

Opis materiałów do nauczania indywidualnego (on-line)

- Prezentacja na temat podstawowych rodzajów i elementów komunikacji, takich jak komunikacja niewerbalna, aktywne słuchanie, umiejętność zadawania pytań oraz wskazówek dla profesjonalistów.

Opis materiałów do zajęć stacjonarnych

- Prowadzący stawia 2 krzesła na środku sali – jedno naprzeciw drugiego.
- Uczestnicy siedzą wokół obu krzeseł, za zadanie mają słuchać i notować to, co uznają za ważne. Uczestnicy powinni robić notatki na temat procesu komunikacyjnego (powinni zwrócić uwagę na to, co się mówi i jak, ale również na język ciała, którego specjaliści najczęściej w ogóle nie biorą pod uwagę).
- W oparciu o jeden z opisanych przypadków odbywa się odgrywanie ról - prowadzący siada na jednym z krzeseł i odgrywa rolę ofiary. Przedstawia on podany przypadek. Prowadzący może również wybrać inny przykład, z jego własnego doświadczenia zawodowego.
- Puste krzesło jest wykorzystywane przez uczestników do odegrania roli profesjonalisty zadającego pytania. W przypadku konieczności podziału na grupy, jedna grupa przyjmuje rolę profesjonalistów.
- Jeśli uczestnicy chcą, każdy z nich może usiąść na pustym krześle, jeden po drugim, tak by mieć możliwość zadawania pytań, które uważa za istotne. Często specjaliści, przyglądając się sposobom wykonywania interwencji, myślą, a nawet mówią: "ja bym zadał to pytanie inaczej". Chodzi o to, aby spróbować wszystkich opcji. Jeśli grupa jest duża, zamiast każdego uczestnika zadającego pytania, wybrany zostaje jeden lub kilku przedstawicieli grupy. Wszyscy jednak mogą zdecydować o co „ofiara” zostanie zapytana.

Uczestnicy

Praca indywidualna na platformie edukacyjnej jako wprowadzenie do sesji stacjonarnej do pracy w całej lub małych grupach (w drugim przypadku specjaliści powinni być z tego samego rejonu)

Czas

45 min. on-line

1,5 godz. stacjonarnie

Wypożyczenie

Komputer z dostępem do Internetu do części on-line

Materiały

3.2.1. Prezentacja:

Komunikacja - wprowadzenie (ppt)

3.2.2. Opis przypadku (zajęcia stacjonarnie)

- Profesjonaliści zadają wszystkie pytania, które uznają za ważne, żeby ocenić sytuację w celu wypracowania strategii wsparcia.
- Dyskusja przebiega w oparciu o:
 - informacje zwrotną od grupy,
 - odczuwane trudności,
 - pytanie: *Czy osiągnęli cel, tj. wsparcie kobiety na podstawie tego, czego naprawdę oczekiwała.*

Uwagi i wskazówki

- Puste krzesło - rola ofiary zawsze powinna być odgrywana przez prowadzącego.
- W przypadku sesji stacjonarnych prowadzonych przez dwie osoby, jedna z nich sporządza notatki do dyskusji na koniec spotkania. W innym przypadku jeden lub dwu prowadzących może być obserwatorami i robić notatki, do wykorzystania podczas dyskusji końcowej.

Część 3.3. Wzmocnienie kobiet / empowerment (on-line)

Wprowadzenie

„Empowerment” tłumaczony na cele niniejszego szkolenia jako „wzmocnienie kobiet” nie oddaje w pełni znaczenia tego słowa. „Empowerment” oznacza koncepcję zarządzania zasobami ludzkimi prowadzącymi do wzmocnienia i usamodzielnienia danej osoby, w tym wypadku kobiet będących ofiarami przemocy domowej oraz ich umiejętności podejmowania decyzji, autonomię czy poczucie własnej wartości. Wzmacnianie kobiet jest szczególnie ważne, jako forma osiągania pewności siebie, zwiększania poczucia własnej wartości i zapobiegania przyszłym aktom przemocy.

Często trudno jest profesjonalistom pracującym w tej dziedzinie po prostu słuchać i oddać głos kobietom. Powody są różne: brak czasu, brak pewnych umiejętności itp.

Ta część modułu ma na celu uświadomienie, że wzmocnienie kobiet jest istotnym elementem procesu wsparcia.

Cele edukacyjne

- Zwiększenie wiedzy uczestników na temat strategii wzmacniania kobiet (podejmowanie decyzji, autonomia, samoocena) i stosowania modelowych wzorców w celu wspierania ofiar w ich powrocie do normalnego funkcjonowania w społeczeństwie (zdobycie niezależności).

Opis materiałów do nauczania indywidualnego (on-line)

- Slajdy wyjaśniające znaczenie wzmocnienia i podkreślające wagę tego procesu.
- Kwestionariusz prawda/fałsz dotyczący wzmocnienia i jego istoty w procesie wsparcia. Po zaznaczeniu odpowiedzi, uczestnicy kursu zatwierdzają ją i mogą sprawdzić prawidłową odpowiedź wraz z komentarzem.

Uczestnicy

Praca indywidualna na platformie edukacyjnej

Czas

2 godz. on-line

Wyposażenie

Komputer z dostępem do Internetu

Materiały

3.3.1. Prezentacja:

Podstawowe pojęcia z zakresu "wzmocnienia"

3.3.2. Quiz prawda/fałsz dotyczący wzmocnienia

Część 3.4. Wyjście z kręgu przemocy (on-line)

Wprowadzenie

Wyjście z kręgu przemocy to głęboko osobisty proces ponownego odkrycia poczucia tożsamości, samostanowienia i osobistego przystosowania do życia oraz uczestnictwa i wkładu w życie społeczności.

Ofiary przemocy obejmowane są terapiami nastawionymi na wychodzenie z kręgu przemocy lub na ogólną poprawę ich postaw psychicznych. Wyjście ze związku pełnego przemocy jest istotnym elementem procesu wsparcia ofiar w ramach procesu „zdrowienia”.

Ta część szkolenia ma zaopatrzyć profesjonalistów w narzędzia wsparcia dla kobiet, do wykorzystania w całym procesie wychodzenia z przemocy.

Cele edukacyjne

- Zdefiniowanie przez uczestników procesu wyjścia kobiet z trudnej sytuacji w kontekście przemocy domowej oraz aspektów z tym związanych.

Opis materiałów do nauczania indywidualnego (on-line)

- Prezentacja na temat definicji wyjścia z kręgu przemocy z podkreśleniem kroków podejmowanych przez profesjonalistów, w celu wsparcia kobiet w wychodzeniu z trudnych sytuacji.

Uczestnicy

Praca indywidualna na platformie edukacyjnej

Czas

1 godz. on-line

Wyposażenie

Komputer z dostępem do Internetu

Materiały

*3.4.1. Prezentacja:
"Wyjście z kręgu przemocy"*

Część 3.5. Strategie radzenia sobie w sytuacjach trudnych (ofiary i profesjonaliści) (on-line i praca w grupie)

Wprowadzenie

Strategie radzenia sobie są sposobem podejścia do trudnych sytuacji w życiu codziennym; to temat bardzo rzadko poruszany na szkoleniach zawodowych w całej Europie. W niektórych krajach nie jest poruszany w ogóle jeśli chodzi o obszar zwalczania przemocy.

Profesjonaliści koncentrują się najczęściej na strategiach radzenia sobie w odniesieniu do ich podopiecznych - kobiet, ale zapominają niejednokrotnie, że sami potrzebują odpowiednich strategii radzenia sobie ze swoimi trudnościami w pracy z ofiarami przemocy.

Ta część modułu ma na celu dostarczyć profesjonalistom więcej informacji na temat strategii zapobiegania wypaleniu zawodowemu i odpowiednich strategii radzenia sobie z tym wypaleniem.

Cele edukacyjne

- Zwiększenie wiedzy uczestników na temat określania strategii radzenia sobie w sytuacjach trudnych (zarówno przez ofiary, jak i profesjonalistów mających nieść im pomoc) oraz ich skuteczność.
- Zwiększenie wiedzy uczestników na temat zapobiegania wypaleniu zawodowemu poprzez zachowanie równowagi życiowej (równowagi pomiędzy pracą, a życiem prywatnym).

Opis materiałów do nauczania indywidualnego (on-line)

- Prezentacja na temat radzenia sobie w sytuacjach trudnych i strategii z tym związanych.
- Prezentacja na temat objawów wypalenia zawodowego na różnym poziomie oraz strategii unikania takiego wypalenia.

Opis zadań stacjonarnych

- Prowadzący szkolenie podsumowuje treści zawarte w materiałach e-learningowych w celu upewnienia się, że uczestnicy szkolenia zrozumieli je w równym stopniu. Prowadzący szkolenie powinien upewnić się, czy w trakcie indywidualnej pracy na platformie edukacyjnej nie pojawiły się pytania, na które należy odpowiedzieć.
- Uczestnicy szkolenia rozpoznają strategie zmagania się z trudnościami ofiar oraz w sytuacjach zawodowych na podstawie opisanego przypadku – prowadzący rozdaje opis przypadku na kartkach.
- Grupa dyskutuje na temat strategii radzenia sobie w sytuacjach trudnych, zastosowanych w opisanym przypadku i dodatkowych strategii, które sami stosują, lub o których słyszeli, a które mogą być przydatne w walce z wypaleniem zawodowym.
- Po dyskusji uczestnicy wypełniają kwestionariusz dotyczący wypalenia i omawiają jego wyniki w grupie.

Uczestnicy

Praca indywidualna na platformie edukacyjnej i cała grupa: sesja stacjonarna

Czas

opcja "a"

1 godz. on-line

2 godz. stacjonarnie

opcja "b"

1 godz. on-line

1,5 godz. stacjonarnie

0,5 godz. on-line

w formie dyskusji na forum jako

podsumowanie

Wypożyczenie

Komputer z dostępem do Internetu

Materiały

3.5.1. Prezentacja:

Strategie radzenia sobie w sytuacjach trudnych (pdf)

3.5.2. Prezentacja : Wy-

palenie zawodowe-

3.5.3. Case study

3.5.4. Test "Czy jestem wypalona/y zawodowo?"

Część 3.6. Przemoc wtórna (on-line i praca w grupie)

Wprowadzenie

Kobiety szukające wsparcia najczęściej stoją na słabszej pozycji, stąd też łatwo im ponownie stać się ofiarami przemocy.

Przemoc wtórna odnosi się do zachowań i postaw profesjonalistów, którzy przyjmują stanowisko „obwiniania ofiary” i wykazują się brakiem wrażliwości, co prowadzi do ponownego przeżywania traumy przez ofiary przemocy zadanej im przez osoby, których powinnością jest niesienie im profesjonalnej pomocy.

Bywa tak, że system pomocy sam staje się drugim „sprawcą”, poprzez np. zmuszanie ofiar do ciągłego opowiadania swojej historii od początku.

Ta część modułu ma na celu uświadomienie profesjonalistom problemu i znaczenia przemocy wtórnej dla ofiar i skutecznego niesienia wsparcia.

Cele edukacyjne

- Zwiększenie wiedzy uczestników na temat problemu przemocy wtórnej oraz umiejętności rozpoznawania czynników prowadzących do tego typu przemocy.
- Zwiększenie wiedzy uczestników na temat sposobów unikania przemocy wtórnej.

Opis materiałów do nauczania indywidualnego (on-line)

- Slajdy ilustrujące pojęcie i czynniki prowadzące do przemocy wtórnej i jak jej uniknąć.

Opis zadań stacjonarnych

- Prowadzący szkolenie podsumowuje treści jednostek do nauczania metodą e-learningu w celu upewnienia się, że uczestnicy kursu zrozumieli je w równym stopniu. Jeżeli istnieje taka potrzeba, powinien udzielić odpowiedzi na pytania na temat materiału nauczania i rozwiązać wątpliwości uczestników szkolenia.
- Uczestnicy szkolenia rozpoznają oznaki przemocy wtórnej i ich wpływ na ofiarę na podstawie opisanego przypadku – prowadzący rozda im jego opis na kartkach.
- Grupa dyskutuje na omawiany temat i zbiera pomysły, jak uniknąć przemocy wtórnej.
- W przypadku opcji „forum” zamiast „pracy w grupie”, prowadzący szkolenie zachęca uczestników do pracy indywidualnej oraz dyskusji na forum internetowym. Prowadzący dokonuje także krótkiego podsumowania na forum.

Uczestnicy

Praca indywidualna na platformie edukacyjnej jako wprowadzenie do sesji stacjonarnej

Czas

opcja „a”

1 godz. on-line

1,5 godz. stacjonarnie

opcja „b”

2,5 godz. on-line, w tym

1,5 godz. w formie

dyskusji na forum

Wyposażenie

Komputer z dostępem do Internetu

Materiały

3.6.1. Prezentacja:

Przemoc wtórna (ppt) (on-line)

3.6.2. Opis przypadku „Patrycja” (zajęcia stacjonarne)

Moduł 4. Próby zmiany zachowań sprawców przemocy

Wstęp

Zajmując się tematem przemocy ze strony mężczyzn, prędzej czy później dochodzimy do pytania - jak sobie z nią radzić, jak interweniować i co robić, by poprawić sytuację? Obecnie świadomość jak wielkie szkody są powodowane przemocą domową i jak głęboki i negatywny wpływ ma ona na życie społeczne jest coraz większa. Oznacza to, że DV nie jest prywatną sprawą, lecz dotyczy całego społeczeństwa. Poszczególne kraje różnie podchodzą do tego problemu i próbują znaleźć własne rozwiązania. W Holandii na przykład to burmistrz jest odpowiedzialny za wprowadzenie zakazu zbliżania i to z nim kontaktują się dzień i noc w przypadku zaistnienia przemocy domowej. Dlatego przemoc w rodzinie zaistniała jako problem na poziomie politycznym i nie jest już uważana za temat, który dotyczy tylko określonych grup zawodowych. (Szczegółowe informacje: patrz moduł "regulacje prawne".)

Rozwiązania wypracowane w odmiennych warunkach, na różnych podstawach teoretycznych i w różnych środowiskach kulturowych, wskazują zarówno na podobieństwa, jak i różnice w podejściach do problemu. Wiedza o wpływie ról płciowych, inne oczekiwania i normy dla kobiet i mężczyzn zawierają także to, jak różnie radzą sobie oni z presją społeczną. To rzuca krytyczne światło na tradycyjne role płciowe, które różnią się także w zależności od kontekstu narodowego czy kulturowego.

Zrozumienie, że prawa kobiet są prawami człowieka staje się coraz powszechniejsze, podobnie jak świadomość, że wiąże się to z tak istotnymi aspektami jak: ogromne koszty na poziomie materialnym, pomniejszone zasoby ludzkie i szanse rozwojowe na poziomie społecznym. Kraje prezentują różne postawy wobec tego problemu i próbują znaleźć własne rozwiązania.

Zapewnienie szkolenia w celu zmiany zachowania sprawców jest interwencją w tym konkretnym przypadku, a także konsekwencją logiczną. To także odpowiedź na potrzebę działań profilaktycznych w społeczeństwie. Jeżeli wyniki tych interwencji są pozytywne, koło przemocy zostaje przerwane, a jest szansa na zmianę z przemocy na zachowanie bez przemocy.

Pierwsze programy wprowadzono w USA (np. Duluth-Model) i Kanadzie, podczas gdy kraje europejskie zaczęły później szukać własnych rozwiązań, uwzględniając amerykańskie doświadczenia w tej dziedzinie. Koordynatorzy projektu PACT postawili sobie za cel nakreślenie pewnego ogólnego obrazu tego zagadnienia pokazując przykłady z Litwy, Malty i Niemiec; przykłady różnych sposobów pracy ze sprawcami przemocy domowej, które, biorąc pod uwagę środowiska kulturowe i podejście teoretyczne, wykazują podobieństwa i różnice. Istnieją metody (np. na Litwie), które preferują pracę ze sprawcami, którzy nie zostali skierowani na szkolenie nakazem sądowym i nie uczestniczą w treningach przymusowo, zapisują się dobrowolnie na szkolenie, podczas gdy w innych krajach (np. Niemcy) praca odbywa się ze sprawcami biorącymi udział w treningach z nakazu sądu, by uniknąć odbywania części kary.

Podejście teoretyczne może być różne, różne może być wyjaśnienie funkcji przemocy, stosunek do kwestii płci, czy sposobu przeprowadzania szkoleń. Koncepcje i rola szkoleń są ściśle powiązane z procesami kulturowymi i opiniotwórczymi obecnymi w poszczególnych społeczeństwach. Jedno jednak mają wspólne: przemoc nie jest już tolerowana jako społeczna forma zachowania w jakichkolwiek relacjach.

Moduł ten zawiera trzy przykłady programów mających na celu zmianę zachowań sprawców, w oparciu o odpowiednie środowiska kulturowe. To pokazuje, że każdy kraj posiada swój własny sposób na radzenie sobie z problemem.

Moduł ma na celu podniesienie zainteresowania tematem i zachęcenie specjalistów do zbadania metod zmiany zachowania sprawców stosowanych w ich własnych krajach oraz w innych krajach poprzez zainspirowanie doświadczeniami ich kolegów za granicą. Ma zwiększyć świadomość potrzeby skutecznego wykonywania tej pracy (np. na mocnych podstawach kształcenia zawodowego, w lokalnej sieci wsparcia).

Cele

Moduł ten ma na celu uświadomienie sobie wagi samego problemu i faktu, że zmiany są możliwe. Ma on stymulować uczestników do poszukiwania inicjatywy na poziomie lokalnym/regionalnym.

Cele edukacyjne

Po zakończeniu tego modułu uczestnicy

- dowiedzą się o praktycznych przykładach pracy ze sprawcami,
- zrozumieją, że różnice w podejściu wynikają z różnych środowisk kulturowych i prawnych,
- zastanowią się nad własną opinią na temat problemów ocenianych w tym module.

Metoda szkoleniowa i czas trwania

Moduł ten składa się wyłącznie z jednostek e-learningu, zawierających prezentacje, pliki z tekstem mówionym, gier typu "dopasuj" i filmów wideo z napisami. Słuchacze powinni zacząć od jednostki 1. Jest także możliwe, by rozpocząć tym właśnie zadaniem, po czym zebrać pojawiające się pytania, spisać je i odłożyć - do czasu, aż odpowiedzi zaczną się pojawiać w miarę pracy nad innymi zadaniami. Podkreślić chcemy potrzebę, a wręcz konieczność, pracy w ramach systemu - szersze informacje na ten temat znajdują się w niniejszym module.

Dla całego modułu przewidujemy 8 godzin pracy. Znajdziesz tu wskazówki odnośnie czasu potrzebnego na zrealizowanie każdej jednostki. Oczywiście, możesz dowolnie wracać do poszczególnych jednostek lub przeskakiwać w dowolne miejsce danego działu.

Opis materiałów do nauczania indywidualnego (on-line)

W tym module zostanie Państwu zaprezentowanych siedem zadań:

- Zadanie 4.1. Wprowadzenie
- Zadanie 4.2. Warunki wstępne do pracy ze sprawcami przemocy
- Zadanie 4.3. Szkolenie dla sprawców: rozwój ich umiejętności społecznych i obywatelskich
- Zadanie 4.4. Wymagania w stosunku do profesjonalistów
- Zadanie 4.5. Różne podejścia
- Zadanie 4.6. Opinie specjalistów pracujących ze sprawcami przemocy
- Zadanie 4.7. Wnioski i perspektywy

Polecana literatura

- www.work-with-perpetrators.eu (EU - strona internetowa, angielski)
- <http://endvawnow.org/?men-boys&menub=60&id=36&perpetrators-of-violencebatterers> (Wirtualne Centrum Wiedzy na rzecz zakończenia przemocy wobec kobiet i dziewcząt, Organizacji Narodów Zjednoczonych)
- <http://www.respect.uk.net/> (angielska wersja językowa)
- <http://www.theduluthmodel.org/> (USA, angielska wersja językowa)
- http://www.csc-scc.gc.ca/text/rsrch/compendium/2000/chap_13-eng.shtml (strona internetowa kanadyjskich służb więziennych, angielska wersja językowa)
- http://www.appogg.gov.mt/adultandfamily_domesticviolenceservices.asp (strona internetowa instytucji maltańskiej, angielska wersja językowa)
- http://www.askovgaarden.dk/?p=sites/system_navi&edit=&sub=42&m=yes (duńskie podejście, angielska wersja językowa)
- <http://bag-täterarbeit.de/about-2/> (niemiecka strona internetowa zrzeszająca organizacje pracujące ze sprawcami, standardy i zalecenia, angielska wersja językowa)
- <http://www.maennerbuero-hannover.de/e1676/e1679/e2197/FBTHG201001la.pdf> (program nauczania zawodowego Niemcy, niemiecka wersja językowa)
- http://www.who.int/violence_injury_prevention/publications/violence/intervening/en/index.html (WHO badanie przemocy ze strony partnera - z perspektywy globalnej, angielska wersja językowa)

- <http://www.wibig.uni-osnabrueck.de/download/kurzfassung-wibig-englisch.pdf.pdf> (niemieckie badania pracy ze sprawcami - wersja skrócona, angielska wersja językowa)
- <http://www.berlin.de/imperia/md/content/sen-frauen/taeterarbeit.pdf?start&ts=1291381977&file=taeterarbeit.pdf> (niemiecka wersja językowa)
- http://www.bwstiftung.de/uploads/tx_ffbwspub/haeusliche_gewalt_beenden.pdf (niemiecka wersja językowa)
- <http://www.wibig.uni-osnabrueck.de/download/studie-wibig-band3.pdf> (niemieckie badania dotyczące pracy ze sprawcami przemocy, niemiecka wersja językowa)
- http://www.berlin.de/lb/lkbgg/bfg/2002/nummer_10.html (niemiecka wersja językowa)

Część 4.1. Wprowadzenie

Wprowadzenie

Moduł 4. jest szczególny, gdyż będziemy w nim patrzeć na temat przemocy w rodzinie z innej perspektywy - z perspektywy osób pracujących ze sprawcami przemocy.

Podejście do pracy ze sprawcami, w porównaniu do pomocy niesionej kobietom, jest w Europie stosunkowo młode. O wiele dłuższą tradycję w pracy ze sprawcami mają natomiast Stany Zjednoczone. Dla przykładu, znanym podejściem jest model Duluth, omówiony w pierwszej części szkolenia.

Pierwsze szkolenie dla sprawców na Malcie odbyło się w 1999 roku. W Kownie, na Litwie, założono pierwsze centrum Kryzysowe dla Mężczyzn w 2007 roku. Wszystkie kraje wypracowują własne sposoby postępowania w zależności od swoich realiów i potrzeb. W Niemczech w różnych częściach kraju pracę ze sprawcami rozpoczęto na szczeblu regionalnym i lokalnym. Do sprawców przemocy kierowane są różnego rodzaju oferty. Można powiedzieć, że regulacje prawne i plany działań naświetliły ten problem (patrz także moduł 5. "Aspekty prawne"). Inicjatorami programów skierowanych do sprawców przemocy lub kreatywnymi wspierającymi takie programy byli dyrektorzy lokalnych jednostek współpracujących oraz członkowie istniejących sieci działających w dziedzinie przemocy. Ich zaangażowanie wzięło się m.in. z konieczności poprawy trudnej sytuacji, z którą na co dzień musieli mierzyć się w pracy. Byli to np. prokuratorzy, którzy zauważali częsty brak właściwego i koniecznego postępowania w stosunku do sprawców. W Niemczech ważną rolę odegrały zaangażowane organizacje tworzone w dobie „ruchu mężczyzn”. Ruch ten rozpoczął się w krajach zachodnich w odpowiedzi na nowy ruch kobiet około 40 lat temu.

Cele edukacyjne

- Zainteresowanie uczestników tematem modułu.

Opis materiałów do nauczania indywidualnego (on-line)

- Prezentacja wprowadzająca do tematu. Prezentacja z tekstem mówionym - podsumowanie treści i słów kluczowych na slajdach.

Polecana lektura

- www.work-with-perpetrators.eu (EU – strona internetowa, angielska wersja językowa)
- <http://www.theduluthmodel.org/> (USA, angielska wersja językowa)

Uczestnicy

Praca indywidualna na platformie edukacyjnej

Czas

15 min.

Wyposażenie

Komputer z dostępem do Internetu

Materiały

4.1.1.a. Prezentacja:
Wprowadzenie do modułu (pdf)
4.1.1.b. Prezentacja:
Wprowadzenie do modułu - wersja dźwiękowa

Część 4.2. Warunki wstępne do pracy ze sprawcami przemocy

Wprowadzenie

W tej części szkolenia poruszony zostanie ważny aspekt, który można określić jako oczywisty: instytucje prowadzące szkolenia dla sprawców potrzebują zarówno specjalistycznego sprzętu, jak i wsparcia. Ich praca jest wyzwaniem. Praca ze sprawcami przemocy nie powinna być wykonywana samodzielnie, ale odbywać się w ramach szerszego systemu struktur zajmujących się interwencją wobec przemocy w rodzinie. Najwyższą efektywność można uzyskać dzięki zintegrowanym programom interwencji wobec sprawców.

Ważnym jest, aby instytucje wdrażające tego typu programy współpracowały z innymi organizacjami i profesjonalistami w tej dziedzinie (np. z policją, sądami, opieką społeczną, innymi organizacjami, takimi jak: ośrodki interwencji kryzysowej dla kobiet, ośrodki zdrowia czy instytucje chroniące prawa dzieci).

W tej części szkolenia podkreślana będzie także potrzeba tworzenia solidnych podstaw oraz zwracana będzie uwaga na niezbędne wymogi, konieczność działań w ramach instytucjonalnych i potrzebę wsparcia przy wprowadzaniu programów pracy ze sprawcami przemocy. Wymienione będą też pewne uwarunkowania administracyjne na przykładzie Niemiec oraz podkreślane aspekty prawne i konieczność pracy w sieci.

Więcej informacji na temat uwarunkowań prawnych zawartych jest w module 5., a więcej informacji na temat sieci znajduje się w module 6.

Cele edukacyjne

- Uczestnicy uświadomią sobie fakt, że ich praca musi być wykonana w taki sposób, aby zapewnić jakość procesu pracy ze sprawcami.
- Uczestnicy będą mogli określić, w jakich ramach powinna odbywać się praca ze sprawcami przemocy.

Opis materiałów do nauczania indywidualnego (on-line)

- Prezentacja podkreślająca szczególne warunki do pracy ze sprawcami.

Uczestnicy

Praca indywidualna na platformie edukacyjnej

Czas

15 min.

Wyposażenie

Komputer z dostępem do Internetu

Materiały

*4.2.1.a. Prezentacja:
Warunki wstępne pracy
ze sprawcami przemocy
(pdf)*

*4.2.1.b. Prezentacja:
Warunki wstępne pracy
ze sprawcami przemocy
- wersja dźwiękowa*

Część 4.3. Szkolenie dla sprawców: rozwój ich umiejętności społecznych i obywatelskich

Wprowadzenie

Na pierwszy rzut oka wielu sprawców w kontaktach międzyludzkich zachowuje się poprawnie i kulturalnie - jak prawdziwi dżentelmeni, natomiast w relacjach intymnych zupełnie inaczej. Bywają też sprawcy, którzy po prostu nie posiadają umiejętności reagowania i zachowania innych niż przemocowe. Używamy tutaj terminu umiejętności „społecznych i obywatelskich” zakładając, że są to kompetencje uniwersalne, mające zastosowanie również w sytuacjach prywatnych i intymnych.

Opracowanie i przeprowadzenie programu terapeutycznego jest materia niezwykle złożoną z powodu zróżnicowania czynników powodujących brutalne zachowania i różnych typów czynów - wykroczeń i przestępstw różnej wagi. Jeśli chcemy osiągnąć zmianę sposobu myślenia sprawcy i pomóc mu rozwinąć kompetencje społeczne i obywatelskie, by mógł postępować i reagować w inny sposób oraz osiągnąć pozytywną i trwałą zmianę wzorców zachowań bez przemocy, trzeba korzystać z wielu podejść oraz doświadczeń edukacyjnych i terapeutycznych.

Cele edukacyjne

- Uczestnicy będą w stanie opisać proces rozwijania umiejętności nieagresywnych zachowań (umiejętności społeczne) oraz zawartości programów, jakimi objęci są sprawcy.
- Uczestnicy będą w stanie odróżnić mity i fakty odnoszące się do sprawców.
- Uczestnicy zdobędą podstawową wiedzę na temat metod wyjaśniających agresywne zachowania.

Opis materiałów do nauczania indywidualnego (on-line)

- Slajdy zawierające krótki opis metod szkoleniowych i zalecenia dla różnych typów sprawców.
- Quiz na temat mitów i faktów o sprawcy, który uczestnicy mogą wykorzystać do sprawdzenia własnych stereotypów.
- Ćwiczenie dopasowywania koncentrujące się na egalitarnych, nieprzemocowych relacjach w rodzinie.
- Dodatkowo dwa dokumenty do dalszej lektury dotyczące najpopularniejszych programów szkolenia i podstawowej wiedzy na temat zachowań agresywnych.

Uwagi i wskazówki

- Ciekawe jest powiązanie tej części z następną częścią tj. 4. tego modułu (wymagania w stosunku do osób świadczących pomoc profesjonalną), w której opisane są kompetencje, jakie powinni mieć specjaliści do lepszej pracy ze sprawcami przemocy.

Uczestnicy

Praca indywidualna na platformie edukacyjnej

Czas

3 godz.

Wyposażenie

Komputer z dostępem do Internetu

Materiały

4.3.1.a. Prezentacja: *Trening - Rozwój umiejętności społecznych i obywatelskich (pdf)*
 4.3.1.b. Prezentacja: *Trening (...) - wersja dźwiękowa*
 4.3.2 . Quiz *“Fakty i mity na temat sprawców przemocy”*.
 4.3.3. Ćwiczenie typu *dopasuj: Tworzenie egalitarnej, partnerskiej, pozbawionej przemocy relacji w rodzinie*
 4.3.4. *Najbardziej rozpowszechnione programy pracy ze sprawcami przemocy domowej (doc)*
 4.3.5. *Elementarne podstawy zrozumienia brutalnych zachowań sprawców przemocy domowej (doc)*

Część 4.4. Wymagania w stosunku do profesjonalistów

Wprowadzenie

Jakość pracy ze sprawcami przemocy zależy w dużym stopniu od kwalifikacji i umiejętności posiadanych przez trenerów, psychologów, pracowników socjalnych i innych członków personelu instytucji pomocowej. Chodzi nie tylko o kwalifikacje i kompetencje formalne - ale również o osobiste umiejętności i wartości, które muszą zostać zintegrowane w jedną całość, która umożliwi skuteczną pracę ze sprawcami przemocy domowej.

W tej części opracowania prezentowany jest przegląd głównych wymogów dotyczących zawodowych kwalifikacji i osobistych umiejętności trenerów pracujących ze sprawcami przemocy.

Podkreślony zostanie fakt, iż jeśli sprawca przemocy jest imigrantem, nakłada to dodatkowe zobowiązania na osoby zaangażowane w pracę z nim.

Cele edukacyjne

- Uczestnicy będą w stanie zidentyfikować obszary kompetencji niezbędnych do pracy ze sprawcami.
- Uczestnicy będą zdobywać wiedzę na temat pełnego spektrum doświadczeń i wiedzy niezbędnego dla profesjonalistów.
- Uczestnicy dowiedzą się o dodatkowych wymaganiach przy realizacji szkoleń dla mężczyzn-imigrantów. Skupiamy się tutaj na przykładzie Niemiec, gdzie największą społeczność napływową stanowią Turcy.

Opis materiałów do nauczania indywidualnego (on-line)

- Prezentacja zawierająca informacje na temat specjalnych wymogów, które powinny być stawiane profesjonalistom, zainteresowanym programami dla sprawców.

Wskazówki

- Ostatnie slajdy opisują treść szkolenia dla sprawców. Opis przykładowego szkolenia jest też zawarty w zadaniu 3., gdzie położono nacisk na kompetencje społeczne i obywatelskie osób stosujących przemoc.
- Zadanie to wiąże się bezpośrednio z pierwszym filmem z części 6. tego modułu.
- Uczestnicy, którzy pracują ze sprawcami będą mieli możliwość porównania swoich własnych doświadczeń i podzielenia się swoim zdaniem na ten temat z innymi uczestnikami.

Uczestnicy

Praca indywidualna na platformie edukacyjnej

Czas

1 godz.

Wypożyczenie

Komputer z dostępem do Internetu

Materiały

*4.4.1.a. Prezentacja:
Program szkolenia
według organizacji BAG
z Niemiec (pdf)
4.4.1.b. Prezentacja -
wersja z dźwiękiem (ppt)*

Część 4.5. Różne podejścia – Litwa, Malta, Niemcy

Wprowadzenie

W zadaniu tym znalazły się przykłady pracy ze sprawcami pochodzące z trzech europejskich krajów: Litwy, Malty i Niemiec. Każdy z nich przyjął w swym modelu inną podstawę teoretyczną; ma własną historię i specyfikę, która wpłynęła na ostateczny kształt przyjętego podejścia. Przypadek **litewski**, oparty został na duńskiej procedurze interwencyjnej „Dialog Przeciwko Przemocy Domowej” DADV. **Malta** skorzystała z wzorów kanadyjskich. **Niemcy** natomiast, nastawione są na podejście edukacyjne - w sensie metodycznym. Naukowa podstawa modelu niemieckiego zbudowana została w oparciu o rezultaty badań, które między innymi dokonały oceny jakości kursów interwencyjnych dla sprawców przemocy. Wyniki tych poszukiwań doprowadziły do powstania standardów i szczegółowo określonych ram pracy ze sprawcami przemocy.

Cele edukacyjne

- Uczestnicy uświadomią sobie, jak różne bywa podejście do problemu w zależności od tego, na jakich podstawach teoretycznych ono się opiera, a co okazać się może potrzebne do skutecznego wykonywania tak trudnej pracy.

Opis materiałów do nauczania indywidualnego (on-line)

- Prezentacja ilustrująca podejście na Litwie.
- Prezentacja ilustrująca podejście na Malcie.
- Prezentacja ilustrująca podejście w Niemczech.

Uwagi i wskazówki

- W Danii duży odsetek uczestników zgłasza się dobrowolnie (wolontariat). Duńskie źródła, na których bazuje podejście litewskie można znaleźć na stronie: http://www.askovgaarden.dk/?p=sites/system_navi&edit=&sub=42&m=yes
- Podejście na Malcie opiera się na przykładzie kanadyjskim, a informacje na ten temat są dostępne na stronie: http://www.csc-scc.gc.ca/text/rsrch/compendium/2000/chap_13-eng.shtml
- Informacje na temat pracy na Malcie są dostępne na stronie: http://www.appogg.gov.mt/adultandfamily_domesticviolenceservices_perpetratorsprogramme.asp

Uczestnicy

Praca indywidualna na platformie edukacyjnej

Czas

2 godz.

Wyposażenie

Komputer z dostępem do Internetu

Materiały

4.5.1.a. Prezentacja: Podejście litewskie do zmiany przemocowych wzorców zachowań (pdf)
4.5.1.b. Prezentacja: Podejście litewskie (...) - wersja z dźwiękiem (ppt)
4.5.1.c. Więcej... (link)
4.5.2.a. Prezentacja: Podejście maltańskie do zmiany przemocowych wzorców zachowań (pdf)
4.5.2.b. Prezentacja - Podejście maltańskie (...) - wersja z dźwiękiem [6,48 MB]
4.5.3.a. Prezentacja: Podejście niemieckie do zmiany przemocowych wzorców zachowań (pdf)
4.5.3.b. Prezentacja: Podejście niemieckie (...) - wersja z dźwiękiem (ppt)

Część 4.6. Opinie specjalistów pracujących ze sprawcami przemocy

Wprowadzenie

Osoby prowadzące szkolenia, mające na celu rozwój kompetencji społecznych, muszą być specjalistami wysokiej klasy. Praca ich przebiega w różnych uwarunkowaniach lokalnych, regionalnych i ogólnokrajowych. Ich bogate doświadczenia i wiedza praktyczna były dla celów niniejszego opracowania bezcennym źródłem wiedzy. Nie byli oni, rzecz jasna, trenerami od zawsze i doświadczenia zawodowego nabierali stopniowo. Dziś swoją wiedzę mogą podzielić się z innymi, dać przydatne wskazówki do pracy, przyczynić się do kształtowania i doskonalenia programów treningowych; znają w praktyce ich wady i zalety. Wśród ekspertów dyskutowane są zagadnienia związane ze stałym podnoszeniem jakości pracy, jak też dotyczące konkretnych programów dla sprawców - jak ojcostwo, prewencja aktów przemocy czy ocena ryzyka. Uczestnicy znajdą w tej części szkolenia wywiad z dwoma doświadczonymi trenerami z Niemiec: doktorem Peterem Nordhoffem oraz terapeutką Heide Volle, którzy prowadzą szkolenia dla sprawców w miastach Göttingen i Northheim w Dolnej Saksonii. Oboje reprezentują instytucję WOG (w języku niemieckim oznacza „falę”, tutaj jest skrótem pierwszych liter i oznacza „drogi/sposoby bez przemocy”). W ciągu ostatnich trzech lat w ich szkoleniach udział wzięło przeszło 150 mężczyzn. Terapeuci w sposób interesujący i konkretny opisują przebieg swojej pracy, nie uchylając się przy tym od opisu trudności i wyzwań.

Cele edukacyjne

- Uczestnicy zapoznają się z perspektywą widzenia osób pracujących ze sprawcami, poznają trudności, wyzwania, wskazówki dla innych osób pracujących w tej samej dziedzinie.

Opis materiałów do nauczania indywidualnego (on-line)

Film wideo zawiera 6 części:

- Część 1: niemiecki zespół dzieli się swoimi poglądami na temat kompetencji, jakie powinien posiadać prowadzący, aby jego szkolenie charakteryzowało się odpowiednią jakością.
- Część 2: zespół opisuje zarys szkolenia dla sprawców od początku do końca w oparciu o określone standardy.
- Część 3: szczegółowo opisana zostaje treść szkolenia.
- Część 4: zachowanie i reakcje sprawców, kiedy nakazuje się im wziąć udział w szkoleniu.
- Część 5: podkreśla się potrzebę planowania awaryjnego, skoro takie szkolenia są jedynie pierwszym krokiem do zmiany zachowań i nawyków sprawców. Należy pamiętać o zagrożeniu dalszymi atakami. Każdy uczestnik musi dobrze przygotować swój plan „B”.
- Część 6: w ostatnim klipie udzielający wywiadu proszeni są o podzielenie się swoimi oczekiwaniami i wizją przyszłego działania uczestników szkolenia PACT.

Uwagi i wskazówki

- Przed obejrzeniem materiału filmowego - interesującym ćwiczeniem może być zapisanie swoich przewidywań dotyczących tego, co powiedzą specjaliści, a następnie porównanie ich z rzeczywistymi obserwacjami i wnioskami.

Uczestnicy

Praca indywidualna na platformie edukacyjnej

Czas

30 min.

Wyposażenie

Komputer z dostępem do Internetu

Materiały

4.6.1. Wideo - WOG [20 minut]

- cz. 1. Umiejętności zawodowe [6:13 min]
- cz. 2. Podejście, metodologia [5:27 min]
- cz. 3. Treści szkolenia [2:28 min]
- cz. 4. Uczestnicy [2:14 min]
- cz. 5. Plany awaryjne [2:12 min]
- cz. 6. Wizja i Oczekiwanie na przyszłość [3:17 min]

Część 4.7. Wnioski i perspektywy

Wprowadzenie

Różne działania w obszarze pracy ze sprawcami przemocy prowadzone do tej pory, wskazują na pewne tendencje i rezultaty. Instytucje organizujące treningi i udzielające porad psychologicznych dla sprawców są cennym źródłem informacji przydatnych do dalszego rozwoju.

Celem tej części szkolenia jest podsumowanie treści zadań poprzednich. Chcemy zapoczątkować dyskusję i przedstawić dokładny obraz działań prowadzących do określonych rezultatów. Jednocześnie pragniemy podzielić się wiedzą na temat szeregu możliwych rozwiązań i przekonać zainteresowane osób o potrzebie stosowania działań interwencyjnych.

Cele edukacyjne

- Uczestnicy będą wiedzieć o aktualnie najlepszych praktykach w tej dziedzinie.
- Uczestnicy uświadomią sobie, że praca ze sprawcami nie jest statyczna: to stale rozwijający się proces.
- Uczestnicy będą potrafili zidentyfikować szanse i wyzwania oferowanych szkoleń dla sprawców przemocy.
- Uczestnicy będą zachęceni do dyskusji na temat otwarcia się na potrzeby interwencji.

Opis materiałów do nauczania indywidualnego (on-line)

- Prezentacja podsumowująca pracę ze sprawcami i związane z nią szczególne wymogi w zakresie standardów, bezpieczeństwa, sieci, zadań itp. na podstawie przykładu z Niemiec.

Uwagi i wskazówki

- Zadanie to pojawia się na końcu, ale może też stanowić dobry początek tego modułu.
- Podkreślamy potrzebę współpracy w sieci - więcej informacji na temat sieci jest dostępne w module 6.

Uczestnicy

Praca indywidualna na platformie edukacyjnej

Czas

1 godz.

Wyposażenie

Komputer z dostępem do Internetu

Materiały

4.7.1.a. Prezentacja: Wnioski i zalecenia z Niemiec (pdf)

4.7.1.b. Prezentacja: Wnioski i zalecenia z Niemiec - wersja dźwiękowa (ppt)

Moduł 5: Aspekty prawne

Wstęp

“Na całym świecie – w krajach bogatych i biednych – kobiety są przedmiotem handlu, są bite, gwałcone i mordowane. To pogwałcenie praw człowieka wyrządza wielką szkodę i cierpienie nie tylko jednostkom, ale wręcz całym społeczeństwom.” [UN Handbook for Legislation on Violence against Women, Department of Economic and Social Affairs Division for the Advancement of Women, 2010]. Świat powinien reagować! Widzimy szybko rozwijający się globalny ruch dążący do powstrzymania przemocy wobec kobiet. Przyłączamy się do niego oferując to szkolenie, a Ty - biorąc w nim udział.

Ten moduł przeznaczony jest głównie dla pracowników społecznych, organizacji pozarządowych i personelu medycznego, jednak policjanci i prawnicy, którzy dobrze znają przepisy prawne w swoich krajach, również będą mieli szansę dowiedzieć się czegoś z tej części szkolenia PACT w szerszym kontekście. Wiedza ta jest niezbędną, aby udzielić najwłaściwszego i skutecznego wsparcia ofiarom przemocy domowej.

Udział nauczycieli i innych grup zawodowych w tej części jest również mile widziany. Ważne jest, aby personel i urzędnicy pracujący w obszarze przemocy posiadali odpowiednie umiejętności, zdolności i wrażliwość, aby odpowiednio stosować literę prawa. Prawo musi umożliwić każdemu włączenie się w proces edukacji, podnoszenia świadomości poprzez pracę profesjonalistów i powszechną mobilizację społeczności. Powinno także przyczyniać się do zwalczania stereotypów i postaw dyskryminacyjnych, wspierania badań i budowanie wiedzy koniecznej do rozwoju odpowiednich działań i polityki, której ostatecznym beneficjentem będą ofiary przemocy w rodzinie.

Cel

Moduł ten ma na celu rozwój wiedzy i zrozumienia znaczenia ram prawnych w celu wsparcia ofiar przemocy w rodzinie w sposób najbardziej efektywny, przede wszystkim w poszanowaniu ofiary i jej decyzji. Zapewnia uczestnikom informacje na temat różnych systemów prawnych w różnych krajach europejskich oraz dobrych praktyk w procedurach prawnych.

Cele edukacyjne

Po zakończeniu tego modułu uczestnicy szkolenia będą mogli

- opisać istotę uwarunkowań prawnych dających podstawę do udzielenia pełnej i skutecznej pomocy kobietom cierpiącym z powodu przemocy;
- opisać konieczność zapewnienia stosownego podejścia prawnego i zapoznania się z kontekstem każdego przypadku (zarządzanie przypadkiem);
- zrozumieć, że ofiary kierują się różnym podejściem i motywacją podejmując decyzje podczas postępowania prawnego;
- popularyzować wymianę doświadczeń w tej dziedzinie;
- zastanowić się nad własnymi reakcjami na podejmowane w tym module problemy.

Metoda szkoleniowa i czas trwania

Moduł jest dostępny jedynie na naszej wirtualnej platformie edukacyjnej, jednak można szkolenie to przeprowadzić w formie stacjonarnej, o ile z jakichś powodów okaże się to korzystne. Moduł składa się z trzech jednostek e-learningowych. Uczestnicy mogą uzyskać dostęp do wirtualnej platformy projektu PACT na stronie internetowej: www.pact-eu.org. Moduł jest przewidziany na 8 godzin.

Spis części przeznaczonych do realizacji w trybie on-line

Część 5.1. Krajowe i międzynarodowe ramy prawne

- Zadanie 1. Znaczenie aspektów prawnych na poziomie globalnym
- Zadanie 2. Znaczenie krajowych aktów prawnych dotyczących przemocy domowej
- Zadanie 3. Wyzwania, jakie stanowi wdrożenie aktów prawnych w prawie krajowym

Część 5.2. Postępowanie prawne

- Zadanie 4. Za i przeciw zgłaszaniu przypadków przemocy domowej
- Zadanie 5. Wymiar sprawiedliwości w sprawach karnych a oczekiwania ofiary
- Zadanie 6. Procedury prawne

Część 5.3. Forum dyskusyjne na temat aspektów prawnych dotyczących przemocy domowej

- Zadanie 7. Dyskusja na forum na temat różnych aspektów prawnych dotyczących przemocy – prawo krajowe w praktyce

Część 5.1. Krajowe i międzynarodowe ramy prawne

Wprowadzenie

Państwo, które opiera się na rządach prawa, musi zapewnić swoim obywatelom **ochronę** przed wszelkimi formami przemocy. Dotyczy to w szczególności sposobu ochrony kobiet przed wszelkimi przejawami przemocy, które mogą wystąpić w sferze prywatnej i publicznej, np. przemoc domowa, wykorzystywanie seksualne, handel ludźmi itp. Ochrona prawna kobiet jest czymś, co wszystkie obszary prawa muszą zapewnić: prawo karne, cywilne i rodzinne. Celem tych wysiłków jest położyć kres przemocy wobec kobiet i zapewnić im bezpieczeństwo. Wdrożenie istniejących przepisów prawa w praktyce jest bardzo ważnym aspektem tego procesu, jako że działania prawne mogą skutecznie zwalczać przemoc.

Krajowe środki zwalczania przemocy domowej opierają się na rekomendacjach globalnych zaleconych przez Organizację Narodów Zjednoczonych (ONZ), Komisję Europejską (KE) czy Radę Europy (RE) w celu zapewnienia, że wszystkie kraje na świecie zastosują akty prawne chroniące i zwalczające każdy przejaw przemocy.

Ta część modułu składa się z trzech zadań i przechodzi stopniowo od prawa międzynarodowego do krajowego. Zapewni podstawowe zrozumienie aktów prawnych, zwłaszcza tych obowiązujących w krajach, z których pochodzą uczestnicy kursu i uświadomi, jakim wyzwaniem jest zastosowanie międzynarodowych aktów prawnych w prawie krajowym.

Cele edukacyjne

- Uczestnicy rozwiną podstawową wiedzę na temat aktów prawnych i zapoznają się z zaleceniami na różnych poziomach;
- Uczestnicy zapoznają się z podstawowymi aktami prawnymi w swoim kraju;
- Uczestnicy rozumieją, jakim wyzwaniem jest wdrożenie międzynarodowych aktów prawnych w prawie krajowym.

Opis materiałów do nauczania indywidualnego (on-line)

- Slajdy przedstawiające zalecenia na poziomie globalnym oraz istniejące systemy prawne (zadanie 1) wraz z kwestionariuszem on-line i linkami do dalszej lektury.
- Streszczenia aktów prawnych dotyczących przemocy domowej obowiązujących w krajach partnerskich projektu PACT (zadanie 2), jak również przepisów obowiązujących w 44 państwach członkowskich Rady Europy. Ponadto zachęcamy uczestników do tworzenia własnych plakatów mających na celu podnieść świadomość problemu przemocy w rodzinie. Propozycje mogą być przesłane do galerii plakatów na platformie e-learningowej.
- Pliki wideo i artykuły na temat różnych form przemocy wobec kobiet (VAW), takich jak: stalking, wtórna wiktymizacja, małżeństwo z przymusu, zabijanie w imię honoru czy przemoc ekonomiczna, mające na celu uwrażliwienie uczestników na konieczność sprostania wyzwaniu, jakim jest wdrożenie aktów prawnych w prawie krajowym (zadanie 3.).

Uczestnicy

Praca indywidualna na platformie edukacyjnej (lub małe grupy w przypadku sesji stacjonarnych)

Czas

2,5 godz.

Wyposażenie

Komputer z dostępem do Internetu

Materiały

Prezentacje, w tym ich wersje dźwiękowe, filmy wideo, ćwiczenia interaktywne i inne dostępne na platformie e-learningowej, zgodnie z poniższym opisem do każdego zadania

Uwagi i wskazówki

- Każdemu zadaniu przyporządkowana jest lekcja w formie prezentacji lub tekstu do odczytania. Uczestnicy mają za zadanie przerobić te lekcje. Aby sprawdzić zrozumienie materiału, po każdym zadaniu załączone są krótkie ćwiczenia sprawdzające.
- Ważne jest, aby zachować kolejność ćwiczeń. Uczestnik powinien rozpocząć od zadania pierwszego.

Polecana literatura

- Wnioski RE dotyczące wzmożonej przemocy wobec kobiet (VAW) w UE, 8 Marca 2010:
http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/lsa/113226.pdf
- Wytyczne UE dotyczące przemocy wobec kobiet i dziewcząt:
<http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/16173cor.en08.pdf>
- Council Conclusions on the eradication of violence against women (VAW) in European Union, 8 march 2010
- EU Guidelines on violence against women and girls

Część 5.1. Zadanie 1. Znaczenie aspektów prawnych na poziomie globalnym

Wprowadzenie

Rekomendacje: globalne rekomendacje Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ), Komisji Europejskiej (KE) czy Rady Europy (RE), odzwierciedlają wagę problemu i stanowią ważny krok w kierunku poprawy sytuacji ofiar na całym świecie. Jest wiele dokumentów prawnych, co powoduje, że łatwo pogubić się w gąszczu przepisów. Są to dokumenty prawnie wiążące, konwencje, traktaty, takie jak CEDAW - z jednej strony i instrumenty niewiążące prawnie, takie jak rekomendacje czy deklaracje - z drugiej. Mogą one zostać wykorzystane przez prawników lub lobbystów. Chociaż bez mocy prawnej, mają jednak swoją wagę polityczną, a kraje na świecie wprowadzają akty prawne chroniące ofiary i zwalczające każdą formę przemocy.

Cele edukacyjne

- Uczestnicy będą znali rekomendacje na poziomie globalnym i europejskim.
- Uczestnicy będą potrafili wyjaśnić konieczność zastosowania rekomendacji globalnych na poziomie krajowym.

Opis materiałów do nauczania indywidualnego (on-line)

- Slajdy "Krajowe i międzynarodowe ramy prawne" mające pomóc w zrozumieniu systemów prawnych i rekomendacji na różnych poziomach.
- Krótki kwestionariusz typu "prawda/fałsz" z udostępnionymi odpowiedziami mającymi sprawdzić zrozumienie treści przez uczestników.
- W prezentacji załączone są linki do dalszej lektury.

Uwagi i wskazówki

- W celu zrozumienia rekomendacji na poziomie globalnym oraz systemów prawnych dotyczących przemocy domowej uczestnicy zapoznają się z częścią "Krajowe i międzynarodowe ramy prawne".
- Następnie uczestnicy rozwiązują test "prawda/fałsz". Będzie to przydatne w celu samodzielnego sprawdzenia zrozumienia prezentowanych treści. Jeżeli udzielą błędnych odpowiedzi, zostaną poproszeni o powtórzenie ostatniego zadania i ponowne rozwiązanie testu.
- Uczestnicy powinni rozpocząć moduł od tego zadania, gdyż umożliwia ono zrozumienie, w jaki sposób prawo krajowe osadzone jest w kontekście globalnym oraz dalsze zrozumienie praw krajowych dotyczących przemocy domowej.
- Linki do dalszej lektury nie są obowiązkowe, ale mogą okazać się przydatne i interesujące dla uczestników zainteresowanych zgłębieniem tematu.

Polecana lektura

- ONZ Podmiot na rzecz równości płci i wzmocnienia pozycji kobiet (United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women) (powstało w lipcu 2010): <http://www.unwomen.org/about-us/about-un-women/>
- UN Handbook and Supplement for legislation on violence against women, background, videos, presentation and more: <http://www.un.org/womenwatch/daw/vaw/v-handbook.htm#back>
- Rada Europy (Council of Europe): <http://www.coe.int/DefaultEN.asp>
- Komisja Europejska - sądownictwo (European Commission – Justice): http://ec.europa.eu/justice/index_en.htm
- Komisja Europejska - Dyrektoriat Generalny ds. Wymiaru Sprawiedliwości (European Commission - Directorate-General for Justice at glance): http://ec.europa.eu/dgs/justice/index_en.htm
- Prawo Unii Europejskiej (European Union law): <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32001F0220:EN:NOT>
- The International Criminal Court: <http://www.icc-cpi.int/Menus/ICC/About+the+Court/>
- The International Court of Justice: <http://www.icj-cij.org/homepage/index.php?p1=0&lang=en>

Uczestnicy

Praca indywidualna na platformie edukacyjnej (lub małe grupy w przypadku sesji stacjonarnych)

Czas

30 minut

Wypożyczenie

Komputer z dostępem do Internetu

Materiały

5.1.1. Państwo, które opiera się na rządach prawa, musi... (wstęp - tekst)
5.1.2. Prezentacja: Krajowe i międzynarodowe ramy prawne_ (pdf)
5.1.3. Prezentacja: Krajowe (...) - wersja dźwiękowa
5.1.4. Ćwiczenie typu "Prawda czy fałsz" na temat aspektów prawnych

Część 5.1. Zadanie 2. Znaczenie krajowych aktów prawnych dotyczących przemocy domowej

Wprowadzenie

Termin "Ustawodawstwo", stosowany na potrzeby naszego szkolenia, określa ramy prawne normujące problematykę przemocy wobec kobiet. Legislacja, a więc proces tworzenia przez organy państwowe i samorządowe aktów prawnych powszechnie obowiązujących na danym terenie, jest wskaźnikiem poziomu odpowiedzialności państwa i chęci działania poprzez zaproponowanie mechanizmów zapobiegania przemocy i obrony ofiar przed przemocą. Istotne jest rozumienie aktów prawnych i ich znaczenia przez osoby działające w imieniu prawa.

Cel

- Lepsze zrozumienie aktów prawnych przez uczestników i wymiana doświadczeń z innymi uczestnikami.

Opis materiałów do nauczania indywidualnego (on-line)

- Lista tematów do wyboru.
- Opis ćwiczenia z wprowadzeniem, określone zadania i wskazówki, dostępny szablon.
- Streszczenia i tabelaryczne zestawienie z przeglądem ustawodawstwa dotyczącego przemocy domowej stosowanego w następujących krajach: Austria, Niemcy, Litwa, Włochy, Polska i Portugalia (partnerzy projektu PACT).
- Informacje opracowane przez Radę Europy odnośnie ustawodawstwa antydyskryminacyjnego z 44 państw członkowskich.

Uwagi i wskazówki

- Uczestnicy otrzymają ćwiczenie do wykonania - plakat na kampanię zwiększającą świadomość omawianego problemu. Informacje, które powinny pojawić się w treści plakatu są wyraźnie określone. Najpierw będą mieli wypełnić podstawowe informacje w podanej tabeli/szablonie. Powinno to pomóc im zorganizować pracę zgodnie z przepisami krajowymi. Aby uprościć zadanie i uniknąć przeprowadzania czasochłonnych prac badawczych, dostarczyliśmy streszczenia danego prawa krajowego. Udostępniono streszczenia z następujących krajów: Austria, Niemcy, Włochy, Litwa, Malta, Polska i Portugalia, a także tabele podsumowujące przegląd prawodawstwa w tych krajach. Uczestnikom z innych krajów zalecamy, aby zapoznali się z badaniami dotyczącymi ich krajowych aktów prawnych dostępnych w przeglądach opracowanych przez Radę Europy.
- Rezultaty pracy (plakaty) zostaną opublikowane w PACT "Galeria wirtualna - nasze pomysły". Jak tylko galeria będzie gotowa, uczestnik otrzyma powiadomienie o tym. Moderator/trener napisze krótkie komentarze na temat efektów wykonanej przez uczestników pracy. Komentarze będą dostępne on-line i wysłane wraz z powiadomieniem.

Uczestnicy

Praca indywidualna na platformie edukacyjnej (lub małe grupy w przypadku sesji stacjonarnych)

Czas

1 godz.

Wyposażenie

Komputer z dostępem do Internetu

Materiały

5.1.2. Opis ćwiczenia: Stwórz plakat na rzecz kampanii społecznej (tekst)
5.1.3. Tabelka pomocnicza (doc)
5.1.4. POMOC: Jak opublikować plakat (pdf)
5.1.5. Galeria (on-line)
5.1.6. Przegląd ustawodawstwa w krajach partnerskich PACT (pdf)
5.1.7. Przemoc w rodzinie - sytuacja prawna w Polsce
5.1.8. Internetowy System Polskich Aktów Prawnych
5.1.9. Streszczenia prawa krajowego w Austrii, Niemczech, Włoszech, Polsce, Litwie, Portugalii i na Malcie
5.1.10. Ustawodawstwo w 44 krajach członkowskich Rady Europy

Część 5.1. Zadanie 3. Wyzwania, jakie stanowi wdrożenie aktów prawnych w prawie krajowym

Wprowadzenie

Konferencja ONZ w Wiedniu (1992) stanowiła przełom, gdyż przemoc wobec kobiet (VAW) po raz pierwszy została potraktowana w kontekście praw człowieka i stała się sprawą wagi politycznej. Następnie pojawiły się: Rekomendacja nr 19 Konwencji dotyczącej eliminacji wszelkich form dyskryminacji wobec kobiet (Recommendation no 19 of CEDAW z 1992) oraz Deklaracja ONZ dotycząca przemocy wobec kobiet (UN Declaration on VAW z 1993) czy 4. Światowa Konferencja dotycząca kobiet w Pekinie (4th World Conference on Women in Beijing w 1995). Chociaż europejskie systemy prawne w ciągu ostatnich 20 lat uległy znacznej poprawie, nadal istnieje luka pomiędzy przepisami z jednej strony, a ich wdrożeniem - z drugiej. Ustawodawstwo to stanowi punkt odniesienia, jeśli chodzi o sprecyzowanie przejawów przemocy oraz ich definiowanie, akty stanowiące ochronę przed przemocą, zawarte są zarówno w prawie cywilnym, jak i karnym.

W Europie prawa chroniące obywateli przed przemocą nie są jednolite, aczkolwiek przepisy przewidują odniesienie do aktów przemocy w prawie cywilnym i karnym. Chociaż wiele już zostało zrobione w tym zakresie, to nadal przemoc domowa jest różnie traktowana w świetle prawa w różnych krajach. Prawo zmienia się stosownie do nowo rozpoznanych aktów przemocy domowej. Na przykład nie wszystkie kraje europejskie ustanowiły narodowy plan działań dotyczący zwalczania przemocy domowej, a także nie ujęły w ramach swojego prawa takich kwestii jak np. nękanie czy zabójstwa w obronie honoru, jako specyficznego przejawu przemocy domowej.

Cele

- Uświadomienie sobie konieczności wprowadzenia aktów prawnych w aspektach nie objętych jeszcze prawem krajowym.
- Zrozumienie konieczności przewidywania wyzwań podczas wprowadzenia koniecznych aktów prawnych.

Opis materiałów do nauczania indywidualnego (on-line)

- Lista tematów do wyboru.
- Definicje na temat różnych form nadużyć, informacje o skali problemu.
- Artykuły z gazet, kopie z blogów (cytaty) itp. jako wprowadzenie.
- Narzędzia on-line do zamieszczania opinii uczestników (kwestionariusz on-line, miejsce do wpisywania tekstu i link do forum - Część 1., zadanie 3.).

Uwagi i wskazówki

- Uczestnicy będą wybierać co najmniej jeden z podanych tematów do pracy i będą mogli przeczytać związane z nim definicje oraz zapoznać się z przykładami przypadków (w formie filmu, artykułu, cytatów z blogów).
- Uczestnicy będą mogli wyjaśnić, dlaczego uważają, że konkretny przypadek należy (lub nie) objąć prawem krajowym.
- Uczestnicy będą mogli sprawdzić, czy przedstawione studia przypadków są objęte prawem krajowym, czy nie.
- Uczestnicy będą mogli podzielić się swoimi doświadczeniami i odpowiedzieć na pytania na temat regulacji prawnych w ich kraju w odniesieniu do przypadku udostępnionego na forum w zadaniu 3. części 1.
- W przypadku, gdy tylko jeden uczestnik wybierze dany temat i nie będzie nikogo, kto mógłby z nim dyskutować - trenerzy wezmą udział w dyskusji.
- Ważne jest, aby na forum umieścić komentarze i punkt widzenia policjantów. Trener (może to być policjant lub polityk) podsumuje dyskusję krótkimi wnioskami na temat istniejących luk w stosowaniu prawa i przyczyn powstania tych luk w aspekcie finansowym, kulturowym i/lub wymiaru sprawiedliwości.

Uczestnicy

Praca indywidualna na platformie edukacyjnej

Czas

1 godz.

Wypożyczenie

Komputer z dostępem do Internetu

Materiał

- 5.1.11. Lista tematów
 - Nękanie, prześladowanie (tzw. "stalking")
 - Przemoc wtórna (tzw. "secondary victimization")
 - Małżeństwo z przymusu (tzw. "forced marriage")
 - Zabójstwo w obronie honoru / zabójstwo honorowe (tzw. "Killing of Honour")
 - Przemoc ekonomiczna (tzw. "economic violence")
- Definicje
- Przykłady spraw objętych i nieobjętych aktami prawnymi dotyczącymi przemocy domowej (filmy i artykuły, cytaty z blogów)
- Kwestionariusz on-line (głosowanie)
- Forum dyskusyjne

Część 5.2. Postępowanie prawne

Wprowadzenie

Według badań brytyjskich, mija średnio siedem lat od momentu pierwszego aktu przemocy, a momentem, kiedy kobieta zaczyna szukać pomocy z zewnątrz.

Badania irlandzkie zwracają uwagę na fakt, że brak właściwego wsparcia dla kobiet, czy to na gruncie prawa cywilnego, czy karnego, jest główną przyczyną powstrzymującą kobiety od pełnego wykorzystania dostępnych środków. W efekcie powoduje to, że do kwestii przemocy wobec kobiet, często nie podchodzi się właściwie. Mimo istnienia regulacji prawnych, powyższe badania podkreślają potrzebę opracowania „kodeksu postępowania” dla funkcjonariuszy policji czy innych specjalistów mających bezpośredni kontakt z ofiarami przemocy, aby mogli się nim kierować w codziennej pracy z kobietami doświadczającymi przemocy. W takim kodeksie rejestrowane powinny być wszystkie dane, włączając w to wcześniejsze wezwania na interwencje, oraz szacowane czynniki ryzyka.

Cele

- Zapoznanie profesjonalistów z argumentami za i przeciw zgłaszaniu aktów przemocy domowej.
- Zrozumienie procedur w przypadku, gdy kobieta decyduje się zgłosić przypadek przemocy domowej lub odmawia takiego zgłoszenia.
- Wyczulenie profesjonalistów na fakt dlaczego ofiara decyduje się zgłosić przemoc domową albo nie, lub dlaczego wycofuje zeznania.
- Zapoznanie się z procedurą postępowania w przypadku przemocy domowej i sposobem komunikowania się z ofiarą.

Opis materiałów do nauczania indywidualnego (on-line)

- Zadanie 1: Za i przeciw zgłaszania przypadku przemocy domowej (DV) – puzzle.
- Zadanie 2: System wymiaru sprawiedliwości a oczekiwania ofiary - wideo jako wstęp na temat zakazu zbliżania i gra typu "dopasuj", pomagające zrozumieć, co przeżywa ofiara przemocy w rodzinie i czego może oczekiwać od systemu wymiaru sprawiedliwości.
- Zadanie 3: Krajowe procedury prawne - Postępowanie prawne: rola policji, rola adwokata w sądzie, procedury prawne (przykładowe).

Uwagi i wskazówki

- Rozdział ten opisuje aspekty prawne przemocy domowej (DV) tylko ogólnie. Uczestnicy będą w stanie zrozumieć postępowanie sądowe w przypadku przemocy w rodzinie. Konkretnych przepisów krajowych można znaleźć w Części 1. Zadanie 2.
- Rozdział ten składa się z trzech głównych części. Uczestnicy będą motywowani do aktywnego udziału i będą uczyć się poprzez działanie.

Polecana literatura

- Domestic violence: How those affected can protect themselves (w językach: niemieckim, angielskim, polskim, hiszpańskim, rosyjskim, tureckim)
- Domestic Violence Intervention Center Berlin - BIG e.V. (w języku niemieckim, streszczenie w języku angielskim)

Uczestnicy

Praca indywidualna na platformie edukacyjnej

Czas

2,5 godz.

Wyposażenie

Komputer z dostępem do Internetu

Materiały

- Filmy
- Linki
- Puzzle
- Gry
- Pliki tekstowe, prezentacje

Część 5.2. Zadanie 4. Za i przeciw zgłaszaniu przypadku przemocy domowej

Wprowadzenie

Policja i prawo stoją ponad wszystkimi innymi instytucjami wspierającymi kobiety doświadczające przemocy i mają za zadanie chronić je przed agresywnym partnerem i interweniować w przypadku przemocy domowej. Są do tego prawnie zobowiązane. Jednakże nie dzieje się to automatycznie – kobieta musi wiele zrobić sama. Im krótszy i bardziej efektywny czas trwania postępowania, tym bardziej ofiara przemocy obdarza zaufaniem wymiar sprawiedliwości.

Przed zgłoszeniem i rozpoczęciem postępowania prawnego należy rozważyć wszystkie „za” i „przeciw”.

Cele

- Podniesienie świadomości wagi rozpoczęcia postępowania prawnego w wyniku zgłoszenia faktu przemocy domowej przez jej ofiarę.
- Podniesienie świadomości wagi poinformowania ofiary o możliwych konsekwencjach

Opis materiałów do nauczania indywidualnego (on-line)

- Krótki film na temat przypadku zgłoszonego na policję (jako wprowadzenie mające na celu ukazanie różnego rodzaju motywacji leżących u podłoża decyzji: zgłaszać czy nie).
- Puzzle ilustrujące plusy i minusy w sytuacji zgłoszenia przypadku przemocy

Uwagi i wskazówki

- Zadanie (za i przeciw) - może być powiązane z modułem stereotypy i ocena ryzyka.

Uczestnicy

Praca indywidualna na platformie edukacyjnej

Czas

50 min.

Wyposażenie

Komputer z dostępem do Internetu

Materiały

*5.2.1. Wideo wprowadzające do tematu: Raport policyjny
5.2.2. Quiz: Za i przeciw zgłaszaniu przemocy domowej*

Część 5.2. Zadanie 5. Wymiar sprawiedliwości w sprawach sądowych a oczekiwania ofiary przemocy

Wprowadzenie

To, jaką ochronę decyzją sądu dostanie ofiara przemocy domowej, zależy od prawa obowiązującego w danym kraju. Zależy to głównie od dowodów, jakie ofiara może przedstawić w sądzie.

To od dowodów zależy, czy sprawa zostanie oddalona, czy sprawca dostanie wyrok więzienia, czy czekają go inne sankcje.

Jednym z najbardziej przydatnych rozwiązań dla ofiary przemocy domowej jest uzyskanie nakazu ochrony lub zakazu zbliżania się na zasadzie „kto bije musi odejść”. Można zakazać sprawcy wejścia do domu ofiary, kontaktowania się z nią i jej dziećmi – tymczasowo bądź długoterminowo, aby uchronić ich od dalszych aktów przemocy.

Cele

- Wzrost świadomości na temat korzyści zgłaszania przypadku przemocy domowej w sądzie w celu uzyskania ochrony prawnej
- Zrozumienie, czym jest zakaz zbliżania się lub nakaz ochrony i jak ofiara przemocy może je zdobyć
- Opracowanie strategii wsparcia ofiary w czasie przeprowadzania procedur prawnych

Opis materiałów do nauczania indywidualnego (on-line)

- Wideo na temat zakazu zbliżania się
- "Dopasuj" - gra na temat oczekiwań ofiar

Uwagi i wskazówki

- To zadanie powinno być powiązane z modułem „Ocena ryzyka i planowanie bezpieczeństwa”.

Uczestnicy

Praca indywidualna na platformie edukacyjnej

Czas

50 min.

Wypożyczenie

Komputer z dostępem do Internetu

Materiały

5.2.3. Wstęp: Jakiej decyzji sądu może spodziewać się ofiara przemocy domowej?
5.2.4. Nakaz ochrony i zakaz zbliżania się
5.2.5. Polecana literatura (tekst uzupełniający)
5.2.6. Pytania / quiz: Nakaz ochrony i zakaz zbliżania się
5.2.7. Ćwiczenie typu dopasuj: różne rodzaje zakazu zbliżania się
5.2.8. Ćwiczenie: Jak uzyskać zakaz zbliżania się?

Część 5.2. Zadanie 6. Procedury prawne

Wprowadzenie

Podstawy prawne i przepisy regulujące interwencję policji w przypadku przemocy wobec kobiet w poszczególnych krajach Europy znacznie się różnią. Na przykład, w Holandii w przypadku przemocy domowej informuje się o tym burmistrza, który przejmuje odpowiedzialność za wszelkie następne decyzje i dochodzenie. Zazwyczaj policja (asystent prokuratora) wykonuje procedury, takie jak ustalenie zakazu zbliżania się itp., ale podstawą jest uznanie przemocy domowej za przestępstwo kryminalne. Burmistrz (lub magistrat) decyduje też, czy i kiedy tymczasowy zakaz zbliżania się ma być cofnięty lub uchylony.

Poza różnicami we wszystkich krajach demokratycznych, istnieją jednak zbliżone strategie postępowania prawnego, z którymi wszyscy obywatele powinni się zapoznać

Cele

- Zdobyć wiedzy na temat procedur prawnych.
- Zdobyć informacji, jak stworzyć własną bazę dla skutecznego wsparcia.

Opis materiałów do pracy indywidualnej (on-line)

- Zadanie 6: Aspekty postępowania sądowego
 - 6a: Rola policji (quiz),
 - 6b: Rola adwokatów (zadanie – opisz własnymi słowami),
 - 6c: Postępowanie karne (video i wykład z pytaniami kontrolnymi),
 - 6d: Prawo do ochrony (gra "dopasuj").

Uwagi i wskazówki

- Te działania nie dają obrazu warunków istniejących w każdym kraju z osobna, ale stanowią przegląd wspólnych części postępowania prawnego.

Uczestnicy

Praca indywidualna na platformie edukacyjnej

Czas

50 min.

Wypożyczenie

Komputer z dostępem do Internetu

Materiały

5.2.9. Quiz: Rola policji (do zadania 6a)
5.2.10. W jakim sądzie rozpatruje się sprawy dotyczące przemocy? Co to są sądy powszechne i jaki jest ich podział przedmiotowy? (do zadania 6b)
5.2.11. Wideo: Rola adwokatów - wersja skrócona (17 minut) (do zadania 6b)
5.2.12.a. Wideo na temat roli adwokatów - streszczenie w języku polskim (do zadania 6b)
5.2.12.b. Wideo na temat roli adwokatów – wersja dłuższa (1h 05min) Zasób (do zadania 6b)
5.2.13. Polecana literatura (do zadania 6b)
5.2.14. Zadanie: Opisz własnymi słowami, jak ważna jest rola adwokata podczas postępowania sądowego (do zadania 6b)
5.2.15. Polecana literatura Zasób (do zadania 6c)
5.2.16. Postępowanie: Co dzieje się w sądzie? (do zadania 6c)
5.2.17. Ćwiczenie typu "dopasuj": Prawo do ochrony

Część 5.3. Forum dyskusyjne na temat aspektów prawnych dotyczących przemocy domowej czyli prawo krajowe w praktyce

Wprowadzenie

Najnowsze przeprowadzone badania wskazują na rosnącą popularność forum jako sposobu poszukiwania wsparcia zarówno wśród profesjonalistów, jak i ofiar przemocy. Wszyscy oni szukają wsparcia.

Cele

- Przekonanie uczestników do forum jako cennego i skutecznego narzędzia wsparcia w codziennej pracy
- Przyzwyczajenie się do korzystania z forum

Opis materiałów do nauczania indywidualnego (on-line)

- Zadanie 7: Forum dyskusyjne na temat różnych aspektów przemocy w rodzinie wśród uczestników kursu e-learningowego

Uwagi i wskazówki

- To forum może być też powiązane z forum ogólnym szkolenia (wsparcie techniczne, pytania do organizatorów itp.)
- Forum to można z łatwością połączyć z innymi modułami, gdzie narzędzie to powinno również być wykorzystywane.

Uczestnicy

Praca indywidualna na platformie edukacyjnej

Czas

3 godz.

Wyposażenie

Komputer z dostępem do Internetu

Materiały

- *Forum internetowe*
- *Linki*

Część 5.3. Zadanie 7. Forum dyskusyjne na temat aspektów przemocy w rodzinie

Wprowadzenie

Fora wykorzystywane są w celu wyszukiwania najlepszych praktyk, porad, wymiany doświadczeń. Mogą one pomóc zarówno ofiarom, jak i osobom pracującym z ofiarami przemocy. Fora są zazwyczaj przeznaczone do rozmawiania o ludzkich doświadczeniach w różnych dziedzinach życia. Być może dlatego najnowsze badania pokazują, że forum jest coraz bardziej popularne wśród ofiar szukających pomocy innych z podobnym doświadczeniem życiowym. Profesjonaliści zajmujący się ofiarami przemocy w codziennej pracy mogą również potrzebować tego rodzaju wsparcia. Forum może być skutecznym narzędziem wsparcia w ich codziennej pracy.

Cele

- Wymiana doświadczeń i omówienie różnych przypadków w celu wzajemnego wsparcia w grupie.

Opis materiałów do nauczania indywidualnego (on-line)

- Interaktywne forum z proponowaną listą tematów do dyskusji.

Uwagi i wskazówki

- Na tym forum nie będzie moderatora, dostępnych będzie tylko kilka tematów jako wprowadzenie do dyskusji, jako że głównym celem tego zadania jest jedynie zapoznanie uczestników z samą ideą forum. Prowadzący będzie jednak śledzić dyskusję i może wziąć w niej udział, jeżeli zaistnieje taka potrzeba. Będzie też służył pomocą techniczną.
- Propozycja forum ma na celu otworzyć uczestników na wykorzystywanie tego instrumentu jako skutecznego narzędzia do poszukiwania wsparcia.
- Udostępnione są linki do oficjalnych forów z kilku krajów, przydatne do uzyskania porady prawnej w dziedzinie przemocy domowej.

Polecana literatura

- Forum "Niebieskiej Linii" na temat przemocy w rodzinie – bardzo cenione forum przez ofiary przemocy w Polsce
- Forum prawne - forum prawne po polsku
- Forum amerykańskie: "Stop Abuse For Everyone" – po angielsku
- Forum: "Open Discussions About Domestic Abuse" – po angielsku
- Austriackie forum na temat przemocy – po niemiecku
- Forum na temat przemocy - po niemiecku (pierwszy przykład)
- Forum na temat przemocy - po niemiecku (drugi przykład)
- Forum na temat przemocy - po niemiecku (trzeci przykład)
- Su facebook - bardzo popularne włoskie forum na temat przemocy wspierane przez władze lokalne regionu Piemonte - po włosku
- Forum na temat przemocy – po włosku

Uczestnicy

Praca indywidualna na platformie edukacyjnej

Czas

3 godz.

Wypożyczenie

Komputer z dostępem do Internetu

Materiały

*5.3.1. Forum dyskusyjne na temat różnych przypadków przemocy domowej
5.3.2. Lista rekomendowanych forów*

Moduł 6: Budowanie sieci kontaktów (*Networking*)

Wprowadzenie

Coraz powszechniej używane słowo „*networking*” czyli budowanie sieci to nic innego jak tylko zdobywanie nieformalnych kontaktów z ludźmi, którzy mogą być źródłem informacji lub potencjalnymi klientami.

Głównym kryterium odróżniającym jedną sieć od innej jest rodzaj związków, jakie zachodzą między uczestnikami sieci, co z kolei zależy od wymienianych zasobów, które uznane są w niej za priorytetowe.

Można wyróżnić następujące sieci:

- wymiany,
- wsparcia,
- orzecznictwa tj. reprezentowania interesów,
- zadaniowe,
- zorientowane na proces.

Sieci przyjmują rozmaite formy organizacyjne, najbardziej funkcjonalne w danym kontekście. A zatem mogą to być luźne stowarzyszenia lub przypominające formę klubu.

Dla przykładu elementami klasyfikacji sieci mogą być następujące czynniki:

- częstotliwość spotkań,
- stopień formalizacji,
- struktury decyzyjne (wspólne sesje i posiedzenia, moderacja),
- jednorodność/różnorodność członków,
- otwartość/ograniczony dostęp,
- zasięg geograficzny (lokalna wspólnota/zasięg międzynarodowy).

(The Art of Networking, strona 15).

Doświadczenia w obszarze przemocy domowej wykazały, że praca z wykorzystaniem sieci kontaktów pomiędzy odpowiednimi instytucjami pomocowymi jest najodpowiedniejszym sposobem poprawy sytuacji kobiet i dzieci. Wymiana wiedzy i doświadczeń, świadomość tego, jaką pomoc świadczą inne osoby i organizacje oraz bezpośredni kontakt z nimi są wielką zaletą sieci współpracy.

Niniejszy moduł składa się zarówno z sesji stacjonarnych, jak i on-line. Niektóre materiały przewidziane dla zajęć stacjonarnych opracowane przez prowadzącego są też dostępne na platformie e-learningowej.

Cel

Cele tego modułu są następujące:

- podniesienie poziomu wiedzy na temat sieci kontaktów i potrzeby współpracy w obszarze przemocy domowej,
- zwiększenie świadomości na temat zalet sieci i ich wpływu na poprawę sytuacji ofiar przemocy domowej.

Cele edukacyjne

Po zrealizowaniu tego modułu, uczestnicy szkolenia będą:

- znali rodzaje i możliwości sieci kontaktów w obszarze przemocy domowej,
- znali procesy wiążące się ze współdziałaniem w ramach sieci i związane z nimi problemy,
- wiedzieli, jak powinien działać proces dzielenia się informacjami w praktyce oraz jaki ma on wpływ na zmianę sytuacji ofiar,

- rozumieli potrzebę współdziałania ukierunkowanego na zapobieganie i zwalczanie sytuacji przemocy domowej,
- analizowali osobiste reakcje dotyczące zagadnień poruszanych w tym module.

Spis zadań edukacyjnych

Moduł 6. zawiera osiem następujących zadań:

- Zadanie 6.1. Burza mózgów (praca w grupie)
- Zadanie 6.2. Omówienie zagadnień teoretycznych i dyskusja (praca w grupie)
- Zadanie 6.3. Przykłady dobrych praktyk - analiza przykładów (praca w grupie)
- Zadanie 6.4. Praca indywidualna i dyskusja (praca w grupie)
- Zadanie 6.5. Powiązanie potrzeb ofiary ze sposobem interwencji (on-line)
- Zadanie 6.6. Modele interwencyjne (on-line)
- Zadanie 6.7. Budowa sieci kontaktów (on-line)
- Zadanie 6.8. Wykorzystanie technologii teleinformatycznych do budowania sieci kontaktów (on-line)

Polecana literatura

- *The Art of Networking – European Networks in Education*, opublikowane przez „die Berater“, Austria 2007 (angielska i niemiecka wersja językowa)
- *Projekt Unii Europejskiej „Sieci przeciwko efektom przemocy w rodzinie” / EU-project „networking against effects of domestic violence”*, [on-line]:
<http://www.lpf.lt/en/projects/summaryEN_violence.htm> (angielska wersja językowa)
- *Europejskie Lobby Kobiet / European Women's Lobby*, [on-line] <<http://www.womenlobby.org>> (angielska wersja językowa)
- Pakiet materiałów dla członków sieci / Resource Pack for Networkers, „die Berater”, Austria (angielska, niemiecka i francuska wersja językowa)
- *Uczestnicy w Internecie i treści tworzone przez użytkowników sieci: Web 2.0, Wiki i społeczności sieciowe / Participative Web and User-Created Content: Web 2.0, Wikis and Social Networking*. Vickery, Graham/Wunsch-Vincent, Sacha, 2007. Paris: OECD.
- *Nowa Nauka Sieci / Linked: The New Science of Networks*. Barabasi, Albert-Laszlo, 2002, Cambridge, Mass: Perseus.

Zadanie 6.1. Burza mózgów

Wprowadzenie

Obecnie idea sieci kontaktów staje się coraz bardziej powszechna. W obszarze przemocy domowej sieć powiązanych instytucji ma większą szansę udzielić ofierze niezbędnej pomocy niż każda z poszczególnych instytucji czy osób osobno. Jest wiele czynników, które mogą wpłynąć pozytywnie na wyniki tej pracy dzięki współdziałaniu w ramach sieci profesjonalistów.

Sieci są użyteczne i tworzone aby:

- osiągnąć wspólny cel łatwiejszy do osiągnięcia w sieci aniżeli w pojedynkę,
- powiązać ze sobą różne dostępne środki i możliwości (zasoby),
- wymieniać informacje i doświadczenia,
- zbiorczo reprezentować wiele tematów będących w polu zainteresowania poszkodowanych,
- wypracować ogólną koncepcję i strategię dla osiągnięcia jak najwyższej efektywności interwencji,
- wzmocnić działanie zaangażowanych w pracę osób itd.

Z drugiej jednak strony sieci nie są użyteczne jeśli:

- obejmują zbyt szeroki zakres tematów,
- są zbyt biurokratyzowane,
- jedni członkowie korzystają z sieci kosztem innych członków,
- poszczególni uczestnicy są zbyt dominujący,
- występuje wewnętrzna rywalizacja,
- członkowie nie są otwarci na własny rozwój i ewolucję sieci,
- członkowie nie wierzą w sens istnienia sieci itd.

W pierwszym etapie uczestnicy będą zastanawiali się nad korzyściami i wyzwaniami związanymi z sieciami i współpracą w ramach sieci.

Efekty kształcenia

- Uczestnicy będą w stanie zidentyfikować korzyści i wyzwania sieci i współpracy w ogóle, ze szczególnym uwzględnieniem przemocy domowej.

Opis sesji stacjonarnych

- Na początek uczestnicy szkolenia zostają poproszeni o zastanowienie się nad wyzwaniami i zaletami sieci kontaktów w obszarze przemocy.
- Prowadzący szkolenie przedstawia temat, prosząc uczestników kursu o zebranie słów kluczowych kojarzących im się z tematem sieci.
- Uczestnicy zapisują skojarzenia na kartkach.
- Następnie prowadzący, razem z grupą, wspólnie zapisują wszystkie słowa w dwóch kategoriach:
 - korzyści ze współpracy,
 - wyzwania dla skutecznego działania sieci.
- Potem prowadzona jest dyskusja grupowa na temat wyników ćwiczenia, a kolejne pojawiające się koncepcje dołączane są do listy korzyści i wyzwań.
- W ten sposób następuje wymiana doświadczeń i przykładów dobrej

Uczestnicy

Praca w grupie

Czas

30 min.

Wypożyczenie

Flipcharty, flamastry

Zadanie 6.2. Omówienie zagadnień teoretycznych i dyskusja (praca w grupie)

Wprowadzenie

Po burzy mózgów prowadzący przedstawia zespół zagadnień teoretycznych, które uzupełniają i podbudowują wyniki poprzedniego zadania.

Cele edukacyjne

- Pogłębienie wiedzy o zaletach i wadach korzystania z sieci.
- Zainicjowanie wymiany doświadczeń w tym zakresie.

Opis zadań stacjonarnych

- Prowadzący dokonuje wprowadzenia teoretycznego, korzystając przy tym np. z prezentacji, następnie inicjuje omówienie i porównanie wyników sesji burzy mózgów z podejściem teoretycznym.
- Uczestnicy są zachęceni do dzielenia się doświadczeniem i wiedzą oraz do przytoczenia konkretnych przykładów z ich własnego doświadczenia zawodowego.

Uwagi i wskazówki

- Kłębek wełny może posłużyć jako przydatny środek do wizualizacji mechanizmu sieciowego. Jedna osoba chwyci koniec włóczki, rzuca kłębek do innej, wypowiadając imię innego uczestnika, aż do momentu, gdy wszyscy są częścią sieci. Może to być relaksująca odmiana po zajęciach teoretycznych, stanowiąca odprężenie dla uczestników.
- W zależności od aktywności uczestników i przebiegu dyskusji wskazany czas potrzebny na wykonanie zadania - 30 minut, może okazać się zbyt krótki.

Uczestnicy

Praca w grupie

Czas

30 min.

Wyposażenie

*Komputer, projektor
multimedialny*

Materiały

6.2.1. Prezentacja „Sieci i zasoby”, wersja wdrukowana prezentacji

Zadanie 6.3. Przykłady dobrych praktyk - analiza przypadków (praca w grupie)

Wprowadzenie

Wraz z wprowadzeniem w Austrii federalnego prawa dotyczącego ochrony przed przemocą domową (Gewaltschutzgesetz,) w dniu 1 maja 1997 r., Austria stworzyła podstawy prawne dla wszechstronnego zespołu środków przeciwdziałania przemocy domowej, które w całej Europie uchodzą za modelowe. Sukces tego podejścia tkwi w połączeniu środków prawnych i socjalnych, oraz na tym, że podejście to zakłada bliską współpracę instytucji prawa i pomocy socjalnej.

Z kolei na Litwie niewiele jest mechanizmów prawnych i ścieżek pomocy dla ochrony kobiet, imigrantek i przedstawicielek mniejszości etnicznych, które są ofiarami przemocy. Dlatego szczególnie ważne jest opracowanie struktur współpracy i powiązań pomiędzy różnymi organizacjami. Sieć organizacji opartych na pracy np. wolontariuszy zajmujących się zagadnieniami przemocy domowej w Kownie na Litwie, została zbudowana zgodnie z założeniami projektu Daphne: „Zapobieganie i zwalczanie przemocy wobec dzieci, młodzieży i kobiet oraz ochrony ofiar i grup ryzyka”, realizowanego pod auspicjami Komisji Europejskiej, a noszącego tytuł: "Sieć kontaktów przeciwko aktom przemocy domowej".

To dwa przykłady całkowicie różnych podejść, które zostały dobrane tak, by zmusić uczestników do refleksji na temat korzyści i zagrożeń każdego z modeli sieci, jak też na temat obecnej sytuacji w tym zakresie w ich własnym kraju.

Cele edukacyjne

- Zastosowanie nabytej wiedzy z poprzedniej części (na temat korzyści i wyzwań wynikających ze współpracy w sieci) w ćwiczeniu praktycznym.
- Refleksja na temat bieżącej sytuacji w kraju uczestników szkolenia co do postaw wobec potrzeby sieci kontaktów i współpracy w dziedzinie zapobiegania i zwalczania przemocy domowej.

Opis zadań stacjonarnych

- Prowadzący szkolenie dzieli uczestników na dwie grupy.
- Każda grupa pracuje nad jednym przykładem (studium przypadku), opisującym skutecznie działającą sieć. Następnie każda grupa jest proszona o omówienie czterech pytań (odnoszących się do poprzedniej sesji - korzyści i zagrożeń), zawartych w materiale z opisem studium przypadku.
- Po dyskusji w grupach wyniki przedstawione są na forum oraz następuje wymiana zdań i koncepcji na sesji ogólnej.

Uczestnicy

Praca w dwóch grupach

Czas

30 min.

Materiały

2 analizy/studium przypadków np. na podstawie:

- 6.3.1. Przykład z Austrii
- 6.3.2. Przykład z Litwy

Zadanie 6.4. Praca indywidualna i dyskusja (praca w grupie)

Wprowadzenie

Dostęp do sieci zajmującej się kwestią przemocy domowej może być bardzo pomocny dla uczestników szkolenia. Jeśli uczestnicy są zorientowani w temacie działań w tym zakresie na szczeblu lokalnym - tym samym mają dostęp do pomocy i wsparcia. Doświadczenie pokazuje, że uczestnicy szkolenia mogą zainicjować lokalne działania sieciowe, jeśli do tej pory jeszcze ich tam nie było. Wiedza zawarta w części "Przegląd zagadnień teoretycznych" daje ogólne wskazówki co do budowania sieci, jak też odnosi się do związanych z tym zagrożeń. Jeśli na szczeblu lokalnym nie istnieje tego rodzaju sieć, to niniejsze zadanie służy pomocą w stworzeniu wizji takiego przedsięwzięcia. Ma jednocześnie na celu otwarcie współpracy i uwrażliwienie uczestników na jej niezbędnosc.

Cele edukacyjne

- Skłonienie uczestników szkolenia do refleksji nad możliwością stworzenia sieci na szczeblu lokalnym lub, w przypadku kiedy taka sieć istnieje, refleksji na temat jej efektywności.
- Promowanie przez uczestników działań w ramach sieci po zakończeniu szkolenia.
- Uwrażliwienie uczestników na różne aspekty i możliwości, jakie daje współdziałanie.
- Określenie roli i zakresu odpowiedzialności poszczególnych członków społeczeństwa, w tym roli własnej uczestnika szkolenia.

Opis.

- Uczestnicy mają około 10 minut na zastanowienie się nad tym, jak powinna wyglądać idealna sieć współpracy w zakresie zapobiegania i zwalczania przemocy domowej na podstawie uprzednio analizowanych zagadnień i informacji, korzyści i trudności, jak też przykładów dobrej praktyki.
- Potem następuje wymiana pomysłów oraz przyjmowane są wspólnie uzgodnione ramy strukturalne idealnej sieci przeciwko przemocy domowej. Prowadzący moderuje dyskusję.

Wskazówki

- W skład "idealnej" sieci wchodzić mogą: policja, służba zdrowia, organizacje pozarządowe, pracownicy służb społecznych, oddziały władz samorządowych, schroniska itp.
- Jeżeli uczestnicy stanowią grupę międzynarodową, prowadzący powinien zachęcić ich do wymiany doświadczeń na podany temat, gdyż zróżnicowanie grup międzynarodowych stanowi istotne wzbogacenie ze względu na różne podejścia do współpracy.

Uczestnicy

Praca indywidualnie i w grupie

Czas

30 min.

Wyposażenie

Arkusze papieru, długopisy

Materiały

6.4.1. Materiał uzupełniający: tabela z opisem różnych instytucji i ich roli w przeciwdziałaniu i zwalczaniu przemocy

Zadanie 6.5. Powiązanie potrzeb ofiary ze sposobem interwencji (on-line)

Wprowadzenie

Często się zdarza, że sama przemoc i problemy z niej wynikające – jak brak miejsca zamieszkania czy pieniędzy – nie są jedynymi, z którymi ofiary muszą sobie radzić. Pomoc musi być dostosowana do potrzeb ofiary. Hierarchia potrzeb wyznacza kolejność podejmowanych działań. Sytuacja ofiary jest bardzo złożona, wymaga prowadzenia wielu działań. Pomoc poszkodowanym kobietom wymaga podejścia interdyscyplinarnego i współdziałania pracowników całego szeregu placówek i instytucji. Skuteczna współpraca wszystkich zaangażowanych podmiotów ma podstawowe znaczenie dla zapewnienia ofierze i jej dzieciom maksimum ochrony i bezpieczeństwa.

Cele

- Powiązanie potrzeb poszkodowanej ze sposobem interwencji.

Opis

- Zadanie 5 omawia potrzeby ofiary i sposób interwencji na podstawie praktycznych przykładów.
- Uczestnicy proszeni są o zapoznanie się z przykładami dobrej praktyki, ilustrującymi sytuację dwóch kobiet - ofiar przemocy domowej. Przykłady te koncentrują się na potrzebach poszkodowanych oraz instytucjach zaangażowanych w ich zaspokojenie.
- Następnie uczestnicy proszeni są o zastanowienie się:
 1. Czy, udzielając pomocy ofierze, zastanawiasz się nad jej potrzebami i nad tym, jaka jest rola osób zaangażowanych w pomoc w zaspokojeniu tych potrzeb, czy współpracujesz z tymi osobami?
 2. Jak często zastanawiasz się, czy zrobione zostało wszystko, by efektywnie pomóc ofierze? Jaka jest w tym Twoja rola?
 3. Jaki typ sieci (pracy w zespole) osobiście wybrał(a)byś jako najbardziej efektywny i skupiający się na potrzebach ofiar (np. z otwartym dostępem, czy stowarzyszeń klubowych, bardziej formalne czy nieformalne)?
 4. W jaki sposób chciał(a)byś współpracować z innymi w sieci celem udzielenia maksymalnego wsparcia ofierze?
 5. Jak inni uczestnicy sieci mogliby skorzystać z Twojej wiedzy, doświadczenia i możliwości w przypadku udzielania wsparcia ofierze?
 6. Z jakiego powodu zdecydował(a)byś się na opuszczenie sieci?
- Po przemyśleniu tych kwestii, uczestnicy niedziałający w żadnej sieci proszeni są o zastanowienie się nad tym, z kim przede wszystkim należałoby nawiązać kontakt i jaki byłby ich pierwszy krok po nawiązaniu kontaktu.
- Ci uczestnicy, którzy już są zaangażowani w sieć, zastanawiają się, czy jest ona wystarczająco przygotowana i czy wychodzi naprzeciw potrzebom poszkodowanych kobiet i dzieci.
- Zachęca się uczestników do wypowiedzi na ten temat na forum.

Uwagi i wskazówki

- Przykład dobrej praktyki ma na celu zwiększenie świadomości istnienia różnych potrzeb ofiary oraz nakłonienie uczestników do refleksji na temat ich pracy w sieci lub, odpowiednio, z kim tworzyć sieć.
- Przykłady dobrych praktyk prezentowane są w celu podniesienia świadomości na temat potrzeb ofiar przemocy oraz skłonienia uczestników do refleksji nad ich siecią - w konkretnych uwarunkowaniach lokalnych, na przykład określeniem podmiotów, które powinny się w niej znaleźć.

Uczestnicy

*praca indywidualna
na platformie
edukacyjnej*

Czas

2 godz.

Wypożyczenie

*Komputer z dostępem
do Internetu*

Materiały

*6.5.1. Prezentacja:
Przykłady dobrych
praktyk "Model
interwencji – Maria,
Zofia"*

Zadanie 6.6. Modele interwencji (on-line)

Wprowadzenie

Interwencja to najczęściej zespół interdyscyplinarnych działań, podejmowanych na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu, w tym przypadku ofiar przemocy. Działania nastawione na zwalczanie przemocy domowej odbywają się na różnych poziomach w różnych krajach. Przedstawione modele interwencji w przypadkach przemocy w rodzinie pozwalają zorientować się oraz porównać sytuację w wybranych krajach europejskich odnośnie kwestii zwalczania przemocy domowej. Dla krajów, które dopiero rozpoczynają programy interwencyjne tego rodzaju modele mogą stanowić rodzaj przewodnika. Dla krajów, które mają już wypracowane modele, nadal cenna jest wymiana informacji i dobrych praktyk.

Cele

- Uświadomienie uczestnikom istoty współdziałania instytucji skupionych w sieci wsparcia ofiarom przemocy domowej na przykładach sprawdzonych modeli w różnych krajach.
- Uświadomienie uczestnikom podstawowego faktu, że podejście interwencyjne musi być w zgodzie z wszelkiego rodzaju miejscowymi uwarunkowaniami.

Opis

- Uczestnicy proszeni są o zapoznanie się minimum z jednym z trzech przykładów dobrych praktyk:
 - Szwecja, Malmö – Zintegrowany Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej w (*The Integrated Domestic Violence Programme*),
 - Wielka Brytania, Cardiff - Wydział Bezpieczeństwa Kobiet (Women's Safety Unit),
 - Wielka Brytania, Harrow – "Bezpieczny Azyl" (The Harrow Sanctuary).
- Następnie uczestnicy proszeni są o naszkicowanie mapy powiązanych współdziałaniem instytucji partnerskich współpracujących w ramach wybranego modelu oraz o próbę odtworzenia istniejącej w nim procedury współpracy (kto z kim się kontaktuje i w jaki sposób).
- Na koniec uczestnicy zamieszczają wyniki swojej pracy na platformie edukacyjnej jako informację zwrotną dla innych uczestników kursu i prowadzącego szkolenie.
- Zachęca się uczestników do wypowiedzi na ten temat na forum.

Uwagi i wskazówki

- Uczestnicy szkolenia zainteresowani wymianą wiedzy, porównaniem podobieństw i różnic pomiędzy modelami interwencyjnymi mają okazję do takiej wymiany na forum przeznaczonym specjalnie do tego rodzaju wymiany.

Uczestnicy

*praca indywidualna
na platformie
edukacyjnej*

Czas

2 godz.

Wypożyczenie

*Komputer z dostępem
do Internetu*

Materiały

*6.6.1. Zintegrowany
Program Przeciw
Przemocy Domowej w
Malmö (pdf)
6.6.2. WSU - Wydział
ds. Bezpieczeństwa
Kobiet w Cardiff (pdf)
6.6.3. Program
"Bezpieczny Azyl"
okręgu Harrow (pdf)*

Zadanie 6.7. Budowanie sieci kontaktów (on-line)

Wprowadzenie

Dostępnych jest kilka przykładów (między innymi w Internecie) ilustrujących skuteczną współpracę wielu podmiotów. Niektóre z nich przytoczone zostały w ramach niniejszego szkolenia. Nadal jest jednak wiele regionów/krajów, gdzie wielostronna współpraca między partnerami nie została jeszcze stworzona.

Zadanie 7. dostarcza informacji na temat budowy sieci oraz prezentuje wyzwania, problemy i ich potencjalne rozwiązania. Uczestnicy, którzy już działają w różnego rodzaju sieciach, proszeni są, aby również zapoznali się z materiałami z tej części i dokonali refleksji na temat zasad tworzenia, działania sieci w ich realiach i refleksji dlaczego sieci nie zawsze działają, tak jak powinny.

Cele edukacyjne

- Uświadomienie uczestnikom roli sieci.
- Zdobycie przez uczestników wiedzy na temat tworzenia sieci.
- Określenie trudności i wyzwań w tworzeniu sieci oraz wskazanie ich potencjalnych rozwiązań.
- Refleksja: dlaczego sieci zawodzą.

Opis

- Uczestnicy proszeni są o zapoznanie się z prezentacją na temat tworzenia sieci pt. „Budowanie sieci kontaktów”.
- W oparciu o prezentację i poprzednie przykłady modeli interwencji, uczestnicy szkolenia proszeni są o podzielenie się refleksjami na temat wyzwań dla współdziałania w ramach sieci kontaktów i potencjalnych rozwiązań.
- Refleksje są uzupełnione ćwiczeniem „Dlaczego sieci zawodzą?”, w którym proponowane są przykładowe wyzwania, a uczestnicy proszeni są o potencjalne rozwiązania problemów.

Uwagi i wskazówki

- WAVE Network [on-line] <http://www.wave-net-work.org/images/doku/homepage_bg_manual_fromgoodinterventionstogoodcooperation3.pdf>
- Partnerzy projektu “Budowanie mostów - wspólna praca na rzecz przeciwdziałania przemocy wobec kobiet i dzieci”, opracowali podręcznik skutecznej, wielostronnej współpracy na rzecz zwalczania przemocy domowej, oferujący instrukcje, wskazówki i standardy dobrego współdziałania pomiędzy urzędami państwowymi, a kobiecymi organizacjami pozarządowymi. Więcej informacji dla zainteresowanych - “Bridging Gaps – Working together for the prevention of violence against women and children” [on-line] <<http://www.wave-network.org>> (informacje w języku angielskim)

Uczestnicy

*praca indywidualna
na platformie
edukacyjnej*

Czas

2 godz.

Wyposażenie

*Komputer z dostępem
do Internetu*

Materiały

*6.7.1. Budowanie sieci
kontaktów (pdf)
6.7.2. Quiz: Gdzie i
dlaczego zawodzą sieci
kontaktów?*

Zadanie 6.8. Wykorzystanie technologii teleinformatycznych do budowania sieci kontaktów (on-line)

Wprowadzenie

Aby rozwiązać problem fizycznej odległości pomiędzy uczestnikami sieci, ułatwić i skoordynować przepływ informacji oraz proces współpracy między nimi, sieci skupiające wiele podmiotów (w różnych krajach/regionach), mogą skorzystać z technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT - *Information and Communications Technologies*). Dostępnych jest cały szereg bezpłatnych narzędzi umożliwiających taką współpracę i komunikację – na przykład Skype, telekonferencje internetowe, blogi, fora itp.

Zadanie 8. oferuje przegląd narzędzi coraz powszechniej używanych w sieciach współpracy. Ta część szkolenia może stanowić podstawę do podjęcia decyzji co do tego, które technologie są najodpowiedniejsze do wykorzystania dla konkretnej sieci.

Cele

- Podniesienie świadomości co do faktu, że technologie mogą znacznie pomóc w różnych działaniach sieci.
- Zdobycie wiedzy na temat przydatnych narzędzi dla funkcjonowania sieci i zrozumienie użyteczności poszczególnych narzędzi do pracy w sieci.

Opis

- Uczestnicy szkolenia proszeni są o zapoznanie się z przeglądem wybranych narzędzi informacyjno-komunikacyjnych, przydatnych w przypadku działania w sieci (takich, jak komunikacja). Prezentacja zawiera praktyczne przykłady bezpłatnych narzędzi ICT coraz powszechniej wykorzystywanych w sieciach działających w różnych dziedzinach.
- Uczestnicy szkolenia proszeni są o refleksję na temat, czy tego typu narzędzia sprawdzają się (mogą się sprawdzić) również w przypadku sieci ukierunkowanej na zwalczanie przemocy.
- Zachęca się uczestników do wypowiedzi na ten temat na forum.

Uwagi i wskazówki

- Szkolenie PACT i środowisko e-learning jest samo w sobie dobrym narzędziem wspierającym naukę w sieci, współdziałanie i komunikację, gdyż umożliwia wymianę koncepcji i opinii na specjalnie do tego przeznaczonych forach.

Uczestnicy

*praca indywidualna
na platformie
edukacyjnej*

Czas

2 godz.

Wyposażenie

*Komputer z dostępem
do Internetu*

Materiały

*6.8.1. Prezentacja
Wykorzystanie
technologii
informacyjno-
komunikacyjnych (ICT)
do tworzenia
i współpracy w ramach
sieci*

Moduł 7. Działania prewencyjne⁶

Wprowadzenie

*"Kampania to proces mobilizowania ludzi do łączenia się i podejmowania wyzwań, aby pomagać z korzyścią, a nie szkodzić bezsilnym."*⁷

Dobre przykłady globalnych kampanii mają na celu przeciwdziałanie i zwalczanie przemocy wobec kobiet. Należałoby tu wymienić kampanię „Unite - Zjednoczmy się, aby wyeliminować przemoc wobec kobiet”,⁸ rozpoczętą w 2008 roku przez sekretarza generalnego ONZ Ban Ki-moon. Unite to wieloletni wysiłek – wyzwanie dla rządów, społeczeństwa obywatelskiego, organizacji kobiecych, młodzieży, sektora prywatnego, mediów i całego systemu ONZ, aby połączyć siły w rozwiązywaniu globalnych pandemii przemocy wobec kobiet i dziewcząt. Podobnie kampania „Biała Wstążka”, zainicjowana w 1991 roku przez grupę mężczyzn, którzy zdecydowali, że mają obowiązek wzywać innych mężczyzn do wypowiadania się na temat przemocy wobec kobiet. W ponad pięćdziesięciu państwach, kampanie są prowadzone zarówno przez mężczyzn, jak i kobiety, choć koncentrują się na edukacji mężczyzn i chłopców. W niektórych krajach wysiłki edukacji publicznej koncentrują się na próbie zwalczania przemocy wobec kobiet.

Kampanie na temat przemocy domowej nie są dochodowe i dlatego często sukcesem jest jeżeli się powtarzają. Mówimy tutaj o stabilności finansowej, tym bardziej, że w dobie kryzysów finansowych kwestie sponsoringu i finansowania stały się jednym z najważniejszych problemów. Innym aspektem jest kwestia zdobycia poparcia i nawiązania współpracy z różnymi „aktorami” społecznymi przed rozpoczęciem kampanii lub innej inicjatywy dotyczącej przemocy domowej.

Zadajmy sobie wszyscy pytanie: jak wielu partnerów społecznych dowiedziało się o organizacji, w której pracujemy oraz o tym, jakie jest nasze stanowisko jako organizacji i jako jednostki w kwestii przemocy?

Cel

Moduł ten ma na celu stworzenie własnej tożsamości społecznej (nie mylić z misją, która jest „widoczna” i przekazuje konkretną wiadomość społeczeństwu i partnerom społecznym). Chcąc być pragmatyczni powinniśmy zastanowić się, czego oczekujemy od partnerstwa oraz od samych kampanii społecznych. Takie rozważania powinny być wstępnym etapem jeszcze przed planowaniem kampanii, tym bardziej jeżeli chcemy zaplanować i wdrożyć ją wraz z partnerami społecznymi oraz zapewnić jej trwałość i żywotność.

Zadania tego modułu rozpoczynają się od kroków przygotowawczych, od introspekcji podczas spotkań z grupą do rozważań na platformie edukacyjnej on-line na temat planowania zrównoważonych i trwałych kampanii.

Cele edukacyjne

Po ukończeniu tego modułu uczestnicy będą umieli

- określić wartości, za którymi się opowiadają,
- pracować nad strategią przemocy w rodzinie mając wizję i w oparciu o wartości,
- planować kampanię na temat przemocy w rodzinie jako liczący się działacz społeczny,
- wykorzystywać techniki prognozowania przez analogię do planowania kampanii, które są rentowne i trwałe.

⁶ Opis modułu 7 oparty na podstawie oryginalnych materiałów wypracowanych przez Partnera projektu PACT z Malty. W Polsce moduł został zmieniony celem dostosowania go do realiów pracy w kraju. Opis modułu będącego częścią szkolenia PACT w Polsce umieszczono na końcu niniejszego rozdziału.

⁷ Tearfund Youth: What is campaigning / Co to jest kampania? [on-line]
<<http://youth.tearfund.org/students/campaign/what+is+campaigning.htm>>).

⁸ Kampania Sekretarza Generalnego ONZ przeciw przemocy wobec kobiet - UNiTE to end violence against women [on-line] http://www.un.org.pl/kobiety_rozwoj_pokoj/to_end.php

Zadania edukacyjne

Moduł ten składa się z zajęć stacjonarnych i e-learningu:

- Zadanie 7.1. Ćwiczenia aktywizujące (stacjonarne)
- Zadanie 7.2. Wprowadzenie: kim jesteśmy, co chcemy osiągnąć (nie to, co myślimy, że chcemy) (stacjonarne)
- Zadanie 7.3. Identyfikacja wartości (stacjonarne)
- Zadanie 7.4. Definiowanie wizji: dla siebie, dla celów kampanii (stacjonarne)
- Zadanie 7.5. Rozsądne spojrzenie w przyszłość (stacjonarne)
- Zadanie 7.6. Wprowadzenie do lekcji e-learning: inwestowanie w szeroką wizję (stacjonarne)
- Zadanie 7.7. E-learning - lekcje z wykorzystaniem technik foresight w celu zaplanowania zrównoważonej i skutecznej kampanii na temat przemocy w rodzinie (e-learning)

● Polecana dalsza lektura

- Kampania UNITE: <http://www.un.org/en/women/endviolence/about.shtml>
- Film na YouTube wznowienie celów Unite: <http://www.youtube.com/watch?v=Yy2Aaotq5XQ>
- Kampania Biała wstążka: www.whiteribbon.ca

Zadanie 7.1. Ćwiczenia aktywizujące (praca w grupie)

Wprowadzenie

Słowa takie jak Misja weszły na stałe do słownictwa opisującego firmę lub organizację w odniesieniu do tworzenia ich wizerunku. Nam potrzeba więcej realizmu. W tej części modułu za zadanie przyjmujemy krótkie odgrywanie ról w parach. W każdej parze jedna osoba będzie sprzedawcą samochodów, a druga będzie zajmowała się tworzeniem stron internetowych. Sprzedawca używanych samochodów omówi z projektantem stron internetowych projekt takiej strony dla swojej firmy. Strona ta ma przedstawić wartości/zalety sprzedawcy używanych samochodów.

Zadanie to ma rozwijać więzi w grupie i zachęcić do twórczego myślenia: myślenia poza schematem. Ma ono także na celu rozwinięcie tempa pracy grupowej, aby pobudzić uczestników do pracy nad następnymi zadaniami.

Efekty kształcenia

- Uczestnicy będą przygotowani do zaangażowania się w wykonanie zadań włączając te, które mają na celu rozpoznanie wartości i słownictwa.

Opis

- Uczestnicy siedzą w parach. Zapisują uwagi na temat strony internetowej sprzedawcy używanych samochodów (lub innej, to tylko przykład!). Zadaniem uczestników jest wymienienie informacji, które sprzedawca powinien przekazać za pomocą strony internetowej oraz omówienie tego, jak te informacje powinny być przekazane. Po pięciu minutach dyskusji dzielą się z grupą spostrzeżeniami wymieniając główną myśl sprzedawcy używanych samochodów za pomocą sloganu lub hasła, które chcieliby zamieścić na stronie internetowej. Powinni też powiedzieć jakie kolory wykorzystają.

Uwagi i wskazówki

- Dla zabawy można dać uczestnikom kilka zdjęć samochodów używanych, także takich w niezbyt dobrym stanie i polecić im udawanie, że to jest faktyczny asortyment samochodów będących w ofercie sprzedawcy.
- Można jeszcze bardziej rozbawić uczestników dając im kilka dowcipnych zdjęć sprzedawców samochodów używanych, np. z amerykańskich stron internetowych.

Uczestnicy

Praca w parach

Czas

15 min.

Wyposażenie

Długopisy i papier

Zadanie 7.2. Wprowadzenie: kim jesteśmy, co chcemy osiągnąć (nie to co myślimy, że chcemy osiągnąć) (praca w grupie)

Wprowadzenie

W tej części szkolenia chcemy, aby uczestnicy zastanowili się nad wartością organizacji, którą reprezentują, jak również tych, które widzą jako potencjalnych partnerów oraz sposobami, w jakie ich organizacje te wartości przekazują innym. To będzie „cicha gra”, w której każdy uczestnik umieszcza na kartce: wartości, jakich oczekuje od potencjalnych organizacji partnerskich sieci, w której pracuje.

Zadanie to ma na celu połączenie ćwiczenia aktywizującego z pozostałą częścią sesji oraz wprowadzenie introspekcji jako metody pracy.

Efekty kształcenia

- Uczestnicy będą w stanie zidentyfikować najważniejsze wartości, które przejawia ich organizacja.

Opis

- Uczestnicy mają dwie minuty, aby pomyśleć o podstawowych wartościach własnej organizacji i zapisać je na kartce.
- W ciągu następnych 3 minut uczestnicy chodzą po sali i szukają potencjalnych partnerów, z którymi mogą połączyć wysiłki w kampanii na temat przemocy domowej.
- Powstają małe grupy.
- Następnie grupy te mają 5 minut na znalezienie sposobu na wspólne zdefiniowanie wartości ich organizacji.
- Każda grupa ma 1 do 2 minut, aby przekazać swoje przesłanie innym uczestnikom szkolenia.

Uwagi i wskazówki

- Najlepszym podejściem podczas tej sesji powinna być burza mózgów tj. wymieniana jest wartość, która najszybciej i jako pierwsza przychodzi na myśl. To pomoże utrzymać w grupie tempo pracy z poprzedniego zadania.
- To zadanie jest okazją, aby pomóc uczestnikom pozostającym w cieniu, aby też mogli się wypowiedzieć.

Uczestnicy

Praca indywidualna i w grupie

Czas

15 min.

Wyposażenie

Długopisy i papier

Zadanie 7.3. Identyfikacja wartości (praca w grupie)

Wprowadzenie

W poprzednim zadaniu uczestnicy wzięli udział w burzy mózgów na temat wartości organizacji, którą reprezentują. W tej części szkolenia role będą odwrócone. Uczestnicy będą nakłonieni do określenia ich własnych wartości. To zadanie pomoże im identyfikować się z proponowanymi wartościami, a następnie wybrać te, które ich zdaniem są najważniejsze, aż przekształcą je we własne, krótkie, składające się z trzech wyrazów zdanie – uczestnicy zidentyfikują swój własny kodeks wartości.

Ostatnim krokiem będzie umożliwienie uczestnikom przekazania swoich wartości na przykładzie wartości swojej organizacji, a także zachęcenie do oceny tego, na ile zbliżone są ich własne wartości do wartości organizacji, w której pracują. Istotą jest tu to, że partnerstwa nawiązuje się pomiędzy organizacjami, ale są one tworzone przez pracujące w nich jednostki.

Uczestnicy

Praca indywidualna i w grupach

Czas

30 min.

Efekty kształcenia

- Uczestnicy nabiorą bardziej realistycznego spojrzenia na siebie, swoje zdolności i możliwości.
- Uczestnicy będą zachęceni do wzięcia odpowiedzialności za swoje życie zawodowe i do zgodnego z tym działania w celu przygotowania ich na uświadomienie sobie, jak bardzo zbliżone są ich własne wartości do wartości, jakie przejawia ich zachowanie na poziomie indywidualnym i organizacji.

Opis

- Uczestnicy siedzą w kręgu. Mają 5 minut, aby pomyśleć o jakimś swoim osiągnięciu, obojętnie w jakim wieku, które pozostawiło im poczucie głębokiego spełnienia lub satysfakcji. Każdy opisuje swój przykład na forum grupy.
- Prowadzący rozdaje materiały informacyjne z długą listą wartości i zwraca uwagę, aby nie zaznaczać więcej niż 10 wartości, które uważają za główne.
- Następnie uczestnicy ograniczają je do 5 najbardziej podstawowych, a następnie do trzech, aż dojdą do zdania składającego się z 3 słów, np.: *Ja: humor, inteligencja, uczciwość*.
- W ciągu następnych 5 minut każdy myśli o tym, na ile zbliżone są te trzy wybrane słowa do wartości, które każdy z nich wybrał dla swojej organizacji w poprzednim ćwiczeniu i przedstawia te wnioski grupie.

Zadanie 7.4. Definiowanie wizji: dla siebie, dla celów kampanii (praca w grupie)

Wprowadzenie

Od wartości do wizji!

W tym ćwiczeniu poznamy wdrażanie naszej wizji kampanii do realizacji. Jest to ważny krok, a uczestnicy muszą zdawać sobie sprawę, że w tej sesji krok po kroku ustalimy tożsamość własną i organizacji. To wszystko potrzebne jest do pracy partnerskiej w celu zapewnienia rentowności i rozwoju kampanii dotyczącej przemocy w rodzinie. Należy zidentyfikować i poczuć się pewnym swoich wartości, aby przekazać swoją misję innym.

To prowadzi nas do początku. Różnicą między sprzedawcą używanych samochodów a nami jest to, że mamy zbiór wartości, w które wierzymy, a nasza organizacja ma tożsamość opierającą się na przemyślanej wizji, a nie tylko na osiągnięciu krótkotrwałych sukcesów.

Zadanie to pokazuje uczestnikom, jak mogą skupić energię na swojej wizji organizacji, nakłania do zastanowienia się, co ich pasjonuje w pracy. W tej części szkolenia uczestnicy będą zachęceni do sięgnięcia ponad to, po co sięgali do tej pory.

Efekty kształcenia

- Uczestnicy będą w stanie zachować równowagę pomiędzy wizją, a celem możliwym do osiągnięcia.

Opis

- Uczestnicy pracują w tych samych grupach, w które zostali połączeni w zadaniu 2. Tym razem bardzo ważna jest praca w grupie.
- Grupa podzieli się wartościami swoimi i wartościami ich organizacji w celu opracowania hipotetycznej kampanii, która zaprezentuje ich wartości poprzez stronę internetową.
- Każda grupa opisuje misję kampanii w trzech zdaniach. Te trzy zdania są nie tylko wyzwaniem lingwistycznym, ale czymś więcej. Prowadzący sugeruje, żeby wartości, którymi podzieliła się grupa, stały się słowami kluczowymi.
- Każdy projekt kampanii powinien zostać sporządzony tak, aby wskazywał, jaki jest cel kampanii i co uczestnicy chcą przez nią osiągnąć.
- Może też być to wyzwaniem, jeżeli tekst, który otrzymają uczestnicy będzie zawierał takie informacje jak: kim są partnerzy tej kampanii oraz jakie są jej wartości i wizje.

Uwagi i wskazówki

- Można urozmaicić to zadanie prosząc grupy uczestników o zaprojektowanie strony w kolorze, tak aby można było wyobrazić sobie, jak przedstawiliby misję kampanii.

Uczestnicy

Praca indywidualna i w grupie

Czas

20-30 min.

Wyposażenie

Długopisy i papier

Zadanie 7.5. Rozsądne spojrzenie w przyszłość (praca w grupie)

Wprowadzenie

Do tej pory uczestnicy rozważali wartości swoje i własnej organizacji oraz zastanawiali się nad projektem kampanii z wizją, która reprezentuje zbiorowe wartości. Nadszedł czas na rozpoczęcie przygotowań do kampanii. Nasze wartości określają sposób myślenia o kampanii - ale czy jej odbiorcy będzie utożsamiali się z naszymi wartościami?

Jest to szybka sesja typu burza mózgu. Uczestnicy wypisują na tablicy słowa, które charakteryzują odbiorców ich kampanii. Obraz nie musi być idealny!

Zadanie to ma na celu uzyskanie wniosków od wszystkich uczestników na temat ich własnych wartości, wizji i tego, jak każdy przewiduje zastosowanie ich w przekazywaniu wiadomości innym w ich zawodzie wraz z partnerami w ich przyszłej kampanii dotyczącej przemocy w rodzinie. Wyznacza ono podstawy do lekcji on-line na temat zrównoważonej i trwałej kampanii dotyczącej przemocy w rodzinie.

Efekty kształcenia

- Uczestnicy będą w stanie zastosować abstrakcyjne myślenie z poprzednich zadań w rzeczywistości.

Opis

- Uczestnicy są proszeni o zajęcie miejsc na krzesłach i naśladowanie kogoś, kto ogląda telewizję, następnie pojawia się spot PACT – Jaka jest ich reakcja?
- Lider zadaje krytyczne pytania, a uczestnicy proszeni są o zapisanie - na flipcharcie lub na tablicy - listy słów charakteryzujących biernych odbiorców (obojętni, pasywni, rozkojarzeni.... Czy informacja dociera do ich podświadomości? Czy powtarzanie pytań jest pomocne?)

Uwagi i wskazówki

- Prowadzący powinien mieć wiedzę na temat materiałów, jakie są w części prowadzonej na platformie e-learningowej.

Uczestnicy

Praca w grupach

Czas

15 min.

Wypożyczenie

Komputer PC lub laptop, biała tablica lub flipchart

Zadanie 7.6. Wprowadzenie do lekcji e-learningowych: inwestowanie w szeroką wizję (praca w grupie)

Wprowadzenie

Najważniejsze jest, aby ponownie przypomnieć uczestnikom, że zadania stanowią ciąg logiczny - od refleksji introspektywnej do planowania kampanii razem z innymi uczestnikami/organizacjami.

Zadanie to ma na celu wprowadzenie do słownictwa z części on-line niniejszego modułu np. „dzika karta”, „mapa drogowa” itp., aby zwiększyć prawdopodobieństwo, że uczestnicy zrozumieją części modułu do odbycia indywidualnie na platformie e-learningowej, a korzystanie z materiałów on-line nie będzie nastręczać im żadnych trudności.

Efekty kształcenia

- Uczestnicy będą poznawać słownictwo z sesji e-learningowych niniejszego modułu.

Opis

- Krótkie podsumowanie mówiące o tym, aby ich wartości nie pozostały tylko na papierze, ale też w pamięci. Podsumowanie powinno być bardzo krótkie np.: „Pamiętajcie wartości, które ludzie w was lubią”.

Uwagi i wskazówki

- Na koniec warto wręczyć uczestnikom spis treści lub krótki opis materiałów, które umieszczone są do indywidualnej nauki.

Uczestnicy

Praca w grupie

Czas

5 min.

Materiały

*7.6.1. Prezentacja
(Introduction to
Foresight Techniques)
(nieдоступne w wersji
polskiej szkolenia
PACT)*

Zadanie 7.7. E-learning z wykorzystaniem techniki „foresight” w celu zaplanowania zrównoważonej i skutecznej kampanii na temat przemocy w rodzinie (on-line)

Wprowadzenie

Kampanie dotyczące przemocy w rodzinie miewają odbiorców, którym może być obcy lub obojętny problem będący przedmiotem kampanii. Zawsze jest to kampania trudna jeśli chodzi o skupienie uwagi i osobiste zaangażowanie w sprawę. Kampania jednak również wzbudza współczucie i dlatego – cynicznie, czy nie - jej działalność jest strategicznie planowana szczególnie w zakresie, w jakim następuje odzew społeczny i wsparcie dla zainteresowanych. Prowadzący kampanię ma do przekazania przesłanie i opracowuje plan, który często opiera się na doświadczeniach i dostępnych zasobach.

W tej części modułu będziemy pracować z uczestnikami nad tematem planowania bardziej zrównoważonej i trwałej kampanii dotyczącej przemocy w rodzinie przy użyciu technik prognozowania. Będziemy pracować nad projektowaniem sukcesu poprzez planowanie mapy składającej się z elementów, które będą istotne podczas przygotowania i realizacji naszej kampanii. Naszą kampanię będziemy planowali w atrakcyjnej formie i w taki sposób, aby można ją wielokrotnie wykorzystywać. Chcemy zidentyfikować elementy, które mogą doprowadzić do sukcesu lub niepowodzenia kampanii. Musimy zidentyfikować „kierowców”, stworzyć „dziką kartę”, a następnie skonfrontować „kierowców” ze sobą oraz przygotować wszystkie środki aby włączyć „dziką kartę” do planu.

Cele edukacyjne

- Uczestnicy będą w stanie zidentyfikować czynniki sukcesu kampanii i stworzyć plan pracy przy kampanii.
- Uczestnicy będą w stanie opisać strategię rozwoju z wykorzystaniem technik prognozowania i opracowania planu działająca na rzecz kampanii

Opis materiałów e-learningowych

- Prezentacja, która umożliwi uczestnikom zatrzymywanie i robienie ćwiczeń praktycznych. To więcej niż „lekcja”, która dogłębnie przedstawi teorie stosowanych technik, gdyż przedstawi jak wykorzystać omówione techniki w praktyce podczas planowania kampanii.

Zastosowana metoda szkoleniowa

- Sesja ta stanowi część praktyczną. Pozwoli uczestnikom na wypróbowanie metod opisanych w module. Uczestnicy w każdej chwili mogą powrócić do prezentacji po zakończeniu ćwiczeń w celu sprawdzenia.

Uczestnicy

*praca indywidualna
na platformie
edukacyjnej*

Czas

45 min. bez praktyki

Wyposażenie

*Komputer z dostępem
do Internetu*

Materiały

*7.6.1. Prezentacja
(Introduction to Foresight
Techniques)
(niedostępne w wersji
polskiej szkolenia PACT)*

Spis sesji roboczych

Lekcja on-line ma być rozwinięciem prezentowanej koncepcji podczas zajęć stacjonarnych. Ma to być doskonałą okazją do wykorzystania technik prognozowania dla początkujących.

- 1. „Foresight” to nie przewidywanie przyszłości.
- 2. Praca nad sukcesem.
- 3. Identyfikacja „kierowców”.
- 4. „Dzika karta” to sen.
- 5. Konfrontacja „kierowców”.
- 6. Zdecyduj kiedy przestać. To jest kwestia złożona, ale życie powinno pozostać proste.
- 7. „Dzika karta” staje się rzeczywistością.
- 8. Usiądź i planuj.
- 9. Wnioski.

Uwagi i wskazówki

- Część on-line prezentowana jest w programie Power Point z wersją dźwiękową. W razie potrzeby uczestnicy będą mogli wracać do prezentacji podczas praktycznej części zajęć z organizowania kampanii.

Moduł 7. Działania prewencyjne⁹

Wprowadzenie

Interwencja w sprawach przemocy domowej jest trudnym zadaniem i czasem łatwiej jest ścigać pospolitych przestępców niż słuchać szlochającej kobiety i patrzeć na przestraszone i posiniaczone dzieci. Łatwiej jest zareagować, kiedy słyszymy głośną muzykę u sąsiada niż kiedy dobiegają nas głosy kobiety proszącej o to, by mąż przestał ją bić.

- Co robić, aby społeczeństwo i powołane do tego służby właściwie reagowały na akty przemocy domowej?
- Co powinno być zrobione, aby do takich aktów nie dochodziło, o ile to w ogóle możliwe?
- Jakie **działania prewencyjne i profilaktyczne**, ukierunkowane na wykrywanie i przeciwdziałanie przemocy domowej, powinny być podejmowane?
- Kto jest/powinien być odpowiedzialny za takie działania?

Na te i inne pytania postaramy się odpowiedzieć w niniejszym, ostatnim już module szkolenia PACT.

Cele edukacyjne

- Zapoznanie uczestników z przykładami działań prewencyjnych w zakresie przemocy w rodzinie na różnych szczeblach pomocy

Opis materiałów e-learningowych

- Zadanie 7.1. Wprowadzenie do tematu
- Zadanie 7.2. Kampanie społeczne
- Zadanie 7.3. Działania prewencyjne na przykładzie szkoleń
- Zadanie 7.4. Programy ochrony ofiar przemocy w rodzinie
- Zadanie 7.5. Co robić aby powstrzymać przemoc? Rady na co dzień. Podsumowanie modułu i szkolenia.

Zastosowana metoda szkoleniowa

- Szacowany czas przeznaczony na moduł to 6 godzin (w tym dwie godziny przeznaczone na pracę w grupie), jednak uczestnik powinien spędzić nad nim tyle czasu, ile będzie potrzebować do zrealizowania materiału nauczania.

Uczestnicy

*praca indywidualna
na platformie
edukacyjnej*

Czas

45 min. bez praktyki

Wyposażenie

*Komputer z dostępem
do Internetu*

Materiały

*Prezentacje, quizy, testy,
linki do filmów z
kampanii społecznych*

⁹ Moduł wypracowany na potrzeby szkolenia pilotażowego w Polsce.

Zadanie 7.1. Wprowadzenie do tematu (on-line)

Wprowadzenie

Prewencja to inaczej zapobieganie złym zjawiskom i zagrożeniom oraz usuwanie ich przyczyn. Składają się na to różnego rodzaju działania prowadzone przez instytucje i służby państwowe, organizacje społeczne i inne podmioty, które muszą (ze względu np. na obowiązki wynikające z ustaw) lub chcą pełnić rolę prewencyjną. Są to np. policja, straż pożarna, inspekcja pracy, ubezpieczyciele, lokalne społeczności.

Działania te mają różnorodny charakter, a przede wszystkim polegają na uświadamianiu, jakie zachowania albo ich brak jest źródłem określonych zagrożeń, co jest dozwolone, a co zabronione i że naruszanie prawa jest karalne.

Bez wątpienia każda z wymienionych wyżej instytucji prowadzi w większym lub mniejszym zakresie, w ramach swych kompetencji, **działania prewencyjne i profilaktyczne ukierunkowane na wykrywanie i przeciwdziałanie przemocy domowej czy agresji**. Kluczowym jest współdziałanie ze sobą organów i różnych instytucji, albowiem razem, współdziałając ze sobą, wymieniając informacje, spostrzeżenia i doświadczenia można to po prostu robić lepiej, a co za tym idzie skuteczniej. I nie są to tylko czcze życzenia.

Efekty kształcenia

- Uczestnicy zapoznają się z podstawowymi definicjami, rodzajami prewencji oraz stronami odpowiedzialnymi za działania prewencyjne w zakresie przemocy.

Opis

- Uczestnicy zostaną poproszeni o zapoznanie się z dwoma krótkimi tekstami wprowadzającymi do tematu prewencji.
- Następnie wykonają krótkie ćwiczenie kontrolne sprawdzające ich zrozumienie tematu.

Uwagi i wskazówki

- Uczestnicy zdobędą wiedzę konieczną do następnych części modułu.

Uczestnicy

Indywidualna praca na platformie edukacyjnej

Czas

50 min. (on-line)

Materiały

7.1.1. Tekst: Kilka słów o prewencji...

7.1.2. Tekst: rodzaje prewencji na przykładzie wymierzania kar sprawcom przemocy

7.1.3. Quiz: Pytania kontrolne typu „Prawda” czy „Fałsz”

Zadanie 7.2. Działania prewencyjne na przykładzie kampanii społecznych (on-line)

Wprowadzenie

Eksperyment przeprowadzony w kilku europejskich krajach pokazuje, że sąsiedzi reagują w przypadku, kiedy dochodzą ich głosy z imprezy za ścianą lub gdy sąsiad zbyt długo ćwiczy grę na fortepianie. Nie reagują natomiast kiedy zza ścian dobiegają płacz i krzyk krzywdzonej kobiety. Tak samo wydaje się być w krajach na całym świecie stąd wiele kampanii społecznych, które mają przerwać obojętność.

Efekty kształcenia

- Uczestnicy zapoznają się konkretnymi przykładami kampanii prewencyjnych w zakresie przemocy, które mają być inspiracją do podejmowania działań w ich codziennej pracy.
- Uczestnicy będą zachęcani do dokonania refleksji na temat przyczyn biernej postawy wobec aktów przemocy większości członków społeczeństwa.

Opis

- Uczestnicy zostaną poproszeni o zapoznanie się z materiałami edukacyjnymi - tekstem wprowadzającym do tematu oraz przykładami filmów wykorzystywanych do kampanii społecznych dotyczących przemocy w rodzinie w kilku krajach.
- Następnie odpowiedzą na pytanie: ***Dlaczego nie reagujemy? Czy takie kampanie to właściwe działania prewencyjne jeśli chodzi o zapobieganie przemocy w rodzinie?*** Prosimy o podzielenie się swoim zdaniem na forum.

Uwagi i wskazówki

- Uczestnicy poproszeni są o zapoznanie się z tekstem wprowadzającym, w którym zadane zostanie im pytanie odnośnie przyczyn niereagowania w przypadku przemocy oraz roli działań prewencyjnych mających zmieniać takie bierne postawy. Podczas zapoznawania się z przykładami kampanii uczestnicy będą mieli czas na refleksję, którą na koniec mają podzielić się z innymi uczestnikami na forum internetowym.

Uczestnicy

Indywidualna praca na platformie edukacyjnej

Czas

50 min. (on-line)

Materiały

7.2.1. Materiały edukacyjne – tekst wprowadzający

7.2.2. Materiały edukacyjne – przykłady kampanii społecznych

- *Stany Zjednoczone: Siniaki znikają i wracają, Wideo [1:00 minuta]*
- *Polska: Kara dla niegrzecznej mamy, Wideo [0:29 minut]*
- *Niemcy: Tysiące kobiet spada ze schodów – codziennie, Wideo [1:49 minut]*

7.2.3. Polecana literatura

7.2.4. Ćwiczenie podsumowujące

Zadanie 7.3. Działania prewencyjne na przykładzie szkoleń i programów (on-line)

Wprowadzenie

Jednym z czynników istotnych dla prewencji są szkolenia mające na celu przybliżenie problematyki przemocy domowej jak największej liczbie osób i dotarcie do jak największej liczby środowisk. Proponowane treści oferowanych szkoleń są przeważnie te same i obejmują podstawowe wiadomości dotyczące przemocy w rodzinie. Są to spotkania stacjonarne, co z pewnością podnosi ich koszt i utrudnia dostępność. Kilkakrotnie w Polsce, z wielu powodów bez sukcesu, podejmowano próby zorganizowania szkoleń e-learningowych w tematyce przemocy. Większość oferowanych szkoleń kierowana jest do: pracowników socjalnych, policji, pracowników służby zdrowia, oświaty czy sądownictwa, a więc środowisk, które powinny sprawnie ze sobą współpracować. Oferta, wbrew temu co mogłoby się wydawać, wcale nie jest szeroka. Co więcej, proponowane zagadnienia dla wszystkich tych grup obejmują tę samą tematykę. Rzadko jednak na takie szkolenia zapraszane są osoby reprezentujące wszystkie te grupy zawodowe jednocześnie. Odpowiedzią na to jest szkolenie PACT.

W ciągu ostatnich lat, dzięki zaangażowaniu pracowników organizacji pozarządowych czy dzięki funduszom UE, coraz częściej organizowane są bezpłatne szkolenia. Mimo to zdarza się, że nie ma chętnych na udział w wielu szkoleniach lub uczestnicy wyrażają opinie typu: „to było kolejne szkolenie, które nic nie wniosło”, „ta konferencja szkoleniowa to strata czasu”. Przypomnijmy, iż działania prewencyjne na przykładzie programów dla sprawców przemocy omówione zostały w module 4. „Zmiana zachowań sprawców”.

Efekty kształcenia

- Uczestnicy zostaną zachęceni do promowania cel projektu PACT i szkolenia tj. szerzenia świadomości w zakresie współpracy i szkoleń dotyczących przemocy.

Opis

- Uczestnicy zapoznają się z konkretnymi przykładami szkoleń prewencyjnych w zakresie przemocy. Zostaną zachęceni do dzielenia się własnymi doświadczeniami w tym zakresie (udział w szkoleniach lub ich prowadzenie czy organizacja).
- Uczestnicy zastanowią się przede wszystkim nad dostępnością, celowością i skutecznością szkoleń i programów kierowanych dla różnych grup pracujących w „łańcuchu wsparcia” dla ofiar przemocy oraz szkoleń organizowanych dla wszystkich grup jednocześnie. W ten sposób promowany będzie cel projektu PACT i szkolenia tj. świadomość w zakresie współpracy i szkoleń dotyczących przemocy.
- Uczestnicy zostaną poproszeni o odpowiedź na następujące pytania na forum: *Czy szkolenia dla pracowników organizacji zajmujących się przemocą to najważniejsze działania prewencyjne? Jeśli tak, skąd niechęć niektórych osób do uczestniczenia w takich szkoleniach kiedy ich przełożeni - dyrektorzy i kierownicy organizacji i instytucji pomocowych pytani o potrzebę takich szkoleń zawsze odpowiadają twierdząco?*

Uwagi i wskazówki

- Warto odnieść się do szkolenia PACT, a także innych szkoleń, jeśli uczestnicy wcześniej w takich uczestniczyli.

Uczestnicy

Indywidualna praca na platformie edukacyjnej

Czas

50 min. (on-line)

Materiały

7.3.1. Polecana literatura, aktualna oferta edukacyjna w kraju

Zadanie 7.4. Programy ochrony ofiar przemocy w Polsce (on-line)

Wprowadzenie

Obecnie w większości krajów, regionów, województw wprowadzane są specjalne programy ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Przyjmują one różną formę.

Efekty kształcenia

- Uczestnicy będą mieli okazję wrócić do tematyki poruszanej w modułach 4. i 5., co pomoże im utrwalić zdobytą wiedzę.
- Jednocześnie uczestnicy zrozumieją lepiej, jaka jest ich rola jako profesjonalisty oraz organizacji, w której pracują, w realizowaniu programów/planów dla ofiar przemocy w ich kraju.

Opis

- Uczestnicy zostaną poproszeni o zapoznanie się z tekstem na temat programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie obowiązujących w kraju.
- Następnie zostaną poproszeni o znalezienie informacji, jaki program powinien obowiązywać/obowiązuje w ich mieście/regionie. Dla ułatwienia uczestnicy otrzymają informację, w jakim dokumencie znajdują powyższe informacje. W przypadku Polski będzie to ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.
- Na zakończenie uczestnicy zostaną poproszeni o wykonanie ćwiczenia podsumowującego. Powinni:
 - znaleźć w Internecie ww. program i zapoznać się z nim,
 - odpowiedzieć na pytania: Jakie są cele programu i kto powinien go realizować. Jaka jest Twoja rola/rola organizacji/instytucji, w której pracujesz w realizacji tego programu?

● Uwagi i wskazówki

- Na koniec warto skomentować odpowiedzi uczestników. Może to być w formie mailowej czy na forum.

Uczestnicy

Indywidualna praca na platformie edukacyjnej

Czas

50 min. (on-line)

Materiały

*7.4.1. Tekst: Programy ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Polsce
7.4.2. Ćwiczenie: Tutaj prześlij odpowiedź na pytania*

Zadanie 7.5. Podsumowanie modułu i szkolenia

Wprowadzenie

Problem bierności społeczeństwa czy zmywy milczenia poruszany był w zadaniu 7.2 i niejednokrotnie, także wcześniej - podczas dyskusji w trakcie spotkań uczestników. Naszym obowiązkiem, nie tylko jako profesjonalistów, ale także jako członków społeczeństwa, w którym akty przemocy miały i mają miejsce, jest reagowanie w przypadku bycia świadkiem przemocy. Czasami jasne zakomunikowanie sprawcy, że to co robi jest społecznie nieakceptowane i jest przestępstwem może być pomocne w walce z przemocą. To co możemy, a nawet powinniśmy robić - to poruszać problem w pracy, w kręgu znajomych czy w rodzinie. Ważną rolę do odegrania w społeczeństwie mają sami mężczyźni, bo to przecież oni najczęściej są sprawcami przemocy. Dlatego to właśnie mężczyźni powinni dawać przykład innym mężczyznom i mówić o tym, że nie akceptują żadnej formy przemocy wobec kobiet. To oni powinni być wzorem nie tylko dla swoich dzieci, ale również dla tych, którym brakuje w życiu pozytywnego męskiego wzorca.

Choć to może nie do końca najtrafniejsze porównanie, to prawie tak jak z głosowaniem podczas wyborów parlamentarnych, kiedy to każdy głos się liczy! W przypadku prewencji, każda aktywna postawa jest istotna! Może mieć ona duży, pozytywny wpływ na zmianę norm społecznych i stereotypów dotyczących przemocy wobec kobiet oraz roli kobiety i mężczyzny w rodzinie i życiu społecznym.

Efekty kształcenia

- Celem podsumowania tematyki szkolenia uczestnicy będą zachęcani do dokonania refleksji na temat tego, co każdy z nas na co dzień może i powinien robić, aby zmieniać postawy wobec przemocy w społeczeństwie, tj. nie tylko wśród profesjonalistów, ale wśród znajomych czy sąsiadów i w nas samych.

Opis

- Na zakończenie uczestnicy proszeni są o zapoznanie się z poniższą prezentacją i refleksję na temat własnej roli w powstrzymywaniu przemocy zarówno w życiu prywatnym, jak i zawodowym. Prezentacja „Co robić aby powstrzymać przemoc” zawiera rady na co dzień dla mężczyzn i... nie tylko dla mężczyzn.

Uwagi i wskazówki

- Warto wręczyć uczestnikom krótkie podsumowanie modułu. Może to być w formie wydrukowanych i dostępnych na platformie edukacyjnej „dobrych rad na co dzień”. Prezentujemy to w formie rad dla prawdziwego mężczyzny.
- Na zakończenie uczestnicy proszeni są o podsumowanie niniejszego modułu, i w końcu całego szkolenia. Uczestnicy otrzymują ankiety ewaluacyjne. Ankiety te dostępne są do wypełnienia on-line, lub w formie papierowej. (Patrz załączniki.)

Uczestnicy

Indywidualna praca na platformie edukacyjnej, praca w grupie

Czas

*3 godz.,
w tym 20 min. on-line*

Materiały

*7.5.1. Prezentacja: Rady dla prawdziwego mężczyzny (...) (ppt)
7.5.2. Prezentacja: Rady dla prawdziwego mężczyzny (...) [wersja dźwiękowa]*

PACT

KWESTIONARIUSZ WSTĘPNY

PRE-EVALUATION

Zapraszamy do udziału w szkoleniu pilotażowym projektu PACT! Zanim zaczniemy szkolenie, prosimy o wypełnienie tego krótkiego kwestionariusza. Zajmie Ci to około minuty. Zebrane informacje będą wykorzystane jedynie do celów statystycznych i sprawozdawczości. Twoje dane są bezpieczne i zostaną przechowywane zgodnie z Ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. 1997 nr 133 poz. 883). Podanie poniższych danych jest dla nas równoznaczne z wyrażeniem zgody na przetwarzanie Twoich danych osobowych zgodnie z cytowaną ustawą.

- Imię:
- Nazwisko:
- Wiek:
- Płeć (proszę zaznaczyć): ☐ Kobieta ☐ Mężczyzna
- Zawód (proszę wpisać):
- Wykształcenie (proszę zaznaczyć):
 - ☐ zawodowe (prosimy wpisać kierunek/profil):
 - ☐ średnie (prosimy wpisać kierunek/profil):
 - ☐ wyższe (prosimy wpisać kierunek/profil):
 - ☐ inne (prosimy wpisać jakie i kierunek/profil):
- Gdzie masz dostęp do Internetu? (więcej niż jedna odpowiedź możliwa)
 - ☐ w pracy
 - ☐ w domu
 - ☐ w innym miejscu (prosimy wpisać):
- Czy kiedykolwiek uczestniczyłeś/eś w szkoleniu e-learningowym?
 - ☐ tak
 - ☐ nie
- Jak oceniasz swoją znajomość obsługi komputera i Internetu (prosimy zaznaczyć):
 - ☐ słaba
 - ☐ średnia
 - ☐ zaawansowana
- Dlaczego zdecydowałaś/eś się wziąć udział w szkoleniu PACT? (prosimy zaznaczyć, więcej niż jedna odpowiedź możliwa):
 - ☐ ktoś mi polecił to szkolenie
 - ☐ interesuje mnie tematyka szkolenia
 - ☐ chcę zdobyć nową wiedzę i umiejętności
 - ☐ inny powód (prosimy wpisać):
- Skąd dowiedziałeś się o szkoleniu PACT? (prosimy zaznaczyć):
 - ☐ biuletyn
 - ☐ ulotka, plakat
 - ☐ strona internetowa organizatora szkolenia
 - ☐ strona internetowa projektu
 - ☐ organizator szkolenia bezpośrednio skontaktował się ze mną
 - ☐ inny (prosimy wpisać):

**Dziękujemy za wypełnienie kwestionariusza.
Udanego szkolenia!**

PACT

KWESTIONARIUSZ EWALUACYJNY:

WYBIERZ MODUŁ, KTÓRY OCENIASZ:

EVALUATION QUESTIONNAIRE OF MODULE:

MODUŁ 1: WPROWADZENIE NA TEMAT PRZEMOCY W RODZINIE ☐

MODUŁ 2: POTRZEBY KOBIET ☐

MODUŁ 3: ROLA PROFESJONALISTÓW ☐

MODUŁ 4: SPOSOBY ZMIANY ZACHOWAŃ SPRAWCÓW ☐

MODUŁ 5: RAMY PRAWNE ☐

MODUŁ 6: DZIAŁANIA PREWENCYJNE ☐

MODUŁ 7: BUDOWANIE SIECI KONTAKTÓW ☐

Dziękujemy za udział w module. Prosimy o jego ewaluację. Kwestionariusz zawiera 8 pytań. Odpowiedź zajmie Ci około 2-3 minuty. Twoje zdanie ma pomóc autorom modułu w jego ulepszeniu. Przypominamy, że Ankieta jest w pełni anonimowa.

Wstaw „x” w polu punktacji, która najbardziej odpowiada Twojej ocenie. Prosimy o krótkie, szczere uwagi uzasadniające opinię, zwłaszcza **jeśli Twoja ocena to 3, 2 lub 1**. „5” oznacza ocenę najwyższą, „1” najniższą.

1. Dużo się nauczyłam/em 5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1 ☐ Nie nauczyłam/em się niczego

Jeśli zaznaczyłaś/eś 3, 2 lub 1, prosimy o krótkie uzasadnienie oceny:

.....

2. Treść jest istotna dla mojej pracy 5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1 ☐ Treść jest nieistotna dla mojej pracy

Jeśli zaznaczyłaś/eś 3, 2 lub 1, prosimy o krótkie uzasadnienie oceny:

.....

3. Moduł został dobrze zaplanowany 5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1 ☐ Moduł został źle zaplanowany
(równowaga między materiałem nauczania w formie tekstu, prezentacji, filmów, ćwiczeń, dyskusji itp.)

Jeśli zaznaczyłaś/eś 3, 2 lub 1, prosimy o krótkie uzasadnienie oceny:

.....

4. Zastosowano stymulujące metody uczenia się 5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1 ☐ Zastosowano nudne metody uczenia się

Jeśli zaznaczyłaś/eś 3, 2 lub 1, prosimy o krótkie uzasadnienie oceny:

.....

5. Właściwe wykorzystanie czasu 5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1 ☐ Złe wykorzystanie czasu

Jeśli zaznaczyłaś/eś 3, 2 lub 1, prosimy o krótkie uzasadnienie oceny:

.....

6. Informacje zawarte w module są istotne do promowania świadomości w zakresie współpracy i szkoleń w obszarze przemocy domowej.

Tak ☐

Nie ☐

7. Poleciłabym (poleciłbym) ten moduł swoim kolegom i koleżankom z pracy. Tak ☐ Nie ☐

8. Inne komentarze:

Prosimy o ewentualne sugestie i uwagi do autorów tego modułu, które mogą przyczynić się do poprawy jakości szkolenia.

.....

Dziękujemy za opinię!

PACT

KWESTIONARIUSZ OCENIAJĄCY CAŁE SZKOLENIE

EVALUATION QUESTIONNAIRE OF THE WHOLE TRAINING

Dziękujemy za udział w szkoleniu PACT. Będziemy wdzięczni za Twoją opinię na temat całego szkolenia i jego organizacji. Prosimy o wypełnienie niniejszego kwestionariusza. Kwestionariusz zawiera 10 pytań. Odpowiedź na nie zajmie Ci około 5-10 minut. Twoja opinia ma pomóc autorom i organizatorom szkolenia poprawić jakość kursu w przyszłości.

Wstaw „x” w polu punktacji, która najbardziej odpowiada Twojej opinii. Prosimy o krótkie, szczere uwagi uzasadniające opinię, zwłaszcza **jeśli Twoja ocena to 3, 2 lub 1**. „5” oznacza najwyższą ocenę, „1” najniższą.

1. Ogólna ocena

Czy jesteś zadowolona/y z uczestnictwa w szkoleniu?

(Wstaw „x” w polu punktacji, która najbardziej odpowiada Twojej opinii):

- Zajęcia stacjonarne: (Bardzo) 5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1 (W ogóle niezadowolona/y)
Jeśli zaznaczyłaś/eś 3, 2 lub 1, prosimy o krótkie uzasadnienie oceny:

.....

- Sesje on-line: (Bardzo) 5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1 (W ogóle niezadowolona/y)
Jeśli zaznaczyłaś/eś 3, 2 lub 1, prosimy o krótkie uzasadnienie oceny:

.....

2. Organizacja

Jak oceniasz poziom:

- informacji i materiałów, które otrzymałaś/eś przed szkoleniem:
(Wysoki) 5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1 ☐ (Niski)
- grafiku (częstotliwość spotkań, rozplanowanie czasu poświęconego na naukę indywidualną):
(Wysoki) 5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1 ☐ (Niski)
- sesji stacjonarnych (miejsce, organizacja, przerwy kawowe itp.):
(Wysoki) 5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1 ☐ (Niski)
- platformy e-learningowej (łatwy dostęp, przejrzysty, przyjazny dla użytkownika układ):
(Wysoki) 5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1 ☐ (Niski)
- jakości materiałów dydaktycznych:
(Wysoki) 5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1 ☐ (Niski)
- wsparcia technicznego/on-line:
(Wysoki) 5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1 ☐ (Niski)
☐ Nie korzystałam/em z takiego wsparcia
- wsparcia prowadzących szkolenie:
(Wysoki) 5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1 ☐ (Niski)
☐ Nie korzystałam/em z takiego wsparcia

Uwagi na temat powyższych aspektów, inne komentarze:

.....

3. Metodologia

- Spotkania stacjonarne są niezbędne w przypadku tego typu szkolenia:
(Bardzo potrzebne) 5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1 ☐ (Niepotrzebne)
- E-learning jako instrument prowadzenia tego typu szkolenia jest:
(Wartościowy) 5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1 ☐ (Niewartościowy)
- Liczba godzin zajęć stacjonarnych i przeznaczonych do pracy na platformie e-learningowej była:
(Odpowiednia) 5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1 ☐ (Nieodpowiednia)

Uwagi na temat powyższych aspektów, inne komentarze

.....

4. Czynniki motywujące i demotywuujące

(Prosimy wymienić czynniki motywujące i demotywuujące do uczestnictwa w szkoleniu)

- Czynniki motywujące:
- Czynniki demotywuujące:

5. Proces uczenia się a Twoje oczekiwania

W jakim stopniu wiedza zdobyta podczas szkolenia jest zgodna z Twoimi wcześniejszymi oczekiwaniami (większe zrozumienie tematu, lepsza wiedza, wyższe umiejętności)?

(Wstaw „x” w polu punktacji, która najbardziej odpowiada Twojej opinii):

Moje oczekiwania zostały spełnione 5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1 ☐ Oczekiwania nie zostały spełnione

- Jeśli zaznaczyłaś/eś 5 lub 4, prosimy o krótki komentarz na temat tego co wyniosła/eś ze szkolenia. Czy zamierzasz wykorzystać zdobytą wiedzę w pracy? Jeśli tak, w jaki sposób?:

.....

.....

- Jeśli zaznaczyłaś/eś 3, 2 lub 1, prosimy o krótkie uzasadnienie oceny oraz napisanie, jakie pytania, które uważasz za ważne, pozostały bez odpowiedzi po zakończeniu tego programu szkoleniowego:

.....

.....

3. Zawód

Prosimy przypomnij nam jaki zawód wykonujesz.

.....

4. Najbardziej i najmniej przydatne części szkolenia

Które części szkolenia uważasz za najbardziej i najmniej przydatne dla Ciebie i organizacji w której pracujesz? *(Prosimy, uporządkuj według przydatności, przy czym „8” oznacza najbardziej przydatny, „1” - najmniej przydatny):*

- Moduł 1. Wprowadzenie na temat przemocy ☐
- Moduł 2. Potrzeby kobiet ☐
- Moduł 3. Rola profesjonalistów ☐
- Moduł 4. Sposoby zmiany zachowań sprawców ☐
- Moduł 5. Ramy prawne ☐
- Moduł 6. Działania prewencyjne ☐
- Moduł 7. Budowanie sieci kontaktów ☐
- Forum ☐

5. Zrozumienie własnej roli w walce z przemocą

W jakim stopniu program szkolenia przyczynił się do zwiększenia Twojej świadomości i zrozumienia znaczenia Twojej pracy w systemie przeciwdziałania przemocy w rodzinie?

(W dużym stopniu) 5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1 ☐ *(W małym stopniu)*

Jeśli zaznaczyłaś/eś 3, 2 lub 1, prosimy o krótkie uzasadnienie oceny:

.....

10. Inne uwagi

Prosimy o ewentualne sugestie i uwagi do autorów i organizatorów szkolenia, które mogą przyczynić się do poprawy jakości szkolenia (np. niepotrzebnie poruszone lub brakujące tematy, które powinny być uwzględnione).

.....
.....
.....

11. „Networking” na poziomie europejskim

Czy jesteś zainteresowana/y w nawiązaniu kontaktu i pracą w sieci z osobami spoza Polski, którzy uczestniczyli w pilotażowych szkoleniach projektu PACT w ich krajach tj. w Austrii, Niemczech i Portugalii oraz na Litwie, Malcie i we Włoszech.

☐ tak ☐ nie

Jeśli tak, co szczególnie znalazłoby w Twoim polu zainteresowania?

.....
.....
.....

Które narzędzia według Ciebie mogłyby okazać się przydatne do stworzenia takiej sieci na poziomie europejskim? (np. Forum internetowe (platforma szkoleniowa PACT), grupy dyskusyjne, Facebook itp.). Będziemy wdzięczni za wszelkie sugestie, sprawdzone przykłady i doświadczenia w tej dziedzinie.

.....
.....
.....

Dziękujemy za udział w szkoleniu i opinie!